

Хоан Мануел Хисберт

**Загадката
на остров
Тьокланд**

ХОАН МАНУЕЛ ХИСБЕРТ
ЗАГАДКАТА НА ОСТРОВ
ТЪОКЛАНД

Превод: Лъчезар Мишев

chitanka.info

Остров в клопки и загадки. Участие в игра или особен тест за интеллигентност, ще оцелее ли човечеството или не. Завладяващи приключения в стил среден между „Златният бръмбар“ на Едгар По и „Индиана Джоунс“. Страхотна гимнастика на ума и напрегнати приключения.

ПЪРВА ЧАСТ

ЕДНА ОБЯВА РАЗДВИЖВА СВЕТА

Подобно на гейзер, внезапно избликнал от дълбините на океана, необикновената новина привлече вниманието още от първия миг. Откроявайки се от останалите съобщения, оповестени същия ден, тя бе предадена от международните телеграфни агенции на петте континента. Текстът гласеше:

„Лондон, 6-ти. Дирекцията на Би Би Си разпространи следната обява:

НАЙ-ГОЛЯМАТА ЗАГАДКА НА ВСИЧКИ ВРЕМЕНА ОЧАКВА ДА БЪДЕ РАЗКРИТА.

Жаждата за силни преживявания у търсачите на приключения, изследователите и откривателите, които несъмнено още се срещат в наше време, скоро ще бъде задоволена от едно изпитание, достойно само за най-дръзките от тях.

Компанията, наела повърхността и недрата на остров Тъокланд, обявява международен конкурс за набиране на кандидати, готови да се изправят лице с лице срещу най-сложната и невероятна загадка на всички времена.

Онзи участник в конкурса, който по време на фантастичното състезание успее да превъзмогне всички препятствия, веднага ще получи за своя небивал подвиг награда от пет милиона долара.

Заинтересованите лица, готови да участвуват в изпитанието, трябва да се обърнат колкото се може по-бързо телеграфически към пашите приемни кантори в Дондрапур (Индийски океан).“

Въпреки краткостта си, странното съобщение бе горещо предизвикателство не само заради предлаганата огромна сума, но и

заради необичайните трудности, за които се намекваше в него.

Излишно е да се споменава, че въпреки призрачния ореол, с който бе забулен този случай, и независимо от естествените подозрения за измама около него, канторите на компанията в Дондрапур получиха множество телеграми от стотици заинтересовани лица по света, готови на всичко, само и само да се сдобият с баснословната награда.

Междувременно през следващите дни информационните средства, разпространили поканата, продължиха да се занимават с тази тема и поясниха някои подробности, което допринесе за правдоподобността на потресаващото послание.

Така всички се увериха, че споменатият остров Тъокланд, а също и компанията, автор на съобщението, разпространено от Би Би Си, наистина съществуват.

СТРАННИТЕ ЗАСЕЛНИЦИ НА ТЪОКЛАНД

В интерес на истината едва ли Тъокланд можеше да се нарече остров. Ставаше дума за едно мрачно островче, разположено в покрайнините на разпокъсания архипелаг Дондрапур в Индийския океан, на юг от Цейлон. Тази почти непозната купчина от острови образува независимата държава Дондрапур, чиято столица, наречена също Дондрапур, е разположена точно по средата на архипелага, разбира се, на остров Дондрапур.

Тъокланд бе огромна скала, пустинна и осеяна с камъни, почти без никаква растителност и животни. Мястото му на географските карти мъчно можеше да бъде определено. Нищо друго освен безспорната му незначителност, не бе известно за него. Тъй като нямаше никакви природни богатства, стратегическо значение или туристически забележителности, а беше и див и негостоприемен, той никога не е бил населяван.

По закон беше част от територията на Дондрапур, но никога не се е говорило други държави да имат намерение да присъединят островчето към себе си.

И така Тъокланд по-скоро представляваше незначително парче скала посред океана, отколкото природна забележителност, отдалечен от пътищата на корабите и забравен от всички. Ала един прекрасен ден, около две години преди споменатото съобщение, в Дондрапур бе основано едно странно дружество, отначало наречено Клуб на приятелите на Тъокланд, което започна да води преговори с правителството на архипелага, за да наеме стръмния остров.

Клубът представи някакъв безумен проект, в който уверяваше правителството, че ако то се съгласи да даде под наем Тъокланд за срок от десет години, той щял да основе компания, която би превърнала островчето в привлекателен международен туристически център. През това време компанията щяла да си запази монополно право да стопанисва острова, като осъществи някои значителни строежи. След изтичане на десетте години островчето и всички подобрения в него щели да преминат отново под изключителната и постоянна върховна

власт на Дондрапур, а компанията ще се лиши от по-нататъшни права над Тъокланд.

Въпреки че правителството на Дондрапур беше убедено в нищожното значение на огромната скала, то реши все пак да провери дали там не се крият никакви богатства. В продължение на два месеца бяха направени, най-различни разкопки. Макар и далечно, съществуваше подозрение, че компанията, като се прикрива зад безсмислени туристически планове, може да се помъчи да заграби тайно някои неизвестни дотогава залежи.

Проучванията направиха на пух и прах съмнителните предположения и потвърдиха, че нищо ценно не може да се извлече от Тъокланд. Единственото му богатство беше камъкът, от който бе изграден; единствената му привлекателност — тъмният силует на скалистия му морски бряг. Имаше само една особеност — недрата му бяха надупчени от обширна мрежа безкрайно разклоняващи се пещери и проходи. Въпреки естествения произход на тази верига от катакомби, в тях нямаше нищо ценно. Те не даваха подслон на скални рисунки, минерални жили, археологически останки, нито пък бяха обект на важни научни описания. Дори възможният интерес като към туристическа забележителност беше съвсем малък. Не беше разумно да се мисли, че някой ще си направи труда да пътува чак до Тъокланд, за да посети мрачните галерии, където пърхаха само прилепи.

Въпреки всичко някои министри на Дондрапур бяха възмутени от предложението да се даде под наем част от територията на държавата. Смятаха го за оскърбление на националното достойнство, за срамна първа крачка, която може да доведе до разпадане на отечеството!... Но много скоро един убедителен довод разсея опасенията им. Като наем клубът предлагаше значителна сума за скромната съкровищница на държавата Дондрапур. От друга страна, след изтичането на десетте години всичко щеше да се възвърне, а в края на краищата строежите и подобренията, направени на островчето, щяха да минат в ръцете на нацията. Макар че в действителност на последното никой не вярваше. Бяха убедени, че какъвто и да е планът на чужденците от клуба, той щеше да претърпи пълен провал. Смятаха, че много преди да изтече срокът на договора, онези хора ще се откажат от своето начинание, съсипани от жестокия климат на района, и островчето де си остане толкова самотно, колкото и преди.

Затова, когато правителството прие предложението на клуба, то постави условие цялата сума за наема да бъде внесена предварително.

Тъокланд щеше да си остане под пълната върховна власт на Дондрапур, макар в подписания договор на компанията да се присъждаха практически всички права над островчето за десет години, като само в случай на сериозни безредици, нарушения на международното право, епидемии или всяко друго извънредно положение, се предвиждаше намесата на националната гвардия. Все пак, като предпазна мярка срещу някаква скроена от компанията хитрост, правителството наложи присъствието на един постоянен надзирател. Той нямаше други пълномощия освен в споменатите погоре извънредни случаи, при които Тъокланд щеше да остане под негово ръководство, докато пристигнат необходимите подкрепления.

Постоянният надзирател, военен от запаса, получи указания да не се намесва в работите на компанията, а само да наблюдава скришно материалите, които се разтоварват на островчето, и непрекъснато да следи за всяко подозрително или опасно действие. От своя страна, компанията постави условия и помоли правителството да направи така, че препращаните от постоянния надзирател сведения да имат поверителен характер, и то не заради друго, казаха те, а за да запазят тайната на големите нововъведения, които смятаха да направят.

Размерът на наема остана също в тайна, но по всичко личеше, че е доста голям. По тази причина освен правото за ползуване на островчето, компанията издейства да ѝ бъдат отстъпени нещо като „териториални води“ със същите права, като тези над Тъокланд. Така че в договора бе включен като наета зона един морски пояс с радиус от десет мили около острова. Понеже се отнасяше за води, лишени от риба и подводни богатства, правителството не направи никакви възражения.

Така окончателно бе създадена Компанията наемател на повърхността и недрата на остров Тъокланд. За пръв път през цялата си известна история мрачното и скалисто островче в океана щеше да бъде населено. Неговата дива природа щеше да приюти човешки същества, които явно се гласяха да го изтръгнат от вековната забрава, в която бе потънало.

Следващите месеци след подписването на договора между Дондрапур и компанията случаят Тъокланд лека-полека бе забравен.

Правителството предаваше от време на време кратки съобщения, които по силата на навика оставаха незабелязани. В тях се казваше, че съставената от около двайсетина души компания под ръководството на някой си мистър Казацкян упражнява в Тъокланд дейности, без да нарушава договорните условия.

Една правителствена лодка седмично вземаше от ръцете на постоянния надзирател кратки и успокояващи сведения, от които се разбираше, че на островчето не се върши нищо подозрително. Освен това надзирателят разполагаше със солидна радиовръзка, която му позволяваше да говори срочно с министъра на вътрешните работи при всеки извънреден случай. Но през времето, което предшества международната обява за конкурса, тя дори не бе използвана. По всичко личеше, че разгърналата се на Тъокланд дейност е напълно безобидна. Министерският съвет, който вече бе турил в джоба си неочаквано големия наем, твърде малко се безпокоеше от това, че тя може да бъде осъдена на провал.

И така мълчаливо и спокойно изтекоха близо две години, докато новината за конкурса събра внезапно върху Тъокланд погледите на целия свят.

ПЪРВИТЕ ТЪРСАЧИ НА ПРИКЛЮЧЕНИЯ СЕ СБЛЪСКВАТ СЪС ЗАГАДКАТА НА МИСТЪР КАЗАЦКЯН

След като бе установена предварителна телеграфна връзка, една неударима вълна от кандидати буквално заля приемните кантори на компанията в Дондрапур. В състава ѝ влизаха хора от най-различни народности, извънредно пъстра тълпа от човешки типове от най-мръсната утайка на подземния свят — крадци и просяци — до най-издигнатите семейства на европейската аристокрация, като се премине през бегълци от легиона, астролози, детективи, гадатели, египтолози, мислители, ловци на таланти, ясновидци, копнеещи за приключения пенсионирани професори, жадни за сензации девойки от добри семейства, находчиви писатели, които дирят нови теми, съставители на кръстословици, тайни агенти, опитни в разгадаването на шифри и познаващи законите, изследователи на амазонските лесове и търсачи на приключения от всякакъв род.

Сред този наплив от първи кандидати само малцина бяха допуснати до конкурса и успяха да стъпят на Тъокланд (трябва да се добави, че ни един от тях не е останал повече от двайсет и четири часа на острова и не е успял да победи в конкурса). Несполучили в своите намерения, те можаха да възвърнат до известна степен разходите си и загубеното време, като разпространяваха статии или даваха интервюта срещу заплащане, в които разправяха за прежеждията си на пустинното островче. Сред публикуваните многобройни разкази ние избрахме репортажа на Натаниел Марис — опитен журналист в областта на фантастичното, — отпечатан в списание „Имажинасион“, тъй като той най-много допринася за разбирането на тази история. Тук препечатваме пълния му текст:

ЕДИН ЖУРНАЛИСТ В ПЕЩЕРАТА НА ДРАКОНА

Докато пътувах към Дондрапур с един от многото извънредни полети, уреждани по онова време, бях завладян от предчувствието, че

така разтръбената загадка на Тъокланд в края на краищата ще излезе чисто мошеничество. Все пак, макар и да изглежда, че си противореча, усещах по кожата си онзи особен гъдел, предвещаващ велики събития. Докато приближавахме малката страна, се мъчех да сложа мислите си в ред и да се съсредоточа.

Тази странна загадка по-скоро приличаше на увод от повествованието на Жул Верн или Хърбърт Джордж Уелс, отколкото на действителна покана. Отделните части не пасваха, а скърцаха по много подозрителен начин. Ако ставаше дума за туристическо предприятие, което се стреми да получи известност, работата изглеждаше твърде необичайна и мъглява; плановете му явно надхвърляха обикновената търговска настъпателност, колкото и безумна да е понякога тя. От друга страна, ако компанията вършеше нещо тайно под прикритието на предполагаемите туристически нововъведения, то последното, което би направила, щеше да бъде привличането на толкова пришълци, готови да надушат всичко. Освен, разбира се, ако не смятаха да им послужим като алиби. Но вероятността бе твърде малка — можеха просто да излъжат или да подкупят постоянния надзирател. В същия миг високоговорителите на реактивния самолет известиха предстоящото ни кацане в Дондрапур.

В действителност бях решил да участвам в конкурса с надежда не да спечеля баснословната награда, в която изобщо не вярвах, а за да проуча дали в цялата тази бъркотия наистина има нещо особено, нещо фантастично, което да заинтересува читателите на „Имажинасион“. Бях подготвен също, ако се представи случай, да си поиграя на нещо като самозван детектив, който дебне вероятните шмекерии на мистър Казацкян и хората му.

Едва-що подметките ми оставиха следите си по прашното летище, и аз се отправих към канторите на компанията на едно такси с тайнствен външен вид. Щом шофьорът научи какво е намерението ми, на устните му се изписа насмешлива и недоверчива усмивка, но не каза нищо. След малко спряхме близо до едноетажна постройка, откъдето се точеше много дълга и шумна опашка от хора. Ясно беше, че това е приемната кантора.

Когато вече се бях примирил с мисълта, че ще чакам дълго, и се готвех да завържа разговор с някои от навъртащите се там, за да

бъда в течение на последните събития, двама странни индивиди излязоха от помещенията на компанията. По мрачния си вид приличаха на избягали от филм на ужасите от трийсетте години. Скоро забелязах, че раздават на хората от голямата опашка някакви жълти листове.

Накрая стигнаха до мене и ми връчиха купчина циклостилни страници, на чиято предна корица беше написано: ЗАЯВКА ЗА ПРИЕМАНЕ В КОНКУРСА, а вътре на различни езици можеше да се прочете:

„КОМПАНИЯТА приветствува кандидатите, пристигнали в Дондрапур, и им благодари за това, че са откликнали на нейния призив, за предлаганата ѝ помощ и проявения интерес. Огромният приток от кандидати все пак ни заставя да направим известен подбор, за да определим най-подготвените участници за конкурса, които ще се изправят лице с лице срещу свръхчовешката и сложна загадка, очакваща ги на остров Тъокланд. Става дума кандидатите, които не отговарят на необходимите условия, да не се излагат на излишни опасности и да се спести неудобството и безкрайно дългото чакане на онези, за които се допуска, че могат да успеят в изпитанието.“

Като прочетох това, помислих, че възможностите репортажът ми да види бял свят се изпаряват пред херметическите филтри, с които се е опасала компанията. Ако не ме приемеха, нямаше да мога да разкажа нищо. На всяка цена реших да избегна вероятността Казацкян да ми тръшне вратата под носа и продължих да чета.

„Ако все още желаете да участвувате в нашия конкурс-изпитание, ако смятате, че имате достатъчно смелост за това, използвайте приложените бели листове и отбележете всички ваши лични данни, а най-вече посочете онези умения и мигове от вашия живот, които според вас ви препоръчват като извънредно подготвен да се изправите

лице с лице срещу нелишените от опасност сложни загадки.

Приемането на автобиографиите ще стане на същото място точно в четири часа подир пладне.

Компания наемател на повърхността и недрата на остров Тъокланд“

В опашката настана голям безпорядък. Всички се разтичаха, грабнали листовете си. Отдалечих се оттам и потърсих спокойно място, където да опиша „спомените“ си. Настаних се в едно притулено кътче в първия бар, който ми се стори по-малко натъпкан, и напълно се отдадох на задачата да „нахвърлям“ случките от моя живот. Разбира се, преувеличавах заслугите и уменията си, като се представях за прозорлив дешифратор на загадки; добавях пресилени неща и чисти измислици. Не исках да бъда отстранен, не исках да дам повод на компанията да си мисли, че в моето минало не е имало достатъчно доказателства за мъжество и ловкост. Освен това бях уверен, че останалите кандидати правят същото, така че нямаше смисъл да оставам назад от тях. Някои бяха заели другите маси в схлупеното заведение и докато изреждаха прежеждията от своя живот, по лицата им можеше да се прочете по-скоро страстта към съчинителството на романи, отколкото изразението, което съпровожда правдиво описание.

Поколебах се кое е по-разумно — да назова или да скрия професията си на журналист. Видимо компанията търсеше гласност, ала в действителност се загръщаше с някакво тайнствено було и сега от единствено значение за нея беше да подбере кандидати по свое усмотрение, като пази в тайна същността на обещаните загадки.

Нито един член на компанията не даваше интервюта. Журналистите и фоторепортерите биваха постоянно отблъсквани. Мистър Казацкян, изглежда, бе обявил, че докато не излъчат победител в конкурса, няма за какво да прави изявления... Но да скрия напълно своята самоличност — при всичките ми лъжи много лесно можеше да бъде прозряно. Твърде възможно беше, преди компанията

да приеме кандидатите, да се поинтересува най-малкото що за хора са те, за да избегне промъкването на разни мошеници.

Накрая реших да се представя с истинското си име и да не крия професията си. За всеки случай заявих, че желанието ми да участвувам в конкурса няма никаква връзка с моята журналистическа дейност, а напротив — с увлечението ми като „международен търсач на приключения“ (надявам се господ да ми прости подобно преувеличение!).

Когато се върнах в кантората, дългата опашка вече я нямаше, но непрекъснатото влизане и излизане на чужденци показваше, че приемането на заявки е почнало. В преддверието почти нямаше мебели. Всичко в него изглеждаше стъкмено набързо и временно. В средата стоеше голям сандък, а на капака му имаше отвор и се мъдреше следният надпис:

ПОЩЕНСКА КУТИЯ ЗА ЗАЯВКИ

Пуснете тук вашия екземпляр. Имената на временно приетите кандидати за пробните изпитания ще бъдат обявени в рамките на един час.

Сандъкът беше толкова препълнен, че с мъка успях да напъхам своето писание. Мисля, че ако бях самичък, щях да се изкуша и да хвърля един поглед върху някоя от заявките на моите съперници. В тях навярно имаше толкова неимоверни лъжи, че само прочитът им би компенсирал неудобствата от пътуването. Непрекъснато обаче влизаха нови кандидати, готови да пъхнат подредените си листа в отвора на пощенската кутия. Освен това имах чувството, че типовете от компанията, без да ги виждаме, наблюдават всичко. Най-доброто, което можех да направя, за да не обръщам внимание върху себе си, беше да изляза на улицата.

Навън щъкаха стотици хора, които като мене очакваха резултата от първото пресяване.

Преди да бе изтекъл часът, двамата мъже със злокобен вид се появиха отново. Единият носеше листче в ръка.

Малко имена ще са се вместили там, помислих си аз. Опасявам се, че мнозина от присъстващите тук ще си останем само с желанието да видим страшната загадка на Тъокланд. Може би всичко е някаква хитрина и „приемат“ единствено лъжливи

кандидати, които в действителност са преоблечени служители на компанията. Но ако е така, за какво се вдига толкова шум? Какъв ли ще е краят на този маскарад?

Индивидът, който държеше листчето, бе направил небрежен знак да се приближим. Без дори да изчака сгъстените редици да го заобиколят напълно, той почна да чете с неравен и далечен глас, сякаш изричаше присъда на група глухоними с превръзка на очите.

— В тринайсетия тур бяха временно приети — като произнесе последната дума, той вдигна поглед от листа и ни измери с блуждаещи и трескави очи — следните лица... — Докато с все по-заглъхващ глас четеше имената от краткия списък, някаква нервност, която дотогава не бях изпитвал, почна да се просмуква й душата ми.

Положението е детинско и смешно — рекох си, без да преставам да слушам мършавия оратор, — но ако не ме лъже професионалният усет и продължава да не ме лъже, мисля, че зад тази пантомима се крие нещо важно. Усещам го, без да знам за какво може да се отнася, нямам никаква догадка, но тук се готви нещо и трябва да се вземат мерки, преди работата да се усложни. Трябва по някакъв начин да се намеся.

Краткото изреждане на имена бе приключило, но странният служител не ме спомена. Също тъй загадъчен, другият тип добави със злостен глас:

— Изброените да минат вътре. Пробните изпитания ще почнат веднага. — Каза го така, че внезапната радост на посочените замръзна по лицата им, сякаш бяха нещастно стадо, обречено на ужасни опити. — Останалите трябва да са благодарни, че ги спасяваме от опасности, които навярно не биха могли да преодолеят. Опитите ви да се явите отново ще са напразни, вашите заявки ще бъдат редовно отхвърляни. Благодарим на всички за участието.

Бързо размишлявах какво да направя, за да се озова зад непробиваемия зид, който се издигаше пред мене. В този миг, преди да влезе в празната кантора, зареял поглед в далечината, мъжът със списъка додаде:

— Кандидатът господин Натаниел Марис ще се присъедини към групата на временно приетите. Кой е той? — стъкловидните му очи сякаш ме търсеха на километри разстояние.

Пристъпих към него, без да продумам. Нямахме нужда.

— Хайде — рече той и се обърна като автомат.

Последвах го без възражения, а стотиците отхвърлени замърмориха зад гърба ми. Бях готов да се възползувам от пролуката, която, изглежда, се откриваше пред мене. Мисля, че сега почнах да гледам на себе си като на късметлия, макар че не знаех как да изтълкувам закъснялото приемане.

Когато влязохме в неприветливото преддверие, накараха останалите избрани да минат зад голямата, дебела червена завеса, която висеше в дъното. Наканих се да тръгна подир тях, но типът със зареяния поглед ме спря с рязко движение на ръката.

— Почакайте тук — рече, преди да изчезне с другите зад завесата.

Ха!?! — помислих си. — Какво значи това? Приет ли съм, или не съм приет? Дали не са ме извикали като заместник, ако някой не успее? Дали пък не съм второкласен кандидат?

Почаках няколко минути, които ми се сториха вечност. В помещението нямаше почти нищо за гледане. Сандъкът, използван като пощенска кутия за заявки, бе преместен в един ъгъл. На неговото място, опряна на потрошен стол, отвън се виждаше следната обява:

ЗАТВОРЕНО

*Следващото приемане на заявки
утре в 10 часа.*

В същото време съвсем ясно се чу нещо като болезнен вик. Идеше от скритото зад завесата място. Заслушах се внимателно и се опитах дори да спра дъха си, както се полага в такива случаи, но нищо друго не можях да чуя. След малко до мене стигна гневен вик. Някой яростно роптаеше. Да, нямаше съмнение, сега се намесваха няколко гласа на различни езици, чуваше се необуздана препирня. Макар че почти не можех да разбера какво си приказват, успях да уловя някоя и друга подхвърлена дума: побъркани, проклет да бъде часът, когато!... Вие не знаете кой съм аз! Това е чудовищно! Що за проклетници сте вие? Искам да се махна оттук!

Въпреки че не можех да го потвърдя, предположих, че виещите по този начин хора са участниците в конкурса. Отговорите на

двамата служители на компанията, ако изобщо имаше такива, не се чуваха от моето място.

Какви ли ще са изпитанията, щом караха минаващите зад завесата да викат от болка и да се държат така подлудяващо? — рекох си, като се опитвах да запазя и малкото останало ми спокойствие.

Признавам си, че мисълта да се измъкна тихичко и да изоставя всичко не ми беше далечна в тези минути. Но и желанието да се намеся в опасното положение ме беше обзело изцяло. А знаех също, че възможността да бъда приет „временно“ виси във въздуха, така че можех да разваля играта с някое прибързано действие или неуместно бягство. Освен това, макар че не бях в състояние да го тълкувам, вътре отново господствуваше мълчание. И дори сега да изглежда глупаво, аз се успокоих.

Без да ми даде време да взема решение за една от двете възможности, мъжът със списъка се появи отново, обаче сега носеше няколко по-големи листа.

Погледнах го тихомълком и не успях да открия в него някакъв признак на раздразнение или възбуда. Подобно на палач, закоравял от службата си, той изглеждаше чужд на станалите шумни събития, каквито и да бяха те.

Въпреки всичко не се стърнях и с изражение на най-обикновено любопитство го попитах:

— Какво става вътре? Стори ми се, че чух...

— Страх... ли ви е? — прекъсна ме той, сякаш не беше чул думите ми, и ме погледна втренчено, с лице сякаш от друг свят.

— Не, разбира се! Вече знам, че за да участвувам в конкурса, трябва да съм готов на всичко.

Опитах се да изглеждам убедителен, защото подозирах, че ако този тип узнае за моите колебания, ще ме изпъди автоматически. Сега-засега не исках да се смятам победен, без да открия нещо повече. В този миг, когато бях толкова близо до целта (така поне си мислех), нямаше смисъл да отстъпвам заради някакви си четири кръска. Типът не отговори, но предположих, че остана доволен от моето държане. Сега явно мислеше за друго, сякаш напълно ме беше забравил.

Проследих го с крайчеца на окото и успях да видя, че държи в ръката си моята заявка. Някой бе нанесъл с червено мастило бележки по полето и тук-таме бе подчертал с дебели линии някои изречения.

Мъжът със странното лице премести отвън надписа ЗАТВОРЕНО със забележката под него и с тежка метална врата затвори входа към улицата. После укрепи отвътре вратата с грамаден катинар.

Разбира се! — помислих си, без да се опитвам да му придавам значение, като че ли се шегувах сам със себе си. — Той ми прекъсна отстъплението.

После колкото се може по-незабелязано се помъчих да чуя нови викове и стенания отвътре.

Острият ми слух не долови нищо друго освен най-дълбоко мълчание. Тогава, вместо да ме успокои, мълчанието ми се стори зловецъ предзнаменование.

Напъха се в устата на вълка, момче — рекох си, за да се насърча. — Е добре, нека всичко бъде в името на големия успех на репортажа. В края на краищата компанията не е всемогъща, съществуват власти, има закони...

Да си кажа правичката, в тези минути властите бяха много далече. Явно благодарение на особения договор компанията бе получила изключителни права да прави каквото ѝ скимне с непознатите участници в конкурса. Колко ли ужасяващи неща трябва да се случат още, за да се спрат тези безчинства? Докога ли ще стои безнаказан мистър Казацкян?

Може би щях да се посгорещя още за моя сметка и да прекаля, когато забелязах, че зловецият тип се беше сетил отново за мене. Шареше с очи по заявката ми и от време на време ме поглеждаше студено, като през невидим микроскоп. Докато се надявах той да подеме разговор, постарях се да изглеждам колкото може побезгрижен и весел. Навремени положението ми се струваше непоносимо.

Неочаквано, сякаш изстрелваше думите, той рече:

— Вие няма да се подлагате на пробните изпитания.

Дявол да го вземе! — помислих си. — Я гледай по какъв изтънчен начин искат да ми кажат да вървя по дяволите. И затова ли беше всичкото чакане и всичката потайност?

Обаче типът продължи да мърмори, с което ми помогна да изляза от заблуждението си:

— Следователно вие сте приет. Ще заминете още тази нощ за Тъокланд — заключи той с мрачен глас.

Опасявайки се, че това е някаква хитрост или може би първото от изпитанията, аз отговорих светкавично, като показах неударима воля да се изправя срещу каквото и да е.

— Не, благодаря много, няма да приема никакви предимства. Искам да премина през изпитанията, каквито и да са те, усещам, че имам достатъчно сили за това.

Видях, че не отвърща, и ми се стори подходящо да добавя:

— Освен това те ще ми послужат като тренировка. Така, стигна ли на острова, ще бъда в по-добра форма. Ха-ха-ха! — След като избухнах в смях, почувствувах, че надхвърлям всякаква мярка, но вече нищо не можеше да се промени.

По лицето на мъжа от компанията се появи гримаса, която по-скоро приличаше на презрителна усмивка.

Когато в своята разгорещеност смятах, че съм преодолял блестящо първото изпитание, и се готвех да се справя и с второто, той ми предаде един лист, дотогава затулен от моята заявка. Ръцете му леко потрепераха.

— Прочетете внимателно този документ. Ако сте съгласен, явете се на кей Изток-3 точно в девет часа вечерта — изрече така отнесено, като че гласът му излизаше от някакво далечно място, сякаш друг говореше вместо него. — А сега ме последвайте.

Той не ми даде възможност дори да попитам нещо и тръгна. Вече бяхме преминали завесата на неизвестността, когато мъжът се спря, и преди да стигне дъното на стаята, отвори един шкаф отдясно. Без да ме погледне, той направи движение с ръка и ме подкани да вляза в шкафа. За миг съжалих, че нямам добре зареден пистолет, като забравих миролюбивите си привички. Опитах се да се успокоя с мисълта, че шкафът не е неизмерима и опасна уловка, а второто от изпитанията.

Застанах пред шкафа и разбрах, че е съвсем празен. Задната му страница липсваше. Пред мен се изпречваше гола стена. В нея имаше скрита врата, която не се виждаше, когато шкафът беше затворен.

— Вървете! — измърмори гъгнещо, загадъчно и неестествено, сякаш гласът му излизаше от корема.

Понеже знаех, че при най-малкото колебание мога да бъда отстранен от изпитанията, ала и не преставах да се опасявам за съдбата си, аз се шмугнах решително в шкафа и с бързо движение отворих вратата в стената.

Каква беше изненадата ми, когато се озовах на улицата. Това представляваше маскиран отвътре страничен изход. Тутакси вратата се тръшна зад гърба ми и по шума, който чух, разбрах, че оня тип я укрепява. После се чу трясък — беше затворил и препречващия шкаф. Сетне настъпи тишина.

Струваше ми се, че им е скимнало да се забавляват за моя сметка. Разтревожиха ме за миг, а после, ето ме тук, изхвърлен на улицата. Тогавя си спомних за документа. Държах го в лявата си ръка, откакто ми го бе предал оня тип. Беше нескопосано отпечатан и на първия лист се четеше:

ДОГОВОР ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ

— Хайде де, става отново интересно. Друга бумага на компанията! — Използувах тоя миг, за да се пошегувам и да отдъхна.

Реших да се върна в кафенето, където бях отседнал и преди. Смрачаваше се и не можех да продължа четенето, изправен на сред улицата. Сега поселището беше безлюдно. Без да си давам сметка, че можех да бъда последната надежда за останалите затворени, участници в конкурса, аз се отдалечих бързо, нетърпелив да прочета „договора“ или каквото там беше.

Заведението бе почти празно. Успях да открия едно кътче, отдалечено от незначителната глъчка. Настаних се и си поръчах някаква напитка, която не смятах да пия. Веднага прочетох първия лист.

„Точка 1. Подписаният господин Натаниел Марис, отсега нататък наричан ИЗСЛЕДОВАТЕЛЯТ, заявява, че ще изпълнява всички условия на международния конкурс, обявен от Компанията наемател на повърхността и недрата на остров Тъокланд, в срока, който по-нататък се уточнява.

Точка. 2. Сложната загадка на остров Тъокланд се крие в най-внушителния и смайващ лабиринт на всички времена. Той бе създаден от компанията под ръководството на нейния президент мистър Анастасе Казацкян. Към трудностите при броденето из него се прибавят и безкрайни заплетени случаи, капани и препятствия, които трябва да се преодолеят, за да бъде изминат целият. Вътре в него могат да се видят неща, които едновременно всяват ужас и будят възхищение. За да се навлезе в него, е необходима необикновена лична храброст, а също и извънмерно въображение. ИЗСЛЕДОВАТЕЛЯТ заявява, че е готов да предприеме преминаването на лабиринта самостоятелно, доброволно и с пълно съзнание за умствените си способности, влагайки без остатък цялата си физическа и умствена енергия за успеха на своето начинание.

Точка 3. По време на престоя си в лабиринта ИЗСЛЕДОВАТЕЛЯТ може да бъде изложен на опасности и трудни положения от различно естество. ИЗСЛЕДОВАТЕЛЯТ изрично заявява, че е запознат и приема всичко това изключително на своя отговорност. Така че нито ИЗСЛЕДОВАТЕЛЯТ, нито наследниците или законните му представители не могат да търсят отговорност от компанията за произшествията, които биха могли да се случат по време на обиколката, дори в случай, ако някое произшествие би имало смъртоносен край.“

— Я гледай! — възкликнах високо, без да си давам сметка, че привлякох вниманието върху себе си. — Този договор ще накара и най-смелият да му настръхнат косите.

Продължих да чета:

„Точка 4. От друга страна, компанията уверява, че в рамките на предвидимото в лабиринта не съществува опасност, която да не може да бъде преодоляна, нито пък някоя неизбежна и гибелна клопка. Като се употреби голяма доза храброст и въображение, всичко може да бъде превъзможнато. Само страхът, липсата на досетливост или изгубването на контрол над себе си правят лабиринта много опасен.“

— *Все има някаква утеха — рекох си аз. — Поне ти остава известна надежда.*

„Точка 5. За да извърши обиколката, да преодолее всички препятствия и да намери изхода от лабиринта, ИЗСЛЕДОВАТЕЛЯТ ще разполага най-много със седем дни, смятано от минутата на влизането му в него. Ако в този срок не успее да обиколи лабиринта, ще бъде отстранен от конкурса и изгонен от Тъокланд, в каквото и състояние да се намира. Ако преди изтичането на срока ИЗСЛЕДОВАТЕЛЯТ поиска да напусне, ще бъде също така отстранен и изгонен и под никакъв предлог не ще може да направи повторен опит.

Точка 6. По време на престоя си в лабиринта ИЗСЛЕДОВАТЕЛЯТ ще получи необходимата храна, за да устои на изпитанията, на които ще бъде подложен. Разходите за споменатата прехрана са за сметка на компанията.“

— *Мисля, че статията ми ще бъде озаглавена „Приятно похапване в лабиринта“, ако нещата се развиват така обещаващо.*

„Точка 7. ИЗСЛЕДОВАТЕЛЯТ ще проникне в лабиринта съвсем сам. В никакъв случай няма да бъдат приемани групи или двойки. Докато предишният участник

в конкурса се намира в лабиринта, друг няма да бъде допускан в него.

Точка 8. ИЗСЛЕДОВАТЕЛЯТ ще носи със себе си сечива и дрехи, каквито сметне за необходими. Изрично е забранено внасянето на фотоапарати, кинокамери, магнетофони и оръжие. Преди да започне обиколката, личните вещи на ИЗСЛЕДОВАТЕЛЯ ще бъдат проверени и онези предмети, които са несъвместими с духа на предлаганото приключение, ще бъдат отстранени.

Точка 9. Ако ИЗСЛЕДОВАТЕЛЯТ излезе жив от лабиринта, след като го преброди и намери изхода, ще бъде провъзгласен за победител в международния конкурс и на негово име веднага ще бъде прехвърлена вноска от пет милиона долара.

Компания наемател на повърхността и недрата на
остров Тъокланд
Прочетено и потвърдено от ИЗСЛЕДОВАТЕЛЯ
Натаниел Марис.“

След запознаването с ужасяващия и заробващ договор, аз се пообърках. Дузини въпроси се скупчиха в главата ми, преплитайки се един с друг.

Кой всъщност е мистър Казацкян? Защо ме освободиха от пробните изпитания? Изключителна облага ли е това, или гибелно предимство? Що за лабиринт са създали на острова? Защо предлагат такава невероятна и безумна награда? В какво странно, хипнотично състояние се намират хората от компанията? Какви чудовищни машинации се крият зад този нелеп конкурс? Възможно ли е да има търсачи на приключения, способни да подпишат подобен договор?

За всеки въпрос умът ми намираще много отговори, предположения, възможности и безсмислици. За да не се объркам напълно, аз се помъчих да направя изводи, преди ужасната главоблъсканица да вземе връх.

Единственият въпрос, който сега се нуждае от отговор, е следният — рекох си аз. — Да приема ли играта на компанията, или

да напусна, а пък те да правят с договора каквото си искат?

Да, но какво да реша? Как да преценя възможните опасности, щом не знам нищо за тях?

Можеха ли да се вземат на сериозно заплахите и обещанията на компанията? Струваше ли си труда да ставам опитно зайче ей така, без нищо?

Накрая, както и при други опасни случаи през живота ми, един могъщ жизнеутвърждаващ подтик подреди нещата по местата им. Мисълта да се откажа, да преустановя изследванията си, когато едва бяха почнали да дават първите си плодове, бе най-неприемлива. Да, решително да, моят репортаж щеше да извърви пътя си. Желанието да го завърша щеше да ми помогне да намеря необходимата смелост и вдъхновение. Ако все пак е вярно, че като се вложи храброст и въображение, лабиринтът може да бъде преодолян, аз ще победя. Поне това си помислих в оня миг на повишено настроение, когато обявата, разгласена по света от компанията, лежеше в ръцете ми като нажежена до червено ръкохватка.

За добро или за лошо, решението бе взето. Оставаха някакви си два часа до девет вечерта. Излязох бързо от заведението. Тогава се сетих, че като пристигнах в Дондрапур, бях забравил да си прибера куфарчето от транспортната лента. Нямах време да се върна на летището, за да го потърся. Надявах се да бъде дадено на съхранение. За щастие скоро се натъкнах на няколко магазина, където имаше всичко. Набавих си различни предмети, които сметнах, че ще ми бъдат полезни на Тъокланд. После си купих сак, в който събрах нещата. В съблекалнята се напъхах в туристическите дрехи, които току-що си бях избрал. Моят нов-новеничък и безполезен костюм се озова на дъното на сака.

Оставаше ми само да телефонирам на директора на „Имажинасион“ и просто да му съобщя, че заминавам за Тъокланд, премълчавайки други подробности, които биха събудили у него безпокойство. В този миг той нищо не можеше да направи, за мене, освен да ми пожелае сполука през разделящото ни голямо разстояние. След като се обадох по телефона, без да губя повече време, аз се запътих към мястото на срещата. Ако някой ме видеше, щеше да си помисли, че потеглям към чудни хоризонти. Правех първата крачка

към най-смайващото пътешествие през живота си. Тогава обаче не знаех нищо за него...

Напротив, колкото и наивно да изглежда, аз се чувствавах напълно спокоен, сякаш самото решение да се изправя лице с лице срещу компанията, щеше да ме избави от всякаква опасност. Подсъзнателно дързостта ми се превръщаше в талисман, смелостта — в залог за успех. Разбира се, лабиринтът на Казацкян все още бе далече и дебнеше в океанския мрак скорошното пристигане на един клет журналист, който чувствуваше, че има сили да влезе в „пещерата на дракона“.

Когато бях съвсем близо до кей Изток-3, изпълних последното условие, което поставяше съдбата ми в ръцете на тайнствената компания — сложих подписа си в края на необичайния договор за изследване.

Едва сянката ми се беше открила на входа за пристана, когато от мрачината изникнаха двама мъже. Не бяха същите, които се грижеха за пробните изпитания. Бяха други, но видът им също бе странен, нещо неописуемо и злонамерено се забелязваше по лицата им. Все пак държанието им не ми се стори заплашително. С минимален оттенък на любезност единият попита:

— Господин Марис, така ли?

— Да, аз съм — отвърнах с преторена непринуденост.

— Ще ми дадете ли, моля, подписания договор? — И той протегна към мене великанската си десница с всяващи ужас татуировки по нея.

— Заповядайте — рекох решително.

Опитвах се да се държа непринудено, сякаш това беше поредната ми обикновена крачка в живота.

— Веднага вдигаме котва — додаде той, след като се увери, че договорът е подписан. — Призори ще бъдем в Тъокланд.

Повървахме около стотина метра и после се качихме на малка моторна лодка. Нямаше никой друг, ни следа от останалите участници в конкурса. Бяхме сами.

— Друг кандидат няма ли да дойде? — настоях аз с известен оттенък на безпокойство.

— Отстранени са, никога няма да заминат за Тъокланд — грубо отвърна оня тип, който дотогава бе мълчал.

Подир не твърде успокоителния отговор той се запъти към кабината, откъдето приятелят му вече маневрираше с лодката. По вида на двамата мъже се виждаше съвсем ясно, че нямат намерение да отговарят на повече въпроси, нито пък желаят да си приказват с мене. Пет минути по-късно поехме в открито море. Когато потеглихме, на кея Изток-3 нямаше признаци на живот. Можеше да се допусне, че компанията нарочно бе избрала най-самотния и отдалечен пристан. Това изглеждаше правдоподобно — на моето качване в моторницата нямаше да има свидетели.

Различни съмнения относно Тъокланд и неговия непознат лабиринт ме задържаха известно време умислен на палубата, зареял поглед в чернилката на невидимия кръгозор. После умората надви, аз се настаних удобно върху копката в мъничката каюта и в същия миг дълбоко заспах.

Ала всемогъщата компания успя да наруши дори сладостта на съня ми. Моето подсъзнание ме нагости с цяла поредица от филми на ужасите, в които, макар и под различни възгледи, но винаги едно от друго по-зловещи, участвуваше шайката на Казацкян. Например мистър Казацкян ми се явяват като умопобъркан учен, който извършва дълбоки промени в мозъците на наивните участници в конкурса, пристигнали на Тъокланд. След като ги упояваше, за да не разберат нищо, той ги подлагаше на различни облъчвания, които можеха да причинят сериозни изменения в тях. После те биваха връщани в Дондрапур и явно продължаваха редовния си живот с мисълта, че са се провалили в някакъв дори несъществуващ лабиринт. Лека-полека обаче въздействието на радиацията се забелязваше, а престъпните типове, настанени под чуждо име близо до жертвата, наблюдаваха последицата от жестоките си опити.

В друг миг от съня компанията всъщност представляваше тайна религиозна секта, която извършва преиначени обреди под ръководството на върховния свещеник Казацкян. Наивните кандидати за привидната награда бяха използвани като жертви за отвратителни мъчения. После ги връщаха живи без никакви рани, по с постоянни нервни разстройства, съпроводени с частична загуба на паметта. Компанията оправдаваше тези умствени смущения, като се позоваваше на следствието от преживения в лабиринта

емоционален стрес и бранейки се с подписания договор, бягаше от всякаква отговорност.

Все с такава нарастваща сила компанията придобиваше в кошмарите ми най-различен облик: като многонационална фармацевтика, която изпробва върху участниците в конкурса нови медикаменти с несигурни и опасни последици; като шайка от ненаситни търгаши, които искат да извадят от недрата на острова някакви непознати метали, използвайки за безплатна работна ръка беззащитните посетители, заставени насила да работят на много метри дълбочина; като наборна кантора за шпиони, която посредством най-различни изнудвания кара пристигащите на острова да се върнат в родните си земи като тайни агенти в служба на една загадъчна и коварна държава, домогваща се да завладее света, и т.н.

Във всички тези жестоки преживелици постоянният надзирател на правителството в Дондрапур се явяваше непрекъснато в пияно състояние, напълно безпомощен и подчинен на компанията. Присъствието му не представляваше пречка за тъмната дейност на шайката на Казацкян.

Любопитно, всички тези заплетени положения, толкова далечни на действителността, която ме очакваше, помогнаха насън да се разтоваря от безпокойството, загнездило се неусетно в мене.

Когато се събудих, предупреден от сирената на моторната лодка, аз се почувствувах свеж и облекчен, сякаш бях прекарал спокойна нощ. Въпреки кошмарите засега не бях угрижен. Можех да съсредоточа цялата си сила в предстоящите събития. Съмваше се. Надигнах се и се протегнах и тогава го видях за пръв път. Посред океана, величествен и заплашителен, се издигаше печалният остров Тъокланд, полузабулен от тежка мъгла, която правеше очертанятията му неясни. Унилата каменеста грамада, лишена от растителност и живот, и непристъпните стръмни скали, които отбиваха пенливия прилив, даваха отпечатък на смърт и отчаяние, подканващ към всичко друго, но не и да се приближиш до бреговете му. А беше и много студено. Но аз вече нямах право на избор, за да се върна обратно. В края на краищата не исках и да го сторя.

Бяхме се приближили към нещо като естествен пристан, където бе закотвена една лодка, подобна на тази, с която пътувахме. Но там нямаше никого. Само гъста мъгла и самота. Стигнахме до

целта и веднага слязохме на брега. Двамата типа, изглежда, бързаха. Като взех сака, имах чувството, че са го претърсили, докато съм спал, макар че не ми дадоха възможност да проверя. Щом стъпих на каменистата почва, добих ясна представа, че всъщност сега започва моето приключение.

Ако зад всичко това се крие престъпен умисъл, аз съм готов — рекох си с хладна закана. — Ала не вярвам нещата да са толкова прости. Хората, замислили тази шега, непременно трябва да страдат от мания, макар и болезнена, за гениалност. Колкото повече се приближавам до същността на въпроса, толкова повече мисля, че в този отдалечен кът на земята ще намеря истински, макар и невероятни неща. Така се работи на драго сърце!

Метнахме се веднага на един джип, спрял близо до мястото, където слязохме, и се насочихме към вътрешността на островчето. Моите загадъчни придружители не нарушиха безмълвието си.

Колата прекоси каменисти и влажни местности, където само някаква изродена разновидност на гущери оживяваше малко гледката. Никакъв признак в тази пустош не наемваше защо странната компания е вложила толкова усилия да наеме Тъокланд на прекалено високата цена.

Накрая, подир двацетина минути досадно и мъчително пътуване, стигнахме песъчлива площадка, завардена от пояс тук-там с покрити с хрусталак хълмчета. От всичко видно дотук, това, изглежда, бе единственото обитавано място. Обаче, както предположих от първия миг, там нямаше ни внушителни постройки, ни следа от туристическо оборудване, а единствено няколко склада и бараки, стъкмени набързо от стари груби материали. Всички врати и прозорци бяха затворени.

Постройките обрамчваха една пътечка, която към средата се разширяваше и образуваше недоправено още площадче. Джипът спря на него.

Докато издърпваше ръчната спирачка, шофьорът проговори, без да ме погледне:

— Мистър Казацкян ви удостоява с предимството да ви поздрави лично с щастливото пристигане. Можете да оставите тук багажа си — и той показа близката врата.

Слязох от колата. Докато изминавах десетината метра, които ме отделяха от посоченото място, имах впечатлението, че от вътрешността на бараката ме дебнат много очи. Но слънцето вече изгряваше и мрачната гледка се проясни малко от дневната светлина. Ако това за щастливото пристигане беше вярно, щях да се опитам максимално да го използвам. Можеше да се срещна и с някой луд, ала все нещо щях да си изясня. Скоро ще науча какво точно имат на ум!

Като се държах почти нахално, аз почуках лекичко на вратата и я блъснах. Погледът ми се натъкна на разнебитено, набързо сковано бюро. Върху няколко дълги маси бяха разгънати много скици на сигнални уредби. Най-различни четки за рисуване отчасти прикриваха чертежите.

Седнал зад съвсем скромна и мъничка маса, прелиствайки много стари на вид книги, разсеян и унесен, седеше възслаб около седемдесетгодишен мъж, който не бе забелязал моето присъствие.

Стоях прав, неподвижен, без да вдигам и най-малък шум. Изведнъж, сякаш бе доловил някакво нищожно потрепване, мъжът ме погледна и скочи бързо на крака, изправяйки се в целия си великански ръст — малко не му достигаше до двата метра.

Движенията му бяха толкова бързи, че за миг го помислих за механична кукла, тласкана от мощни пружини. Изглеждаше невъзможно в това тяло да се спотайва такава голяма енергия. Той скоро изостави своята припряност и отмереност в действията и аз съзрях силно изпито, ала човешко лице, което се разтегна в усмивка.

— Седнете, моля. Няма да ви задържа повече от минута. Представям си колко сте нетърпелив да започнете изпитанието — рече почти нежно, като че се събуждаше от дълъг сън.

Първото ми впечатление, по-късно променено изцяло, беше, че стоя пред човек, потънал в дълбока скръб, която можеше да бъде облекчена от самото присъствие на един пришелец. Но тутакси забелязах, че лицето му се преобразява с учудваща лекота. Секунда по-късно то придоби черти на човек, който напълно владее положението. Веднага след това изглеждаше жестоко измъчван от силно безпокойство. Промените по лицето му така се редуваха, че избягах да го гледам направо, за да се избавя от неудобното впечатление, не говоря с няколко души, събрани в тялото на един

човек. Като се преструвах, че не забелязвам тези странности, аз отвърнах самоуверено:

— Да, разбира се. Предполагам, че ще бъде чудесно приключение.

— Несъмнено вие сте се запитали що за лабиринт ще изследвате. — Сега ужасното му изпито лице изглеждаше въодушевено от шеметен и могъщ прилив.

— Надявам се, че ще мога да разбера, щом проникна в него — отвърнах, като преглъщах слюнката си с най-голямо безразличие.

Мигновено лицето му пламна така, че се сетих как Нерон е наблюдавал пожара в Рим.

— Става дума за най-ослепителната творба на изкуството в наше време — каза и седна. Приличаше на адмирал, който потъва, сияещ от радост, ведно със собствения си кораб. — На нейното създаване съм посветил последните години от живота си. Работихме усилено, до изнемога, но си струваше труда. Тя е най-голямото чудо на века!

Сега лицето му приличаше на лицето на възторжен мечтател, който говори за нещо, съществуващо само в неговата глава.

— Макар че днес все още е неразбулена тайна, не е далеч денят, когато учудените поколения ще свалят шапка пред моето изключително творение — добави с нарастващ възторг.

Истината е, че в този миг ни най-малко не повярвах на думите му. Даже помислих, че трябва да съм луд, задето слушам с престорено внимание това, което смятах за чиста безсмислица.

Избрал ме е, защото мисли, че ще се поддам на лъжите му — рекох си аз — Ще ми говори, за предполагаеми чудеса, докато помощниците му, които в действителност трябва да са болногледачи, ми изяснят всичко. Дори може да ми дадат награда, задето съм се съгласил на тази игра.

Лекомислието на първите ми опасения обаче щеше да се прояви не след дълго. Казацкян говореше искрено. И не защото не бе престанал да вярва на собствените си лъжи, а тъй като в известен смисъл казваше истината.

— Лабиринтът — продължи той — представлява гениален синтез на всички изкуства. Той е като музей-загадка, осеян с ужаси и очарования. Вътре в него може да се пътува отвъд всичко познато в света на сетивата.

Признавам си, че това „пътуване отвъд“ никак не ме въодушеви. Можеше да се вземе образно за предсказание, че ще премина към по-хубав живот. Чудноватата особа, увлечена от собственото си красноречие, почти викайки, продължаваше да излага забележителните предимства на своето творение.

— Обаче, за да му се насладите напълно, за да бъдете достоен посетител-изследовател на моето чудо в лабиринта, се изискват в най-голяма степен някои от най-хубавите качества, които украсяват човешкото същество: неуморим дух за приключения, желание да се изследва непознатото, благородство при проявата на мъжество и храброст, способност да се изправиш лице с лице срещу необичайното и недействителното, въображение, свикнало да не се съгласява с очевидностите, остър усет да се добереш до най-скритото в един лабиринт, без да се заблудиш, задължителна смелост да вникнеш в същността на сложни загадки и най-вече достатъчна честност да запазиш в тайна всичко видяно, което не бива да бъде разкрито на света — направи дълга почивка, сякаш бе съсипан от усилието на своята реч. — Моята върховна цел е да намеря човек, който в най-голяма степен да обединява тези качества, той ще бъде първият, който ще обиколи от край до край моята приказна крипта, ако успее да се справи с всичките ѝ уловки. Чак тогава ще мота да си почина в мир.

Казацкян полуотвори очи. Сега лицето му приличаше на трагична маска. През зъби, сякаш бе забравил за присъствието ми, той промърмори:

— Трябва да съществува, на някое място трябва да има такъв човек... необходимо е, абсолютно необходимо е, остава много малко време...

Внезапно дойде на себе си. Лицето му придоби изражението на баритон, изпълняващ роля в опера от Вагнер:

— После, ако този герой от наше време, станал предтеча на човешкия род, покаже на народите, че лабиринтът на Тъокланд не е непроходим, вратите му ще се отворят за всички и стотици хиляди хора ще пристигнат да съзерцават това ново чудо на света, много по-необичайно от висящите градини във Вавилон, несравнимо по-загадъчно от сфинкса и египетските пирамиди, с ослепителна светлина, от която навремето би избледнял и Александрийският фар,

надарено с титанични размери, край които Родоският колос би изглеждал дребен, гробницата в Халикарнас, статуята на Юпитер, храма на...

Докато Казацкян продължаваше да изброява чудесата на древността, аз разбрах, че ще ми бъде много трудно да му задам всички въпроси, които си бях подготвил.

Той продължи речта си с глас хем заплашителен, хем боязлив.

— Ако обаче изтекат дните, без никой да може да стигне до сърцето на лабиринта, ако не се изяснят неговите тайни преди края на живота ми, човечеството ще бъде сполетяно от страшни бедствия!

В този миг, без изобщо да повярвам на предсказанието му, помислих, че причината за такова мрачно пророчество е голямото му желание да намери изследовател, способен от всички страни да оцени неговото загадъчно творение, сякаш по този начин той щеше да му се отплати за направените усилия. Дали пък не беше някой художник, побъркан от предполагаемото величие на собствената си творба?

Казацкян оглеждаше ръцете си, сякаш търсеше в тях обяснение на нещо неразбираемо. Внезапното му мълчание ме учуди, изглежда, се разкайваше за последните си думи. Използувах този миг, за да вмъкна един въпрос:

— Къде се намира приказният лабиринт?

Така както очаквах, отговорът гласеше:

— Под земята! — рече победоносно. — Когато узнах, че островчето Тъокланд е надупчено с безкрайна мрежа от проходи, галерии и подземни ями, издълбани в скалата от древни времена, аз веднага замислих великата си творба: да превърна естествения лабиринт във фантастичен музей от загадки и тайни, в небивало за света зрелище, несравнимо художествено произведение!

От този миг започнах да вярвам, че във всичко това има нещо вярно. Нетърпението ми да започна обиколката растеше с всяка изминала секунда.

— Обогатихме суровата природа — продължи по-спокойно. Казацкян — с удивителни неща. Уверявам ви, че да се премине лабиринтът на Тъокланд, е най-голямото приключение, което може да се изживее днес.

След като изрече последните думи, той сякаш бе завладян от сладка дрямка. Седеше неподвижен, лицето му излъчваше благородство и великодушие. Въпреки следите на старостта, той представляваше красива гледка, като гръцка статуя. Замълчах известно време, от страх да не стресна невъзмутимия му лик. В тази минута един от хората му се появи на сцената.

— Вече всичко е готово — рече бързо. — Свановски тъкмо излиза.

Създателят на лабиринти слисано отвори очи. Всеки, който видеше лицето му, щеше да каже, че се връща от някакво дълго пътешествие в страната на сънищата. После с голямо усилие, като че ли му беше трудно да се приспособи отново към действителното време, той се изправи мъчително. Сега приличаше на немощен старец. Погледна ме умилено и рече:

— На добър път, желая ти много щастие, ще ти е необходимо. Досега никой не сполучи. Едновременно с твоето пристигане напусна и последният изследовател, влязъл в лабиринта — Юрий Свановски, световният шампион по шахмат. Сега ти ще предприемеш този път, от който мнозина се върнаха с ужас, изписан на лицето. Нека всичкото въображение на света те озарява, сине мой.

Беше ми говорил с обичта на баща, който казва сбогом на сина си, преди той да предприеме опасно пътешествие. В гласа му се четеше такава дълбока искреност, че въпреки нелепото положение, той ме трогна.

Излязох навън, където ме чакаше мъжът, донесъл известието. Тъкмо тогава един джип профуча пред вратата. Освен шофьора и един от членовете на компанията имаше и друг пътник. Веднага го познах. Наистина беше Юрий Свановски, световен шампион по шахмат и прочут руски спортист. Отправи ми отсъстващ и несъзнателен поглед. Имаше болнав вид, сякаш бе подложен, на безгранично умствено усилие или на непоносими нервни стресове. Стори ми се, че открих по лицето му следи от несполуката, примесени с друго, още по-силно чувство: облекчението, което навярно се дължеше на надеждата, че може да напусне веднага Тъокланд.

Докато Свановски изчезваше в посока към морето, моят придружител ме заведе в една съседна барака, върху вратата на

която биеше на очи надписът:

ПРОВЕРКА ПРЕДИ ИЗЛИЗАНЕ НА ИЗСЛЕДОВАТЕЛИТЕ

Вътре на дълга маса чакаше моят сак. До него — няколко от моите принадлежности. Мъжът ги посочи и каза:

— В изпълнение на точка 8 от договора за изследване тези предмети ще бъдат задържани. Ще ви ги върнем... на излизане.

Иззетите неща бяха запалка с вградена в нея фотографска микрокамера, джобен гайгеров брояч, ракетен пистолет, няколко свитъка хартия за чертане на планове и много макари с конци, които смятах да ми послужат като дияр, за да мога в случай на нужда да се върна по стъпките си и да не се загубя. Като прочете един списък, проверителят додаде:

— Останалите неща можете да си запазите: една възжена стълба, две рула тоалетна хартия, един спален чувал, наметало, чифт полуботуши, един бележник, една обикновена химикалка, гребен и... — като се усмихна съчувствено, каза: един компас. Всичко е в сака.

В този миг джип спря пред входа на склада. Същият, който малко преди това бе откарал Свановски. Ала явно не беше имал време да стигне до пристана. И още по-малко — да измине обратния път. Сигурно са разменили колите — рекох си, без да му отдавам значение. — Освен ако...

Без да ми даде време да изразя наум своите подозрения, пазачът продължи с наставленията си:

— Освен това ще ви дадем едно фенерче с батерии и резервни крушки към него, една съдинка и първата ви дажба храна — пестете я, следващата ще получите чак след дванайсет часа, разбира се, ако все още ще ви е необходима... и един предавател на сигнали. Ако се откажете или се озовете в опасно положение, натиснете червеното копче, ще направим... каквото можем. Но помнете, червеното копче е сигнал за НАПУСКАНЕ. След това в никой случай не можете да продължите. Нали помните какво пише в договора?

Махнах с ръка, че съм съгласен, наслагах вещите в сака и го преметнах през рамо. Великият миг приближаваше. Въпреки многото причини да се чувствавам уплашен, горях от желание да започна изследването.

Без дори да се сбогува, оня тип се запъти към дъното на бараката и изчезна зад един рафт, претрупан с миньорски каски.

Нищо не ме задържаеше там. Изпълнени бяха всички предварителни проверки. До вратата шофьорът на спрелия джип даваше признаци на нетърпение и ме гледаше почти предизвикателно. Излязох навън и заех в колата мястото на изчезналия Свановски. Шофьорът потегли рязко. Но аз вече бях свикнал с лошите обноски и странното държане на хората от компанията.

Джипът се носеше, сякаш ни преследваха стадо разярени носорози. Не бяха изтекли и три минути, когато спряхме в подножието на един от каменистите хълмове, които опасваха лагера. Спирането беше такова, че си помислих дали гумите няма да се пръснат. Ала не стана така — несъмнено бяха свикнали с подобно отношение.

В подножието на хълма разтваряше мрачната си паст една примамлива пещера. Навътре дупката се стесняваше, а после преминаваше в широк наклонен тунел, който, изглежда, водеше към самите недра на острова. Въпреки че гледката не беше смайваща, мога да кажа, че не оклюмах. Вече нищо не можеше да ме спре и любопитно — след като се запознах с Казацкян, в мене се беше породила сигурност, че нищо непоправимо няма да ми се случи, ако успея да запазя спокойствие.

Без да се обременява да слиза от джипа, моят намръщен придружител рече:

— Можете да почвате. И помнете, разполагате най-много със седем дни. Сверете часовника си с официалното време на острова, сега е дванайсет часът по пладне.

Учуден, аз възнегодувах:

— Ама това не е възможно, едва от един час се е съмнало!

— Няма значение — отвърна той непреклонен. — В Тъокланд не важат същите разписания, както в останалата част на света. Придържайте се към казаното. Тук разсъмванията са измамни.

Реших да не споря повече. Нищо не ми струваше да се подчиня на новата чудатост. Докато сверявах часовника си, оня тип потегли, отдалечавайки се с пълна скорост.

Да си. Кажа истината, малко се разочаровах. Бях си представял, че моето приключение ще има по-зрелищно начало. Не се

надявах да ме провоздат с духов оркестър, нито пък хората на компанията да се облекат като контета, за да ми пожелаят щастлива обиколка, но самотата беше обезпокояваща. Не се виждаше жива душа наоколо. Само отдалечаващият се джип метеор оставяше като дияр една огромна змия от пушилка.

Няма съмнение — помислих си, — обещаните велики и страшни чудеса се намират там долу. Е добре, тръгвам натам. Сбогом, слънчева светлина, надявам се, че скоро ще се видим отново. Подир малко, като стисках запаленото фенерче, вече бях влязъл в пещерата.

След като изминах първите петдесет метра на тунела — естественото и единствено продължение на входната пещера, — пред мене изникна задачата, с която, така да се каже, тържествено започваше дългата поредица от неизвестности, очакващи ме през целия лабиринт. Проходът се разклоняваше в две посоки. Коя да поема? Едната се спускаше надолу към дълбините, докато другата възлизаше нагоре по стръмен скат. Насочих снопа светлина към едната и към другата пътека, като се мъчех да разсъдя.

Казацкян каза явно, че лабиринтът е под земята. Значи трябва да тръгна по пътя надолу... Но ако това е истински лабиринт, в който всеки кръстопът предлага една загадка за решаване, няма да се хвана на въдицата да бъда подведен от първия изпречил ми се сгоден случай. Ще приложя особен подход: за да се спусна, ще се изкача!

Без да се замислям повече, почнах да се катеря по отиващия нагоре тунел. Фенерчето ми си проправяше път между сивкавочерните стени. След няколко минути, когато бях останал почти без дъх, аз се убедих, че съм налучкал.

Тунелът се разширяваше и влизаше в пещера, осветена от огнени точки. Преди да стъпя в нея, аз се изправих срещу приковано в скалата дървено табло, на което бе написано:

ЗАЛА СЪС СЕДЕМ МУЗИКАНТИ

В същия миг зазвуча неописуема музика, която изглеждаше още по-странна поради еката в пещерата. Притеглен от своеобразния ѝ магнетизъм, влязох в пещерата и загасих фенерчето си. Там то не беше необходимо и аз използвах случая, за да пестя енергията.

Крайно изумен, съзрях един камерен оркестър от седем музиканти, натруфени като през XVIII век, които свиреха малко фалшиво в светлината на седем факела. Тозчас в техните изражения

и движения забелязах нещо странно. Още несъвзел се от изненадата, рекох наивно:

— Добър ден, господа!

Те продължиха да свирят, без да се смущават, и изобщо не обръщаха внимание на моето присъствие.

Разбира се — рекох си, — забравих, че хората от компанията не са свикнали да бърборят много-много...

За да не наруша мълчанието им, реших да се приближа безшумно до групата. После се спрях и застанах на благоразумно разстояние, за да не ги прекъсвам.

След като постоях няколко секунди, досущ самотен и нежелан зрител, аз избухнах в звучен смях, като се сетих за искреното си поведение до този момент.

Музикантите бяха роботи, механични кукли! Заблудата обаче, че са живи, беше толкова съвършена, движенията им толкова съгласувани, че докато не приближих до тях, не си дадох сметка за измамата. Пред всеки от чудноватите роботи имаше по един статив, на който отначало помислих, че са поставени партитури, макар че, разбира се, те нямаха нужда от тях.

Всичко в „залата“ оказваше подсилено призрачно въздействие и говореше за голям естетически вкус от страна на хората, които бяха сложили роботите.

Хвърлих поглед наоколо и видях, че в дъното на пещерата има осем различни изхода, които отговаряха на също толкова коридора. Можеше да се каже, че втората загадка на лабиринта вече беше пред мене. Кой от осемте тунела трябваше да избира? Как можеха да ми помогнат механичните музиканти? В какво се състоеше ключът към задачата?

Пристъпих отново към роботите и видях, че листовите върху стативите не са музикални партитури, а послания, написани на петолия. Прочетох ги едно по едно, без да се спирам.

„БРАТАТА НА АДА води към бездънните спираловидни пропасти, където смъртта дебне с хиляди уловки.“

— Брей! — изплъзна ми се от устата. — Вече се започва.

„ВРАТАТА НА ЗАБРАВАТА не ще види да се завръщат онези, които сбъркат пътя и минат през нея.“

Каквато и да е, тази врата също не изглежда обещаваща.

„ВРАТАТА НА ОСЛЕПЯВАЩАТА СВЕТЛИНА притегля минаващите през нея към сияния, които те не ще могат да понесат и зад които съществува само пустотата.“

Ха, дори с очила против слънце човек не може да си помогне...

„ВРАТАТА НА МРАКА води към места, където светлината не е светлина и единствено мракът господства вечно.“

Ако се пъкна през нея, даже фенерчето няма да може да ме спаси!

„ВРАТАТА НА ПОДЗЕМНОТО ЕЗЕРО пази в спомена си само очите на удавените и песните на сирените.“

Тогава си дадох сметка, че правя лошо, гдето вземам всичко така лековато. Беше почти несъзнателен начин да се отърва от напрежението, което явно ми причиняваше призрачното помещение, ала като проумявах, че в тези изречения може да се крие ключът към загадката, налагаше се да си отворям добре очите и да престана да се шегувам. Продължих да чета страховитите литании по-внимателно.

„ВРАТАТА НА ПРИЛЕПИТЕ УБИЙЦИ не дава никаква надежда на онези, които се отклоняват през нея.“

„ВРАТАТА НА ВЕЧНИЯ СЪН приютява кошмари, които никога не свършват.“

Когато си мислех, че съм приключил с обиколката на черните предвещания, натъкнах се на нещо, което дотогава се беше изплъзвало от вниманието ми: имаше осми статив със съответното послание, без кукла пред него, разположен на мястото, където би могъл да се намира диригентът на малкия оркестър. На неговия лист пишеше:

„ВРАТАТА НА ЖИВОТА е праг към сърцето на лабиринта, но нейната тайна притежава само този, който не съществува.“

Да, работата беше „ясна“: от осемте врати, които имах на разположение, само една даваше възможност да продължа пътя. Останалите, независимо дали страхотиите, които им се приписваха, бяха истински, или не, трябваше да бъдат предпазливо избягвани, за да не се заблудя и да не ме сполетят по-големи беди...

Но как да науча коя от осемте врати е подходящата? Разбира се, не можех да губя ценно време, като ги изпробвам наслуки една по една — извън това, че може би щях да изгубя нещо повече от време, — докато намеря същинската. Как да разреши загадката с осемте врати и седемте музиканти?

Неуморимите работи продължаваха да свирят нестройно. Нито за миг не се усъмних, че тъкмо в тази особеност се крие някакъв смисъл, който трябва да отгатна. Сигурно беше пред очите ми, стига да „го видя“.

В главата ми се въртяха току-що прочетените думи. Без да знам защо, може би по „усет“, се спрях на изречението, където се казваше:

„... нейната тайна притежава само този, който не съществува.“

Сега се съсредоточих напълно. Бях се посветил изцяло на двубоя със задачата, която ми затваряше пътя.

— ... този, който не съществува, този, който не съществува; посланието се намира върху статива на липсващия диригент. Разбира се, на несъществуващия диригент, на диригента, **КОЙТО НЕ СЪЩЕСТВУВА**.

Тогава много се боя, че съвсем случайно успях да налучкам тайната на **ВРАТАТА НА ЖИВОТА**.

Неволно пристъпих отново към музикалната група. Невъзмутимите механични изпълнители продължаваха да свирят непознатата соната. Плувайки в море от съмнения, заставах пред самотния статив, където би трябвало да стои несъществуващият диригент на оркестъра. И тогава почти мигновено разбрах, че съм разгадал тайната.

От моето място и благодарение на нарочното разположение на почти човешките кукли, всички изходи освен един оставаха скрити за погледа. Фигурите се намираха точно между моя поглед и седем от вратите. Те не позволяваха да видя вратите, само една от тях бе достъпна за погледа ми. Нея трябваше да използвавам!

Като се превърнах в диригент на оркестъра, бях открил свободния път към **ВРАТАТА НА ЖИВОТА**. Роботите представляваха нещо като насочваща скица, която може да се „прочете“, ако се изтълкува правилно посланието.

Без да се разтакавам, за да не изникнат нови съмнения, аз поех отново пътя си и навлязох в спасителния тунел. Запалих фенерчето, понеже коридорът бе съвсем тъмен. Зад гърба ми в светлината на факлите се носеха, все по-отслабващи, звуците на сонатата.

Малко след това единственият звук, който се чуваше, беше ехтенето на собствените ми стъпки. От време на време по стените виждах дупки, прилични на бърлоги. Но тъй като оттам не можеше да се провери човек, аз дори не се опитах да се пъхна в тях. Пътят почти нямаше наклон. Можех да вървя доста бързо, като гледах внимателно къде стъпвам.

Не бяха изтекли и десет минути, когато влязох в широка зала. В нея ме очакваше нова сценографска загадка. Несъмнено, за да откривя

тайната ѝ, се изискваше много по-голяма храброст и въображение, отколкото ми бяха нужни, за да улуча дирята при седемте музиканти.

Сега няма да разправам какво видях. По-нататък ще се разбере, поне така се надявам. Но едно мога да споделя, че лабиринтът ставаше все по-труден и очарователен.

В този миг мисля, че за част от секундата взех решение, което ще изненада моите читатели — натиснах копчето на сигнала за НАПУСКАНЕ!

Изведнъж ме бе обзело ужасно подозрение относно скритите подбуди на мистър Казацкян.

Дори сега не смея да го кажа — може би е било безумно. Щом влязох в новата зала на лабиринта, подозрението почна да ме гризе коварно, беше нещо смътно, но достатъчно сериозно, за да причини мигновена промяна в плановете ми. Избрах нова стратегия, която напълно се различаваше от предишната.

Новата ми постановка се основа на очебийно противоречие: за да мога да изтръгна заплетените тайни на остров Тъокланд, първото нещо, което трябва да направя, е да изляза победен от лабиринта и да напусна веднага островчето.

Няколко минути след като бях натиснал копчето, че се предавам, двама мъже от компанията, които не бях виждал дотогава, дойдоха на мястото, където се намирах.

— Оттегляте ли се? — попита по-високият, несъмнено изпълнен с недоверие от бързото ми напускане.

— Да, давам си сметка, че това е прекалено за мене. Чувствувам, че не мога да продължа — отвърнах съкрушено.

— В такъв случай да излизаме — грубо заключи той.

Накараха ме да извървя обратния път и след малко слънчевата светлина заслепи очите ми, привикнали с мрака. Бяхме стигнали до входа на величествения лабиринт. С пренебрежително махване с ръка ме накараха да се кача на джипа, докато те, без да чакат да тръгна, влязоха отново в пещерата. Бързо преминахме между бараките на лагера. Казацкян явно бе научил за моето напускане и стоеше на прага пред своя кабинет. Отправи ми пронизващ поглед. За част от секундата имах чувството, че той знае — моето предаване е по-скоро привидно, отколкото действително. Особената загриженост

по лицето му сякаш се беше увеличила и цялото му тяло бе вцепенено, подобно на статуя, изсечена в скалите на Тъокланд.

Щом стигнахме на пристана, аз се качих в една от закотвените там моторни лодки. В нея ме чакаха познатите вече служители. Тозчас потеглихме навътре в морето.

Тогава едно съмнение, забравено поради по-сетнешните събития, ме обзе отново. Ако тези хора имаха само две лодки, а и двете си стояха на котва, как Свановски, световният шампион по шахмат, бе напуснал острова? Учудването ми, че джипът, който го бе откарал, се беше върнал толкова скоро в лагера, сега прерасна в тревога.

Убеден, че е напълно излишно, аз се отказах да питам двамата мъже, които ме съпровождаха. Досега не бях имал пречки при напускането на Тъокланд. Но какво се беше случило със Свановски? Да не би да имаше друг пристан на острова? Струваше ми се твърде невероятно. Това беше нова загадка, прибавена към многото други, които произтичаха от лъкатушещия каменен лабиринт. В този миг и в моето положение не можех да направя нищо, за да я изясня. Но ако новият ми план се сбъднеше, щях да имам възможност да проверя всичко. Веднага щом се озова в Европа, ще се опитам да науча дали Свановски се е върнал пак към всекидневието си.

С падането на вечерта, подир едно леко пътуване, влязохме в пристанището на Дондрапур. Щом слязох от лодката и вече бях далече от надзора на тайнствената Компания наемател на повърхността и недрата на остров Тъокланд, започнах да се подготвям за второто и може би окончателно шурмуване на крепостта от лабиринти на мистър Казацкян, човека със стоте лица.

Натаниел Марис

ВТОРА ЧАСТ

ДВАДЕСЕТ И ДВА ДНИ ОТСРОЧКА

Двадесет и два дни след привидното предаване на Натаниел Марис и изгонването му от Тъокланд, международният конкурс следваше същата линия на напрегнато очакване, без да бяха настъпили значителни промени. От новините, които пристигаха в Европа, се научаваше, че и други изследователи са влизали в лабиринта и не са могли да го обиколят дори отчасти. Човекът, издържал най-много, е бил само шестнадесет часа във вътрешността му. От това напливът от участници в конкурса не беше намалял, макар че малцина преминаваха през пробните изпитания.

Въпреки че бе доста обезпокоено от настаналата бъркотия, правителството на Дондрапур продължаваше да не се намесва в работата. Нямахше „конкретни“ доказателства, че компанията е нарушила закона или условията в договора. Чудатостта на мистър Казацкян и великолепието на неговия лабиринт не бяха достатъчен повод, за да се изгони наемателят. В съобщенията на постоянния надзирател винаги се споменаваха едно и също — няма нищо ново.

Някои от несполучилите изследователи, ядосани от своето поражение, се опитаха да се оплачат от компанията, като привеждаха усърдно търсени причини, но това не им помогна — подписаният от тях договор им връзваше ръцете.

Носеха се най-различни слухове, някои наистина смайващи, относно загадките и зрелищата в лабиринта. Но никой не посочваше ясни следи, описанията бяха мъгляви и вероятно изопачени. Напусналите не желаеха да облекчават задачата на идващите подир тях. Така очевидните затруднения, които предлагаше подземната обиколка на Тъокланд, бяха достигнали почти митически отзвук.

Марис беше единственият, който правдиво бе дал гласност на своите наблюдения в Тъокланд. Но тъй като престоят му в природната гробница бе много кратък, разкритите загадки представляваха само малка част от съществуващите в лабиринта.

Все пак произведението му „Един журналист в пещерата на дракона“ имаше огромен успех. И то по две причини. На първо място

заради смелостта да заяви открито, че изработва план, за да открие истинските намерения на мистър Казацкян и тайните на неговия лабиринт. Вестта за този двубой непременно щеше да стигне до ушите на компанията и каквато и да беше идеята на Марис, трудностите при един нов опит биха се увеличили, тъй като хората от компанията щяха да бъдат нащрек.

Второто нещо, което развълнува световното обществено мнение, беше случаят Свановски. Никой не беше виждал шахматния гений подир предполагаемото му завръщане от Тъокланд. Публикуването на статията предизвика безброй издирвания. Всичко беше напразно. Подозренията на Натаниел Марис явно се потвърждаваха. Но за кой ли път особени обстоятелства пак предпазиха мистър Казацкян. Компанията успя да се изплъзне от насочените срещу нея обвинения благодарение на чудатостите на нейната предполагаема жертва.

Юрий Свановски беше човек със странни привички. Великият майстор на шаха обичаше да се оттегля в непознати места, за да провежда тренировките си. Откъсваше се напълно от света и играеше безкрайни партии сам срещу себе си, потънал в отшелнически живот на монах. Появяваше се на обществено място единствено по време на състезание. Така че фактът да не бъде намерен никъде, не беше достатъчно доказателство, че никога не се е връщал от Тъокланд.

Разбра се също, че компанията разполага само с две лодки, но според хората от канторите в Дондрапур Марис правел грешка, като смятал, че потегляйки от острова, на котва стояла друга моторна лодка. Не можело да бъде, казваха, защото малко преди това тя била тръгнала със Свановски. Също не допускаха преждевременното връщане на джипа да е било сигнал за безпокойство — на излизане от лагера колите били разменени.

През това време Казацкян отказваше да даде изявления. Никога не ходеше в Дондрапур, стоеше си на своя редут в Тъокланд, недостижим за всеобщото любопитство. На острова бяха допускани само малкото участници в конкурса, които преодоляваха пробните изпитания. Никой друг нямаше достъп до него, с едно-единствено изключение за правителствената лодка, която вземаше оскъдните и сухи сведения от постоянния надзирател.

Явно създателят на лабиринта не искаше да привлеча погледите на хората, което предизвикваше не малко учудване, защото той много

лесно можеше да го постигне, ако не тръбеше наляво и надясно... Напротив, стремеше се да се усамоти колкото се може повече, единствено, изглежда, го интересуваше как върви конкурсът и старателно ли се подбират изследователите.

От своя страна Марис също не се появи на обществени места, въпреки че бе станал много известен с отпечатването на статията си в „Имажинасион“. Подготовката за новото му пътуване до Тъокланд се извършваше много тайно и някои хора даже помислиха, че се е отказал от него. Дори не настоя за изясняване на случая Свановски, когато отговорът на компанията опроверга наблюденията му. Несъмнено Натаниел се надяваше бъдещите събития да изяснят поне едно от двете му изявления.

Така, без други забележителни случки, изтекоха двайсет и два дни, след които щеше да се направи решителната крачка към първото стъпало в тази история. През това време загадките, охранявани от компанията в недрата на Тъокландския лабиринт, чакаха удобен случай да разбулят неизвестното си съдържание пред изследователя, който би дръзнал да стигне до тях.

ТРИТЕ ИЗПИТАНИЯ В ДОНДРАПУР

Този ден беше като всички останали. Гъмжилото от кандидати, привлечени от петмилионната награда и от жаждата за приключения, се навърташе около канторите на компанията в очакване на мечтания миг, когато ще бъдат известни имената на приетите. Сред подадените същия ден заявки имаше и една, подписана от някой си Корнелиус Берцот. Присъствието на този участник в конкурса беше първият доловим сигнал, че един остроумен план влиза в действие под самия нос на хората на Казацкян.

Господарят на Тъокланд, човекът с непрекъснато променящото се лице, без да може да се досети в какво се състои съзаклятието, беше все пак нащрек. Отлично беше запознат със статията на Марис и бе убеден, че написаното от Марис по един или друг начин ще стане действителност. Беше ли тази увереност на Казацкян повод за страх или за надежда? Ще го узнаем само ако се озовем в лабиринта.

И наистина, когато неговите хора му прочетоха по радиото заявката на Корнелиус Берцот, както правеха с всички останали, лицето му се проясни като лицето на корабокрушенец, на когото му се привижда на хоризонта „пушекът“ на презокеански кораб.

„Името ми е Корнелиус Берцот, Диханието на зората. Това прозвище ми бе дадено от моите червенокожи приятели индианци на един обред по време на последното ми пребиваване в техен резерват. Оттогава го смятам законно като втора част от името си, като собствено име.

По моите щастливи вени тече кръвта на най-различни поколения търсачи на приключения и изследователи. Прадедите ми са били свидетели на някои от най-великите открития на всички времена. В безбройните и гъсти разклонения на моето родословно дърво се срещат корсари и разбойници, войскари, пътували из Татария ведно с императора на Китай, придружници на Марко Поло в пътешествията му по източните земи, моряци, заминали за

Соломоновите острови с Алваро де Менданя^[1], мореплаватели, съпровождани Васко да Гама в Индия, изследвали с Ореляна^[2] поречието на Амазонка, били с Амундсен на Южния полюс или участвали в първите опити по въздухоплаване на братя Монголфие...

Вярно, по времето на моите прадеди жадните за приключения смели хора са имали повече възможности, отколкото през сегашната втора половина на XX век. Но въпреки това, следвайки несломимия подтик на своя произход, аз водех бурен живот, изпълнен с пътешествия, научни открития и изследвания, разчитах йероглифи в разкопани от мене египетски гробници, хвърлях светлина върху някои откъси от ръкописите за Мъртво море, посочвах различни знаци, скрити в развалините на храма на Слънцето в Баалбек, Ливан, и успях да начертая правдоподобна карта на легендарната Атлантида.

Така, както моите далечни роднини са се изправяли с необикновена храброст срещу урагани и подводни трусове, изтощителни кръстосвания из пустините, трески в гъстите тропически гори, чудовищни нападения от преследвани китове, безмълвни опасности в арктическите области, отровни стрели от замаскирани индиански духалки, абордажи и схватки в открито море и безброй още случаи, когато е била нужна неудържима смелост, аз, скромният и възторжен последовател на техния неподражаем пример, посветих живота си на това да разкривам най-различни загадки, където и да се намират те и каквато и да е опасността, която крие приближаването до тях.

Поради всичко това се смятам в правото си да се надявам, че ще ми бъде предоставена възможност да премеря силите си със загадките на остров Тъокланд. Вероятно без да знам, целият ми живот е бил една неспирна подготовка за решителния миг, когато ще стъпя в страховития и ослепителен лабиринт. Ако е вярно всичко, което съм слушал и прочел напоследък за него, става дума за най-привлекателната загадка, стигнала до мен откакто се помня. Поради тази само причина, а не са малко и другите,

чувам техния повелителен повик, треперя от възмущение при мисълта, че навярно аз съм единственият човек на земята, който днес може да премине лабиринта.

Пристигам с радостта, че накрая съм намерил върховната цел, за която, без да подозирам къде и кога ще се срещна с нея, винаги съм мечтал.

Дори да не успея в намерението си, само това, че съм я видял, макар и отчасти, ще бъде за мене голям опит.

Бих желал да завърша тази трогателна заявка, отдавайки гореща благодарност на хората, осъществили с труда си лабиринта на остров Тъокланд; техният съзидателен замисъл е вече сам по себе си величествено произведение на изкуството, приключение на приключенията, едно ново чудо в историята на човечеството.

Корнелиус Берцот, Диханието на зората.“

Щом приключи предаването, мистър Казацкян се отзова така въодушевено, че собствените му сътрудници останаха изненадани:

— Приет! На този не прилагайте редовните хитрини, не се опитвайте да го сплашите с необичайните си обноски. Нека мине през трите изпитания и нищо друго. Сигурно ще ги преодолее! Този човек е може би последната ми надежда да стигне до Тъокланд и накрая да може...

Познатата вече картина с прочитането на приетите кандидати се повтори и Берцот бе отведен във вътрешността на злокобните за някои кантори. Ведно с мъничката група на „временните“ за деня, той дойде на мястото, което се намираще зад червената завеса.

Там стояха двамата мъже от компанията, странните обитатели на помещението, станало сцена на безчетни отстранявания. Мъжът с почти винаги напевния глас — макар че в действителност шепнеше — се обърна безпогрешно към Корнелиус и рече:

— Изпитанията ще бъдат еднолични и измервани по часовник. Кой иска да почне?

— Да, аз, ако никой не е против — отвърна Корнелиус, намеквайки за приятелите си по съдба.

Те не помръднаха дори с мускул. Несъмнено възможността някой от тях да стане опитно зайче, като се подложи пръв на страшните изпитания, никак не им допадаше. Докато вторият мъж от компанията отвеждаше мълчаливите кандидати в една съседна стая, до която не можеше да стигне никакъв шум, мъжът, известил началото на изпитанията, накара Берцот да прекоси втора, този път черна завеса.

Мрачната неприветливост на това място сякаш бе замислена, за да внушава страх. На Берцот обаче тя не правеше никакво впечатление. За него беше обикновена приемна. Безпокоеше се единствено от посетнешните препятствия, които вече започваха.

В ограниченото от втората завеса пространство имаше надпис:

ИЗПИТАНИЕ С НЕМИТЕ ЧАСОВНИЦИ

Разхвърляните сандъци се сториха на Корнелиус в полумрака като изправени ковчези. Тутакси разбра, че първото впечатление го лъже — това бяха всъщност часовници. Като ги огледа отблизо, видя, че са спрели, а от циферблатите им — бледи безизразни лица — бяха изтръгнати стрелките. Видимото им сърце, махалото, висеше неподвижно и чертаеше отвесна възчерна линия. Гъста и отчайваща тишина се наслаждаваше на тази сцена, докато Корнелиус наблюдаваше наоколо, като се опитваше да не пропусне и най-малката подробност и се мъчеше да отгатне откъде иде заплахата. Когато разгледа добре каквото трябваше да разгледа, той се обърна към невъзмутимия служител, като искаше да се впусна колкото може по-бързо в действие:

— Какво трябва да направя тук? — попита.

— Да направите така, че всички тези часовници да показват точно шест часа. Разполагате с три минути. Ако успеете за по-малко време, останалите секунди ще ви бъдат добавени за следващото изпитание. Помъчете се да го сторите, ще са ви необходими...

След това той се дръпна настрани и се втренчи в Корнелиус. В дясната си ръка държеше хронометър, на който хвърляше чести погледи.

Освен часовниците в стаята нямаше нищо друго. Невъзможно бе да намери някакъв материал, за да замести липсващите стрелки. Корнелиус провери бързо вътрешността на сандъците — дали в тях не са нещата, от които толкова се нуждаеше. В часовниците също нямаше нищо, ни най-малка следа от машинария; сандъците бяха съвсем празни. Кутиите бяха само видения, призраци на часовници.

Той се опита да откачи махалата, но беше невъзможно. С голи ръце нищо не можеше да стори, освен да си напакости. Да направи на трески някой от сандъците, изискваше много усилия и много повече време, отколкото предоставеното му за изпитанието.

— Изтече една минута! Остават само две! — предупреди мъжът от своя ъгъл.

Беше изхабил една трета от времето и не намираше никакъв отговор на въпроса.

Единствено съм изключил вероятностите, все е нещо, но съм на същия хал, както в началото — казваше си Берцот, докато обикаляше часовниците като животно в клетка.

Високите дървени сандъци се издигаха около него като празни шкафове, които не искат да разкрият тайната си. Корнелиус разместваше наум /данните на изпитанието с надежда да открие сред тях някаква важна връзка, която да го изведе на търсената следа.

— Часовници, часовници без стрелки, без нищо вътре, дървени мебели, лакирани, има тринайсет стари часовника... — тук се спря: — Тринайсет часовника, тринайсет часовника! Разбира се, един е повече...

— Изтекоха две минути. Остава само една! — рече неподвижният съдник.

— Мисля, че ще мога да го направя — промърмори Берцот и се хвана за работа.

Той се втурна подобно вихър да размества часовниците. Едни остави там, където си бяха, но повечето бяха пренесени на няколко метра от първоначалното им положение.

Като следваше една крива линия, той ги поставяше на еднакво разстояние един от друг, докато се получи окръжност. Когато фигурата бе очертана, по средата остана един часовник, който Корнелиус не помръдна.

— Разбира се, този е в повече! — повтори си той и го наклони да легне на пода.

В същия миг служителят на компанията спря хронометъра си.

— Готово, показват шест часа — добави Берцот и излезе от кръга.

— Правилно. Намерихте едно от възможните решения. Имате спестени дванайсет секунди. Да минем към второто изпитание.

Наистина Корнелиус бе решил първата задача — тринайсетте часовника показваха шест часа. По въображаемата окръжност той бе изправил дванайсетте часовника, които гледаха към средата, сякаш бяха дванайсетте цифри от циферблата на великански часовник. Излишния бе оставил да легне така, че средата му да съвпадне приблизително с центъра на окръжността, наподобявайки две големи стрелки — едната бе продължение на другата, — които да показват шест часа. Съставил беше огромен часовник, като използва немите часовници вместо цифри и стрелки.

Но Корнелиус не можа да се порадва на победата си. Други две изпитания с нови трудности го очакваха в подземията.

Широка вита метална стълба ги отведе в една подземна зала. Когато стигнаха до нея, на Корнелиус му се стори, че вижда насочено срещу себе си артилерийско оръдие. Беше готов да залегне на земята, но възможността в този миг да бъде засегнат от залпа му се стори толкова немислима, че почти незабележимото потрепване на мускулите му секна внезапно.

Оръдието представляваше около пет метра дълъг цилиндър с диаметър най-малко метър. Поставено беше в хоризонтално положение и видимо висеше във въздуха. Ала тази голяма цев не бе произведена да изстрелва ни снаряди, ни картечи. Той пристъпи и забеляза, че е свързана с оста на мотор, който хем я поддържаше, хем я караше бавно да се върти. И нещо по-любопитно — от единия край на цилиндъра сякаш се сипеха досущ светлинни залпове от пъстри сияния и отблясъци.

Все под настоящия поглед на пазача Корнелиус приближи лицето си до дулото на лъжливото оръдие, затулено с прозрачно стъкло. Той се възхити от приказното редуване на образи, които следваха отмереното въртливо движение на цевта. Повече не се съмняваше. Цевта беше грамаден калейдоскоп!

Благодарение на своеобразното отражение от огледалата, присъщо на съоръжение от този род, пъстроцветните и с различни форми късчета кристали, които се движеха в противоположния край, съответно се умножаваха и образуваха такива необичайни фигури, че пред тяхната красота дори розетките и витражите на големите катедрали биха бледнели. Чудният калейдоскоп бе снабден със

собствена светлина. Съчетанията, които се появяваха всеки миг, се виждаха съвсем ясно.

Без да може да се откъсне напълно от очарованието на оптичeskата цев, Корнелиус беше нащрек и си отбелязваше наум всички подробности на нейното действие, за да спечели време. Всеки миг представителят на Казацкян щеше да пусне неумолимия хронометър и да даде знак за решаване на загадката.

— Отсега нататък светлината на калейдоскопа ще почне бавно да се усилва — обади се той. За три или по-малко минути тя ще стане толкова ослепителна, че никое човешко око не би могло да издържи. Докато можете да гледате, опитайте се да отгатнете какво крият подвижните фигури на магическия фенер.

Щом изрече последните думи, той превъртя един електрически ключ. Тукaкси бавно, почти недоловимо, светлината в дъното на цевта започна да се усилва.

— През първите сто секунди — пресметна Корнелиус — ще мога да гледам. После ще бъде трудно да видя нещо.

Долепил лице до стъклото визьор, той се мъчеше да долови в бясното въртене на фигурите някакво послание. Обаче пластичното великолепие на виденията, изглежда, не съдържаше знаци, които биха имали някакво значение.

Как да измъкне тайната на това изобилие от цветове, което заставяше да избуят хиляди недействителни пролети и есени? Как да открие, без да ослепее, загадката на кристалните форми?

Вътрешните стени на цилиндъра бяха черни, напълно непрозрачни. По тях нямаше никакво указание или важен сигнал. Същото беше и с външната обвивка. Все пак единствено в кристалните късчета, източник и основа на обаятелното зрелище, можеше да бъде ключът към загадката.

Корнелиус разбра, че ако продължава да гледа натам, никога не ще успее да отговори на въпроса. Фигурите в цевта можеха да се изтълкуват по безброй начини — оказваха такова въздействие на наблюдателя, че бе напълно безполезно да се опитва да ги преброи дори приблизително. Не, това не можеше да бъде правилният подход.

— Разбира се! — рече си Берцот, когато поради усиливащата се светлина от очите му бликнаха сълзи. — Онзи тип бе казал „... какво

крият подвижните форми...“. Дирята ще бъде в движещите се кристални късчета, а не във фигурите, които те съставят!

Променливите картини на оптичeskото съоръжение оставяха често лъжливи следи. Объркваха кандидатите със своята смайваща въртележка и те падаха в капана. Тези, които не се отдръпваха навреме, пропиляваха секундите за изпитанието, като се опитваха да определят неопределимото.

Подобно мълния Корнелиус се спусна към противоположния край на калейдоскопа. Не се изненада много, когато откри, че задното стъкло може лесно да се махне. Силната светлина бе го нагорещила толкова, че ако искаше да го пипне, щеше да си опари пръстите.

Щом извади стъклената пластинка от дъното, разбра, че стратегията му е правилна. В краката му падна малък пергамент. Той се наведе и видя следния надпис:

КАКВА Е ЗАДАЧАТА НА ИЗСЛЕДОВАТЕЛЯ НА ТЪОКЛАНД?

Сега поне знаеше към какво да се стреми, на какво да отговори.

Той бързо извади всичките кристални късчета и ги разпръсна по пода. Цилиндърът продължаваше да се върти и ставаше все по-ярък, но душата му беше опразнена, приличаше на бесплодно поле, където вече не никнат фигури. Когато видя кристалчетата отблизо и неподвижни, Берцот си даде сметка, че нямат произволни геометрични форми. Подчиняваха се на здрава логика, бяха части от букви. С четири от тези късчета можеше да се състави една ясно очертана гласна или съгласна буква.

— Изтекоха две минути. Остава ви само една и дванайсет секунди! — предупреди служителят на компанията от един тъмен ъгъл на залата.

Ръцете на Корнелиус се движеха необичайно бързо, като се опитваха да разрешат извънредно мъчната главоблъсканица. Скоро, като изпробваше чевръсто, той разбра как да натъкми отделните късчета — буквите се образуваха от парчета с един и същи цвят и всяка частица пасваше единствено на съответната буква.

Тозчас първото стъпало бе прескочено — съставил беше една по една буквите. Оставаше само да ги групира в думи и да образува от тях изречение-отговор. Като постави на карта цялата си досетливост, на която бе способен, налучквайки и отгатвайки, без да даде почивка на

ръцете си, той получи следните думи от кристал: ГОЛЯМАТА, РАЗКРИЕ, НАПРАВИ, ТАЙНАТА, ВРЕМЕНА, ЗАГАДКА и ЧЕ.

Ала имаше още парчета за групиране. Секундите, определени за изпитанието, се изнизваха много бързо. Като разместваше подобно трескав лунатик останалите късчета, подир няколко несполучливи опита Берцот можа да изчопли другите части на изречението: НАЙ, ДА, СИ, НА, ТАКА, ДА и ВСИЧКИ.

И тъй три секунди преди да изтече срокът, въпросът „Каква е задачата на изследователя на Тъокланд?“ намери нужния отговор:

ДА НАПРАВИ ТАКА, ЧЕ НАЙ-ГОЛЯМАТА ЗАГАДКА НА ВСИЧКИ ВРЕМЕНА ДА РАЗКРИЕ ТАЙНАТА СИ

Корнелиус бе успял да състави шестдесет и шест букви с извадените от калейдоскопа двеста шестдесет и четири кристала. От буквите се получиха думите, а от тяхното подреждане — цялото изречение. Щом изречението се открие на пода, Берцот се просна в цялата си дължина, за да си отдъхне няколко секунди. Усилието беше огромно!

След като провери дали решението е правилно, строгият съдник осведоми Корнелиус Берцот, че трябва незабавно да се захване с третото изпитание. Спуснаха се отново по една вита стълба. Във въздуха се носеше прокобата, че трудностите при последния опит ще бъдат може би непреодолими, така че Тъокланд да стане един непрекъснат сън, недостижим в далечината на океана.

Влязоха в някакво подземие. Там, в средата, огряна от тънки лъчи светлина, плътна, съвършено кръгла, без поричка или прашилка по нея, неподвижна и недоверчива като запокитена полупрозрачна планета, една огромна кристална топка очакваше най-храбрия от всички участници в конкурса.

Сложена беше върху мраморна черна поставка наред зала с тъмни стени. Беше като обикновената топка с гатанките, само че много по-голяма, повече от един метър в диаметър. В мрачното подземие проблясваше единствено сферата от дебел кристал благодарение на няколко електрически крушки, които чертаеха по нея гъсти линии от светлина.

Без никакви заобикалки суровият съдник на изпитанията промърмори:

— Какво е посланието на топката? За да го откриете, разполагате с три минути плюс трите спестени секунди от предишната задача.

Тозчас, без да мигне, навъсен и високомерен, той пушна в ход хронометъра си.

Корнелиус пристъпи към кълбото и предпазливо го побутна. Съпротивата му бе същата като на парче олово. Тежеше страшно много, почти не можеше да го помръдне, и той не допусна, че това ще му послужи за нещо. Загадките на Казацкян не изискваха физическа сила от участника, те имаха друга особеност, друго обяснение. Топката беше бляскаво полупрозрачна, вътре в нея се виждаше само стъкло, окъпано в светлина. Тя бе толкова поразителна, колкото и най-големият диамант. Съвършената ѝ закръгленост сама по себе си говореше по-скоро за непроницаема загадка, която няма да разкрие никаква тайна, дори да я разглеждаш векове наред.

— Какво е посланието на топката? Какво е посланието на топката? — докато го повтаряше объркан, без никаква следа, Корнелиус накрая сметна въпроса за нелеп. — Ами ако в края на краищата тази сфера изобщо няма послание!

Усещаше в главата си опасна пустота. Поради своето трайно и чудесно естество топката можеше да се тълкува по най-различни начини, към нея можеха да се отнесат стотици находчиви изречения, купища мъчнопроизносими думи, дюзини игрословия, всички еднакво далечни на скритото решение. И в това се състоеше голямата опасност — да се объркаш във въображаеми съзерцания и да изразходваш времето си напразно.

Берцот не биваше да се отдава на неясни съновидения. За нищо нямаше да му послужат разните миражи в една топка, която не показваше нищо друго. Отговорът беше тук, точен като теорема, невидим като мисълта, и го гледаше подигравателно, без той да може да го съзре.

— Изтече една минута! — извести от мрака безпощадният служител на Казацкян.

— Посланието на сферата... Може би е извън нея! — помисли внезапно предполагаемата жертва.

Той се хвана веднага за това хрумване, минало през главата му. Всеки друг път му се струваше непреодолим. Ала когато се нахвана да търси, разбра, че всичко е както в началото. Не беше напреднал нито

крачка, а половината от предоставеното време се изпаряваше между ръцете му. Беше заслепен от съзерцаването на осветената топка. Слабият отблясък, разпръскван от сферата, засилваше полумрака наоколо. Затвори за малко очи, за да премахне временната си слепота. Подир няколко ценни секунди той погледна отново. Сега помещението се виждаше по-ясно.

Провери пак какво бе видял, като влезе в помещението: в пустата стая нямаше нищо, нищо друго освен самотната и величествена топка, неподвижната поставка и чудните отблясъци. Отчаяно заопипва наоколо. Никакъв успех. Усещаше, че е на крачка да изгуби възможността да замине за Тъокланд. Опипа и поставката, за да потърси някаква дупка, пружина или двойно дъно, и пак не сполучи. Подпорката, където стоеше топката, нямаше ни пукнатини, ни прозирки, черната ѝ лъскавина изключваше всякаква следа или ожулване, което би могло да се „прочете“ по някакъв начин, твърда беше като скала. Нищо не можеше да се направи.

— Две минути вече — изръмжа почти доволен строгият служител, който разбираше объркването на Берцот и усърдно пазеше ключа към загадката.

Степите и таванът бяха облицовани с грубо черно платно, което придаваше още по-голямо безмълвие и тайнственост на надвисналия полумрак. Циментовият под беше съвсем гладък, по него не се виждаше никакъв надпис, белег или диря. Корнелиус потропа с крак по него — беше удивително устойчив. Всичко там беше нямо, трайно, чудно. Откъде да измъкне тогава ключа към тайната на топката? Откъде?

Погледна я отново. Ни най-малък признак, който би го отвел към отговора. В този миг се убеди за сетен път, че трябва да търси извън нея. Но къде, къде? — питаше се непрекъснато.

— Времето ви изтича. Срокът не подлежи на отлагане. Помнете!

Потресен от предупреждението, Корнелиус се окопоти. Имаше чувството, че е потънал до шията във вода. Още една минута и всичките му надежди щяха да отидат на вятъра — цял един подробно обмислен план щеше да се провали малко след влизането му в действие!

С нов жар той се впусна да опипва бързешком стените. Движеше се толкова чевръсто, че ръцете му приличаха на перки на хеликоптер,

който потъва в блато с подвижни пясъци.

Смяташе, че стените може да не са истински, че зад платното се крие някаква врата или прозорче. Ала под черната тъкан му оказваше съпротива все една и съща гладка и твърда повърхност. Не откри ни пружина, ни дупка.

Стоеше на един кръстопът, може би безсмислен. Поколеба се за част от секундата, като знаеше, че безспорно залага последната си карта. След това дръпна силно черното платно — възнамеряваше да го изтръгне. Ако в този съдбоносен миг го бяха попитали какво дири, нямаше да може да отговори. Най-много очакваше да намери някакъв белег или указание, издълбано в стената...

За негово голямо изумление цялото платно, което покриваше стената, се откъсна много лесно. Тутакси с известен страх отскочи крачка назад. Пред него се изпречваше невероятно разкривено и чудовищно същество, което също както и той отстъпи назад.

Тогава за пръв път от влизането си в подземията той повярва, че е близо до решението. С удивителна бързина изтръгна платната, които обвиваха останалите три стени; едното от тях, падайки, повлече със себе си и това от тавана. Разкривените същества ставаха все повече и повече, не можеха вече да се преброят. Но сега Корнелиус Берцот не се безпокоеше — той бе намерил отговора!

— Посланието на топката е ДОБРЕ ДОШЪЛ В ТЪОКЛАНД — заяви напълно сигурен, когато му оставаше само половин секунда до определеното време.

— Ще отпътувате още тази вечер — потвърди мъжът от компанията.

Зад черните платна се криеха редица криви огледала, които покриваха изцяло четирите стени и тавана. Бяха натъкмени така майсторски, че образът на топката, като преминаваше от едно в друго и нарастваше в последователни разкривени отблясъци, образуваше на едното огледало четлив надпис ДОБРЕ ДОШЪЛ В ТЪОКЛАНД, сякаш бе странно послание от кристал, което плава в езеро от стъкловидни вълни.

Три състояния на духа завладяха Корнелиус: повишеното настроение, че се е справил с трите изпитания, огромната умствена умора, породена от голямото усилие, и преди всичко растящото възхищение от автора на трите загадки. Ако лабиринтът в Тъокланд

предлагаше още по-заплетени и остроумни въпроси от току-що разрешените три, и по-мъчни, отколкото загадката със седемте музиканти, можеше да се надява без сянка от съмнение, че на този запокитен остров го чака най-вълнуващата проверка през целия му живот!

По една трета стълба те се качиха на повърхността и се озоваха направо в преддверието. Случилото се с Марис се повтори и Корнелиус се спря на улицата, като мина през шкафа без задна стена. Срещата бе също за девет вечерта на кей Изток-3. Нашият герой разполагаше с няколко часа, за да си събере багажа и да прочете и подпише договора, който му бяха пъхнали в ръката.

[1] Алваро де Менданя (1549–1595) — испански мореплавател, открил Соломоновите и Маркизките острови — Б.пр. ↑

[2] Франсиско де Ореляна (1470?–1550) — испански мореплавател, участвувал в завладяването на Перу и открил поречието на Амазонка (1542) — Б.пр. ↑

МОРСКОТО ПЪТУВАНЕ НА СЪЗАКЛЯТНИЦИТЕ

Недалеч от мястото, където обикновено хвърляше котва моторната лодка на компанията, една разнебитена стара яхта „Дедал“ чакаше с угасени светлини. Ала не беше празна. Ако човек се приближеше и погледнеше внимателно, можеше да различи на борда няколко човешки сенки, които по всяка вероятност стояха в напрегнато очакване.

Когато изпълни познатия ни вече обред, Корнелиус Берцот отиде на кей Изток-3 в Дондрапур и предаде, надлежно подписан, своя „Договор за изследване“ на двамата служители, които трябваше да го откарат в Тъокланд. Той отправи многозначителен поглед в пристанищния мрак, обгърнал „Дедал“.

Върху дебнещата яхта настана известно оживление, за съвсем кратко време на борда ѝ проблесна светлина, сякаш съобщаваше нещо, и посипе угасна. Сигналът не остана незабелязан от Корнелиус, макар че той не показва да го е видял. Продължи да върви подир своите придружители, които явно не бяха забелязали нищо.

След малко моторницата на компанията напусна пристанището. Няколко минути по-късно, все още с угасени светлини, „Дедал“ се плъзна крадешком по мазните и тъмни води.

Когато излязоха в открито море, повредената яхта привидно изостави преследването на хората на Казацкян и взе малко по-друг курс. Ала всеки добър познавач на тези географски ширини изобщо не би се усъмнил, че макар по различни пътища, двете лодки се насочват към Тъокланд, огромната призрачна скала в Индийския океан.

Берцот пътуваше сам. Не можеше да се каже, че двамата намръщени и мълчаливи типа му бяха истинска дружинка. Той не попита нищо. Отлично знаеше, че кандидатите, които минаха с него през червената завеса, са попаднали един по един в опасните клопки и мигновено са били отстранени от строгите надзиратели. Чувството за другарство го накара да съжалява, че не може да им помогне, но до известна степен обстоятелството спомагаше да се проведе смелото

начинание, което трябваше да осъществи ведно с пътниците на „Дедал“.

Докато Корнелиус мислеше за голямото усилие, което ще се изисква от него, за да премине лабиринта, и се унасяше в дрямка от кроткото полюшване на лодката, в Тъокланд неописуемият създател на лабиринти мистър Анастасе Казацкян, напълно буден и впил поглед в океанската чернилка, очакваше човека, който пристигаше да превземе крепостта, пазителка на неговата тайна.

Нощното пътуване преминаваше спокойно и никой не можеше да предвиди бедствието, което щеше да разтърси мъгливото островче. Унасяйки се в сън, в онова състояние на тревожна дрямка, когато нито спиш, нито си буден, Корнелиус си спомняше някои от решителните събития, които предхождаха осъществяването на тази експедиция — двайсет и два дневната отсрочка, събитията извън Дондрапур и Тъокланд, — двата основни случая в тази история непосредствено след като журналистът Натаниел Марис обяви, че се предава при първото му влизане в лабиринта.

Като съпроводим Корнелиус в спомените му, ще уловим и останалите пътеводни нишки на неговото приключение.

Намираме се в кабинета на Корнелиус Берцот в Париж. Току-що е получил телеграма и я чете:

ВИДЯХ ТЪОКЛАНД — НЕВЪЗМОЖНО ДА СЕ
ТВЪРДИ НЕЩО, НО СЕРИОЗНИ ПОДОЗРЕНИЯ —
СМЯТАМ НАЛЕЖАЩА ТВОЯТА НАМЕСА — ЩЕ
ИЗЛОЖА ПЛАНА ЛИЧНО — ПРИСТИГАМ УТРЕ —
ПРЕГРЪДКИ — Натаниел Марис

Корнелиус е изненадан от посланието, но веднага започва да действа. Запътва се към телефона и звъни на няколко души. Всъщност на всички, с които говори, казва едно и също:

— Обстановка за възможно разкритие на случая Тъокланд, опитай се да спреш всякаква работа в близките дни. Трябва да бъдем подготвени, ако се наложи да тръгнем. Марис ще бъде тук утре и ще може да ни обясни всичко.

На следващия ден същата сцена. Берцот и още няколко лица изслушват току-що пристигналия Натаниел Марис. Естествено разговорът се води около вълнуващото пътуване до Дондрапур и Тъокланд. Той вече завършва:

— ... Напуснах, защото знаех, че рано или късно ще се натъкна на непреодолими препятствия и така може би щеше да бъде пропиляно много ценно време. От друга страна, вече бях видял достатъчно, за да имам известни предположения... Е, това е всичко. Как ви се струва?

Тук присъствуват Берцот и Марис. С появяването на Корнелиус в тази история някой сигурно бе си помислил, че става дума за журналиста, скрит зад нова личност. Не, Берцот е действително лице, също както Марис, само че не толкова познат на широката публика. Освен това всичко, което написа за своя живот и прадедите си в заявката за приемане, е вярно. Поне вярва в това, смята се за истински наследник на голям род търсачи на приключения.

— Тук се крие нещо. Сигурно е — решително отвърна Корнелиус. — Казацкян лъже или най-малкото не казва цялата истина. Не се съмнявам, че създаването на лабиринта е било за него бленувано начинание. Но щом се е впуснал в него, щом е искал да се усамоти на толкова далечно и неприветливо място, наистина трябва да има други сериозни причини.

— Той би казал, че се е настанил на Тъокланд, за да използва естествения подземен лабиринт като рамка на своя замисъл — обоснова се Марис.

— Да, възможно е да го каже. Но изглежда малко вероятно. Можеше да намери много други лесни места за осъществяване на своята идея, включително и в Европа, места, много по-достъпни за големия наплив от посетители, които той казва, че очаквал след конкурса — намеси се Корнелиус. — Сигурен съм, че има нещо в Тъокланд, нещо, чието естество не мога да си представя, което е развързало налудничавите замисли на мистър Казацкян.

— Аз съм на същото мнение — потвърди Натаниел. — Само едно нещо е ясно относно желанията му: той се надява преди всичко да намери някой човек, само един, който да е способен да премине успешно лабиринта. За Казацкян това е жизнено необходимо. В непрекъснатите промени на изражението му винаги се процеждаше страх да не би този щастлив участник в конкурса да пристигне твърде

късно. Така да се каже, неговата загриженост е зависима от някакъв съдбовен срок, който може да изтече всеки миг.

Подир тези думи се въдвори тягостно мълчание. То бе нарушено едва когато някой попита:

— Получи ли се вече поверителната справка?

— Да, тук е — отвърна Корнелиус. — Макар че не добавя нищо ново към известните ни вече неща, ще ви я прочета за всеки случай:

„КАЗАЦКЯН, АНАСТАСЕ ГЕОРГИ. Последният потомък на много голям род търговци на произведения на изкуството и старинни вещи. Англичанин от турски произход. Единствен наследник на огромно състояние и притежател на една от най-големите частни сбирки от старинни предмети в света. Неженен, близки роднини няма, сега е на седемдесет и две години. От шест години не ръководи лично сделките си в Англия, упълномощил е за това свои доверени сътрудници. Враг на славата и привърженик на неизвестността, той е съвсем малко познат извън специализираните кръгове. След като изоставил строго професионалната си дейност, направил продължителни пътешествия по различни части на света. В сбирката му от старинни вещи има истинско съкровище от много ценни книги и ръкописи, произведения на изкуството, мебели и механични играчки.

Приятелите му знаят за голямото му влечение към загадките, йероглифите, шифрованите послания, гатанките, кръстословиците, логическите задачи, ребусите и т.н., макар че до неотдавна споменатата дейност бе смятана само като едно от любимите му забавления. Понастоящем, изглежда, се е заел със създаването на лабиринт загадка с непознато устройство, като за целта е основал необичайна по същността си компания.

Сегашното му парично състояние е почти катастрофално — като последица от разходите за направата на лабиринта. До този момент е продал голяма част от художественото съкровище, завещано му от прадедите,

подтикнат всъщност от неотложните си нужди. Изглежда немислимо, че ще може да изплати дори пет милиона долара, сумата, която е предложил като награда в международен конкурс, уреден от ръководената от него нова и странна компания, в случай че откаже да продаде и последните предмети от сбирката си. Въпреки неколкочестните му опити, той явно не е получил нови заеми, тъй като чудатият и неразбираем характер на сегашната му дейност събужда само недоверие в банковите учреждения. Откакто протича споменатият конкурс, той е преустановил всякакви постъпки от този род и живее самотен в наетото островче Тъокланд, проверявайки лично пристигането на участниците в конкурса.

Според донесените оттам слухове, общото му здравословно състояние изглежда доста разклатено, а умственото му състояние се намира под съмнение.

Всички предвиждания сочат неговото приключение да завърши с пълен и унизителен банкрут. В кръговете на големия европейски капитал се смята, че за кратко време е пропилял огромното си състояние, завладян от безсмислени планове и мечти. Само една малка част от общественото мнение, групирана около списание «Имажинасион», вярва, че в намеренията му може да има известна доза истинска гениалност или практическо значение.

Агенция за поверителна информация
Таен монетен агент, С. А.“

— Добре — рече Марис. — Готов ли си да набележиш някакъв план? Смяташ ли, че си струва труда да опиташ?

— Да. Всички тук сме решили да вземем участие.

Останалите присъстващи на сбирката кимнаха утвърдително.

— Налага се да включим още някого в групата. Отнася се за толкова „специална“ работа, че сигурно ще са ни нужни всякакви специалисти — продължи Берцот.

— Подготвителната работа не трябва да ни отнеме много време. Най-много след три седмици се налага да отпътуваш за Тъокланд, ако преди това не настанат други събития — добави Марис.

— Да, смятам, че ще успеем. За всеки случай, преди да предприема пътуването — пошегува се Корнелиус, — ще трябва да мина през пробните изпитания... освен ако не ме освободят както тебе.

— Още не знам защо го направиха — сподели Марис. — Мисля, че Казацкян поиска да ме използва за нещо...

На това място спомените на Корнелиус, потеглил най-накрая за Митичното островче, дадоха път на съня и бяха прекъснати. Верни на хода на събитията, ние също няма да настояваме. Нека оставим самите събития в своето неумолимо развитие постепенно да разкрият каква е стратегията на Берцот, Марис и останалите съзаклятници, за да постигнат една почти невъзможна цел — да разбудят загадката на Тъокланд и да изследват великолепието на неговия погребан лабиринт.

ТРЕТА ЧАСТ

КОРНЕЛИУС БЕРЦОТ СРЕЩУ АНАСТАСЕ КАЗАЦКЯН

Пристигането на Корнелиус в Тъокланд означаваше, че планът, замислен в далечния парижки кабинет, започва да действа. В същото време „Дедал“ лавираше на разумно разстояние около острова, насочвайки се към противоположната страна на пристанището, което използваха хората от компанията.

Противно на очакванията, докато пътуваше с джипа към средата на островчето, Корнелиус не мислеше за предстоящото си влизане в лабиринта. Цялото му внимание бе съсредоточено върху неприятната среща, която може би щеше да има с високомерния вдъхновител на загадките. На нея искаше да опита част от предварително възприетата стратегия.

Пристигнаха на площадчето с бараките. Берцот забеляза разтревожен, че колата спря пред вратата „Проверка, преди излизане на изследователите“.

— Сега ще бъде прегледана екипировката ви, ще ви дадем някои вещи и първата дажба храна — рече властно шофьорът, като гледаше на друга страна. — После ще ви отведе до входа на лабиринта. Побързайте!

— Преди това искам да говоря с директора на компанията — възрази твърдо Корнелиус, без да слиза от джипа, и скръсти ръце, за да придаде по-голяма тежест на думите си.

— Нашият президент е неразположен — сухо отвърна служителят. — Нямате право да искате това, договорът не ни задължава да.

— Това, което трябва да съобщя на вашия шеф, е от жизнено значение за развоя на конкурса. Не се инатете!

Берцот бе говорил с подобаващ тон, за да впечатли слушателя си, който не бе очаквал такава съпротива и не знаеше какво да каже. За да наклони везните в своя полза, Корнелиус отсече:

— Крайно наложително е да видя мистър Казацкян. Ако не удовлетворите молбата ми, отказвам да вляза в лабиринта. Така че решавайте веднага!

Объркан от нахалството на новопристигналия, служителят напразно се опитваше да намери отговор, за да му смачка фасона.

Корнелиус не изчака резултата от мъчителните му колебания, скочи от колата и бързо се запъти към бараката на Казацкян. Благодарение на описанията на Марис, той я разпозна мигом. Шофьорът изтича подире му и го настигна точно пред вратата на президента.

— Спрете за малко — рече с по-смирен глас и влезе в неугледната барака.

Докато чакаше, Корнелиус забеляза, че други служители на компанията, около шест или седем души, надничат от прозорците на съседните къщички и го наблюдават. Явно бяха присъствували на разправията с шофьора. Като ги видя, той изпита неприятно усещане. На изпитите им лица можеше да прочете силно безпокойство. Приличаха му на затворници в исправителен лагер, втренчили недоумяващ поглед в някого, осмелил се да предизвика властта, която ги държи в покорство. В същото време обаче той предугади, че тези хора са заплаха за него, сякаш бяха някаква надъхана шайка, готова да изпълни всяка заповед колкото и безразсъдна да е тя.

От постоянния надзирател на правителството в Дондрапур нямаше и следа. Той нито за миг не даде признаци на живот. Корнелиус не можа да отгатне и дали заема някоя от бараките в лагера. За това нямаше никакви предположения.

Защо не се явява, щом пристигне някой участник в конкурса? Поне това би могъл да направи. Отсъствието му е доста странно... — мислеше си Берцот.

В кабинета на Казацкян се чуваше приглушен шепот и припряна шумотевница. Докато се мъчеше да проумее какво става там, Корнелиус забеляза, че от задната седалка на джипа е изчезнала раницата му. Вече се канеше да открие причината, когато вратата за кабинета на мистър Казацкян се отвори бавно.

— Президентът ви дава една минута... неподлежаща на отлагане — рече с безочлива неприязън шофьорът. — Минете и кажете наведнъж каквото имате да казвате!

— Трябва да говоря насаме с него — добави Корнелиус, отстрани служителя и се промъкна в бараката, като затвори вратата подир себе си.

Описаните от Натаниел Марис маси все още си стояха там. Ала по тях нямаше нищо. Планове, карти, стари книги и ръкописи не се виждаха, но Берцот се досети, че са били махнати набързо малко преди това. Навярно бяха скрити в няколкото дървени сандъка, струпани в един ъгъл.

Казацкян бе седнал на обикновен стол. По лицето му по-скоро бе изписано голямо отчаяние, отколкото болка. Все пак, като спотайваше колкото може недоверието си, гласът му, макар и неясен, отекна приветливо и спокойно.

— Надявам се, че ще извините лошите обноски на моите хора, но подготовката на конкурса е твърде сложна работа и се налага да съблюдаваме известни правила. От друга страна, днес не се чувствавам много добре, все не мога да свикна с този климат...

Последното прозвуча като оправдание. Лесно можеше да се отгатне, че Казацкян се преструва на болен. И ако наистина беше болен, то причината за болестта му беше много по-сериозна, отколкото неприспособяването към обстановката. На Корнелиус му се искаше да намери своя събеседник в друго състояние. Това падане духом не отговаряше на плановете му. Ала като нямаше друг избор, той почна да хвърля въдицата без повече заобикалки:

— Не бива да смятате, мистър Казацкян, че съм като останалите участници в конкурса — рече, като се престори на много сигурен в себе си.

— Да, разбира се, всички си мислят, че ще спечелят. Но за да се стигне до тази победа, се изисква почти свръхчовешка издръжливост, не го забравяйте нито за миг, ако искате да отидете по-далеч от останалите. Досега в лабиринта са били трийсет и четирима изследователи и никой от тях не сполучи. Кой по-рано, кой по-късно се признаха за победени. Какво си мислеха? Толкова лесно ли смятаха, че ще се сдобият с наградата? Не! Това е най-мъчното нещо на този свят. Обаче е нужно, крайно наложително е някой да извърши невиждания подвиг. В противен случай цялото ми усилие ще отиде на вятъра.

Тогава за пръв път Анастасе Казацкян погледна Корнелиус Берцот. Приличаше на бог, който праща лъч с вдъхновяваща сила на своя любим пророк, и същевременно на потъваща фрегата, съгледала в Корнелиус подводна скала, която не може да се избегне.

— Вашата биография е много интересна, наистина необичайна — продължи Казацкян. — От всички пристигнали тук кандидати вие ми изглеждате най-способен да сполучите. Може би сте прав, като смятате, че се различавате от другите...

— Когато казах, че не съм като останалите участници, няхах предвид това — намеси се Берцот. — Не съм дошъл да диря успех, не ме интересува наградата; да си кажа правата, не вярвам в нея. Що се отнася до лабиринта, след малко ще го видя с удоволствие, но не сега — сега има нещо друго, нещо, което искам да разбера почти толкова, колкото и вие, и което оправдава присъствието ми на Тъокланд. При всички случаи ще бъде по-добре да не губим време.

Докато слушаше дръзките думи на Корнелиус, Казацкян ставаше все по-сериозен. Явно не очакваше подобно нещо. Опита да се надигне от стола, но не успя — в този миг приличаше на почитан стар звяр от девствена тропическа гора, уловен в мрежите на ловец, който е дошъл чак до затънтената му бърлога, за да го предизвика. Когато изрече следните думи, лицето му приличаше на парче лед, което, стопи ли се, би изгубило очертанията си и би станало мъртвешки бледо и гладко.

— Не ви интересува успехът, не вярвате в наградата, нямате желание да видите веднага лабиринта... За какво сте дошли тогава?

— Дойдох, защото знам причините, които са ви накарали да поставите тук вашия музей на загадките — рече Корнелиус, който лъжеше като цигани. — Не ви ли се струва достатъчен повод?

Владетелят на Тъокланд се бореше между неверието и ужаса. Подозренията на съзаклятниците, изглежда, се потвърждаваха. Самата помисъл, че някой би могъл да узнае причините, за които намекна Берцот, видимо го разтревожи. Значи споменатите причини съществуват!

Щеше ли Корнелиус да ги измъкне от Казацкян, преди да стъпи в лабиринта?

Когато нашият герой бе почти убеден, че Анастасе Казацкян всеки миг ще се издаде, нова промяна на изражението възвърна спокойствието на измъченото му лице.

— Не съществува друга причина освен тази, която обявих в началото на конкурса. Лабиринтът представлява гениално художествено творение, най-прекрасният паметник на изкуството на загадките. За неговото бойно кръщение се изисква присъствието на

необикновен посетител, който да го разбере и разтълкува напълно, някой, който да изкатери високия връх на моето изобретение. Ако това не се случи, човечеството ще загине, а аз ще изпреваря излишно времето си... Но аз искам да вкуся приживе плодовете на моята победа! Трябва да намеря този необикновен зрител-актьор, който да потвърди смисъла на моето произведение.

Докато произнасяше тази дълга реч, Казацкян беше възобновил блясъка на своите най-хубави мигове. Корнелиус повдигна отново въпроса:

— Това обяснява само частично произхода на компанията. Настоявам, че вашата тайна не ми е непозната. Много добре разбирам защо я криете от останалите. Но с мене не е нужно да се преструвате, осъдени сме да се спогодим, преди да е станало твърде късно!

С твърдостта на човек, решен да приложи докрай своята тактика, предварително приел възможните опасности, президентът заключи:

— Моята единствена тайна е лабиринтът, най-величественият конгломерат от загадки в историята. Това не ви ли се струва достатъчно? Само онзи, който успее да го преброди, ще може да твърди, че знае тайната ми. Тепърва ще се види дали сте способен да намерите изхода. Стига вече безполезни приказки. Пригответе се да започнете обиколката, хилядите капани, които ви очакват, не допускат никакво закъснение. От този миг всяка секунда струва... Морето дебне, вълнението се усилва, оттук го усещам, ако пристигнем късно, никой не ще преживее, а великият сън ще престане да бъде сънуван веднъж завинаги!

С тези последни думи Казацкян навлезе в ново състояние на видимо бълнуване. По лицето му сякаш се наслагваха изкривените от ужас лица на всички удавници, шепнеше несвързани и неразбираеми думи, докато заспа:

— ... империята на подземния свят е единственият залог за бъдещето... мрак и прилепи, прилепи и мрак, а там, в най-дълбокия мрак, накрая... когато всичко се събуди отново... ще почервене ли небето и ще почернеят ли водите на океана?... Късно е, много късно, животът напуска бавно света и остава само пространство, пространство, пространство...

Корнелиус разбра, че няма смисъл да стои повече там. Да остане и да чака дали побърканият старец, говорейки насън, ще посочи

скритите подбуди на своя замисъл, беше разточителство, което не можеше да си позволи. Сигурно щеше да чуе разпокъсани и несвързани неща, които само биха объркали собствените му мисли. От друга страна, хората от компанията явно бяха нащрек и можеха да влязат всеки миг. Не знаеше как ще постъпят, щом разберат, че той се опитва с подлост да измъкне тайните на техния съкрушен шеф. Оставаше само един път — да тръгне към лабиринта и там да се помъчи да открие ключа на цялата загадка.

В „Проверка, преди излизане на изследователите“ той намери раницата си. Докато склададжията привършваше с подготовката, Берцот обобщаваше мислено своите заключения.

— У Казацкян имаше минути на съмнение, значи неговата „тайна“ съществува. Той не беше сигурен дали лъжа, макар че го предполагаше. Постъпи умно, като ме изпрати в лабиринта, сякаш всичко е „нормално“. Веднага щом се озова вътре, той ще има възможност да ме наблюдава и да разбере от поведението ми дали знам, или само имам смътна представа за нещо. Всъщност аз съм изцяло в ръцете му, но и той е в моите, има нещо, което ни Казацкян, ни хората му могат да направят, и се надяват аз да го извърша. Що ли за дяволщина е то? Мисля, че тук е клупът на тая работа.

Условностите и прегледите приключиха мигновено. Задържаха му само един силен бинокъл. Останалите неща заедно с фенерчето и другите вехтории му върнаха обратно. После го отведеха пред входа на прочутия лабиринт. И тъй, без никаква тържественост, тайно, както се случи и с Натаниел Марис, Корнелиус начена своя поход из подземните пещери и коридори на Тъокланд.

Там, на дъното, в скритото под земята сърце, една отдавнашна тайна, стотици пъти по-ослепителна от всички, които знаеха прадедите му, очакваше пристигането на смелия пътешественик Корнелиус Берцот, кандидат номер тридесет и пети и... последен!

СПУСКАНЕ КЪМ ЗАГАДКИТЕ НА ПОДЗЕМНИЯ СВЯТ

Нашият приятел веднага стигна до първото разклонение на тунела и до пещерата с музикантите роботи. Не загуби нито секунда за тези две първи задачи. Знаеше, както и ние, решението и на двете.

Когато се намираще близо до мястото, където Марис бе решил да напусне, зъбите му почнаха да тракат. Прибързано ли го бе обзел страх? Не. Челюстите или по-скоро зъбите му потракваха по негова воля според един предварително установен и подробно разработен шифър. Концертът в устата му бе посветен на „Дедал“.

Корнелиус бе влязъл самичък в лабиринта. Ала той не беше чак толкова откъснат от външния свят, както можеше да се предполага. Посредством твърде изобретателна система от сигнали — непознат вариант на морзовата азбука — и миниатюрен предавател на импулси, поместен в счупен преди години кътник, той можеше да се свърже с яхтата на своите „съучастници“ чрез потракване със зъби. Използуваната честота от миниатюрното електронно съоръжение беше извън обсега на обичайните диапазони, така че уредите, с които разполагаше компанията, трудно щяха да засекат тайните предавания.

По този начин, без да се издава външно, Берцот съобщаваше на пътниците от „Дедал“ как е преминал разговорът му с Казацкян и колко път е извървял досега в лабиринта. С помощта на трептенията в кухия кътник, отговорът на нарочените моряци не закъсня:

„Прието. Намираме се на предвиденото място. Всичко готово според плана. Чакаме сигнали. Сполука. Край на предаването.“

През това време Корнелиус продължаваше да върви с фенерче в ръка. Силно сияние в далечината го предупреди, че скоро ще се натъкне на нови препятствия. Тунелът се разширяваше и завършваше с огромна зала. Преди да влезе в нея, на пътя му се изпречи надпис:

МОСТ НА САМОУБИЙЦИТЕ

*За да се продължи изследването,
наложително е да се мине по него*

Наистина страхотна пропаст прекъсваше по-нататък пътя. Като гледаше над бездната, Берцот видя отсреща чудна гора. Дърветата й бяха различни и блещукала. Всичко можеше да се очаква в тези дълбини, ала не и чудати и вълшебни дървета, които излъчват собствена светлина. Гледката на блещукащата гора обаче не изненада Корнелиус: изглежда, тази картина бе видял Марис, когато реши да се предаде, картина, която напълно го бе уверила, че Анастасе Казацкян е съградил лабиринта, за да скрие нещо по-съществено, отколкото собствените си загадъчни творения. Най-добрият начин да скриеш едно дърво е да го поставиш в гора, да го заобиколиш с дървета, за да остане незабелязано. Според нашите приятели тъкмо с това се обясняваше причината за построяването на лабиринта, метафората, която им помагаше да предположат действителната неизвестност — неизвестност, забулена с дузина други неизвестности.

Но каква, какво, къде, защо, на кого, за какво, докога? Заедно с налучкването на някои страни от загадката на Тъокланд, все повече растеше и купчината от въпросителни.

Но нека не изоставяме Корнелиус. Изживявайки секунда по секунда своето приключение, отсега нататък той няма да даде нито на нас, нито на себе си макар и миг почивка. Да го последваме тогава, ако не искаме да се загубим в големия лабиринт.

Берцот се вгълби в загадката, която почваше на педя от краката му — „мостът на самоубийците“ беше единственият начин да премине над бездната, ако „това“ изобщо беше някакъв начин. Ставаше дума за „мост от светлина“! Различни мощни прожектори, насочени към отсрещния ръб на пропастта и захранвани от акумулатор, образуваха с източените си успоредни снопове светлина една дيريا във въздуха, един нематериален мост, широк около два метра, по който не би посмял да мине дори най-смелият лунатик. Блестящ и дълъг около петдесетина метра, той стигаше до другия ръб на бездната. Зрителната измама за мост беше свършена. Пълна беше, изглежда, и сигурността за неминуема гибел.

Насочените от прожектора силни лъчи като че бяха от твърдо вещество. Но кой би посмял да мине по тях, без да е загубил разсъдъка си? Разбира се, изследователят номер трийсет и пет не беше човек, който пада духом пред трудностите. Напротив, те го подтикваха да бъде още по-усърден и храбър. По всичко личеше, че мостът е

смъртоносен капан за непредвидливите или непреодолима пречка за страхливите. Корнелиус не знаеше как, но беше убеден, че ще го премине.

Като начало той запрати едно камъче по дирята от светлина. То прекоси лъжливия мост, който не го задържа нито миг върху себе си, пито пък му оказа и най-малка съпротива. Там имаше само пустота, залята от лъчи.

Корнелиус насочи снопа светлина от мощното си фенерче към бездната. Дъното ѝ дори не се виждаше — сигурно имаше най-малко двеста метра под него. Обходи с фенерчето стените и свода на огромната пещера. Нямаше човешки път до другия край. Влажните гладки и почти отвесни стени можеха да послужат само като пързалка за онзи, който би искал целият да се изпотроши.

Следователно мостът от светлина беше единственият „използваем“ път, единственият начин да продължи към следващите загадки. Но как да върви по осветен въздух? Как да стъпи върху нещо, което не може да издържи и най-малката тежест?

В този миг на трескаво и дейно колебание Берцот изпита за пръв път усещането, че през следващите чайове това ще се повтаря много пъти. Усети, че скришно в мрака го наблюдават някакви очи. Но както се досещаше, това не беше обичайният проверяващ поглед на някой служител, който внимава за развитието на даден конкурс, а на жадно дебнеш човек, който следи от прикрита наблюдателница важни за него жестове и движения.

Тогава, като плод на случайна мисловна връзка, споменът за може би изчезналия Юрий Свановски изникна в главата на Корнелиус. Не толкова защото го смяташе за притежател на погледите, а защото сега, когато всички тайни на Тъокланд висяха над главата му, възможната загадка около местонахождението на шампиона по шах се присъединяваше коварно към общия сбор.

Веднага, както бе предвидено в плана за общи действия, Корнелиус съобщи за положението си на „Дедал“, където чакаха новини от него. От тайното си място в открито море, недалеч от островчето, ала на достатъчно разстояние, за да не бъде забелязана от Тъокланд, яхтата очакваше всяка секунда посланията на Берцот. Отговорът дойде почти мигновено.

„Затули прожекторите и наблюдавай. Край на предаването.“

За тази възможност, може би поради нейната очевидност, Корнелиус не се бе досетил. Принципът, на който почиваше общата стратегия, почваше да действа — няколко мозъка, работейки съгласувано, могат да решат по-лесно една задача, отколкото един, макар той и да е най-добрият специалист по загадките.

Берцот съблече част от дрехите си и почна да затуля един по един прожекторите, тъй като не можеше да открие бутона за изключване на акумулатора. Скоро мостът от светлина беше угасен. Над пропастта легна мрак. Единствено на отсрещната страна продължаваше да блести странният лес.

Берцот запали отново джобното си фенерче и обиколи с могъщия му сноп осветеното преди това от прожектора пространство. Над бездната се появиха, опънати и почти невидими, два гъвкави кабела от прозрачни найлонови нишки. Поради естеството им те не можеха да се видят, когато ги заливаха потоците светлина, сливаха се с тях.

След като направи това важно откритие, изискваше се само безстрашие и физическа ловкост, за да премине над бездната. Той се облече отново — нещо уместно, понеже студът и влагата се усещаха доста силно, — завърза се за по-сигурно с колана си за единия кабел и като се държеше с ръце за другия, започна да лази над бездната, която го отделяше от светещата гора.

Когато, уморен от усилието, стъпи невредим на другия бряг, той се упрекна, че не се е сетил да закрие прожекторите. Макар че това може би беше една от хитростите на лабиринта — да вмъква от време на време лесни за разрешаване задачи, които тъкмо по тази причина се струваха трудни на изследователя и той се опитваше да намери по-сложни решения. В края на краищата „мостът на самоубийците“ не беше точно една от загадките на лабиринта, а само препятствие, малка хитрост с великолепен замисъл, която бе показала каква голяма полза ще има от подкрепата на „Дедал“.

При тези размишления обаче Корнелиус не загуби нито секунда. Той вече се придвижваше с най-голяма предпазливост и безкрайно любопитство сред загадъчните дървета на блещукащата гора. Отблизо видя, че те са съвсем твърди и приличат на кристални статуи. Това разточително засаждане на земята с вълшебство съставяше внушителна сбирка от над петстотин вида. Там имаше палми, липи, кестени, великански дъбове, араукарии^[1], тамаринди, смокини,

тополи, африкански лотоси, абаносови дървета, салкъми, баобаби, евкалипти, кленове, ясени, букове, брястове, кедри, рожкови, махагонови дървета, череша, бреза, орехи, кипариси, лавъри и най-различни други дървета.

Каменната им неподвижност и зеленикавият отблясък се дължаха на това, че всички бяха покрити с особено стъкловидно вещество, което им придаваше форма и крехкост на дървесни чудеса от кристал. В тази вледенена и вечна гора, досущ съня на скулптор, посветил се да извайва дънери и листовини от дървовидно стъкло, за да ги скупчи в най-красивия лес, се таеше своеобразният дъх на загадката.

Въпреки заробващото пластично въздействие на бляскавото видение, което затрогваше до дън душа и разкриваше необикновената дарба на мистър Казацкян, Корнелиус Берцот не забрави истинската си цел. Красотата не можеше да го слиса. В този миг гората представляваше само препятствие, което трябваше да преодолее, тайна за разгадаване. Несравнимата прелест на чудноватите дървета сякаш бе замислена, за да накара пътника да изпадне в състояние на съзерцание, но Корнелиус вече си даваше сметка за всички обстоятелства, които съпътствуваха новата загадка.

Нямаше никакъв изход. Където свършваше гората, започваше непристъпна скала. Никъде ни най-малка следа от тунел или проход. Отзад зееше дълбоката пропаст със своите опънати кабели. Но Берцот не вярваше решението да се състои във връщане назад. Тайната как да излезе оттам беше явно в гората. Един надпис, издълбан с длето в каменистата почва, там, където не се виждаха спасителни пътища, подкрепяше тази увереност:

ОЧИТЕ, КОИТО СА ГЛЕДАЛИ БЕЗКРАЯ, ЩЕ ТЕ ОТВЕДАТ В СЪРЦЕТО НА ЛАБИРИНТА

Корнелиус запомни в миг изречението и се нареди да огледа усърдно стъкловидните дървета, за да потърси нещо, което би му помогнало да разбере значението на изсечените в скалата думи.

Приказните дървеса бяха своеобразно подредени. Това, което отдалече приличаше на гъста гора, гледано отвътре беше като странно разположен лес. На някои места огромните растителни видове бяха доста струпани, върховете им почти се допираха, докато другаде се разреждаха и дори се виждаха тук-таме полянки. Общият изглед

имаше малко или повече закривена форма, макар че, като се има предвид размерът ѝ, не можеше да се определи точно.

Със своята блестяща стъкловидна кора дънерите бяха така здраво вградени в скалата, че всяко намерение да се помръднат беше безполезно. Изключваше се възможността да се намери изход в ямата, останала след падането на някое дърво. Това застигнало вълнение от светещи клони, които сякаш потапяха Корнелиус в езеро от кристална зеленина, надвисваше над нашия изследовател с угрозата да се превърне в гроб на необичайното му приключение.

За пръв път от влизането си в лабиринта Берцот се чувствуваше сграбчен за гърлото от неразрешима загадка. Мисълта, че ще стане играчка в ръцете на мистър Казацкян, го ожесточаваше силно. С оглеждането на гората не постигаше нищо. Бродеше помежду дърветата като заблуден в мъглата ловец, без да вижда по-далеч от носа си. Въпреки че все още не се признаваше за победен, той реши, че няма друг начин, освен да поиска помощ от „Дедал“. В края на краищата не беше сам. С по-голямото си спокойствие и отдалеченост поради тяхното местонахождение, те може би щяха да му помогнат. Потракващите зъби съобщиха на приятелите му, че е изпаднал в затруднение.

На скритата яхта се проведе бързо съвещание. Разбрали бяха, че изоставен за миг от железния си дух, Корнелиус се страхува да не се провали. Отговорът, ясен и вдъхновен от вярата в крайния успех, даде на Берцот потребното — следа, по която да върви, действие, което да извърши веднага.

„Опитай да се отдалечиш от гората. Изкачи се и погледни под друг ъгъл. Кураж, щастието ще се усмихне. Край на предаването.“

— Разбира се, трябва да я видя отгоре! — възкликна Корнелиус, сякаш бе вдъхнал сили за нов живот.

За щастие в този край на бездната стените, макар и стръмни, не бяха толкова гладки и хлъзгави, както на отсрещната страна. Корнелиус свали рапицата си, за да не му тежи, и започна да се изкачва по стената на високата пещера. С голяма лекота изкатери десетина метра. Погледна оттам гората. Не видя нищо. Все още беше доста ниско. Реят да не поглежда повторно, докато не се изкачи по-нагоре. Каменната стена беше висока най-малко сто и петдесет метра.

Продължи да се изкачва, обзет от стремежа на човек, който покорява някакъв склон с надеждата, че като се озове на върха, ще съзерцава великолепна гледка. Колкото по-високо се издигаше, толкова катеренето ставаше по-опасно, но това не го интересуваше. Сега имаше цел и вярата, че ще получи съвършено ясен отговор.

Когато беше изпъзлял повече от сто метра над фантастичната гора, той сметна, че е дошло време да я погледне отново. Пригответи се за този подвиг с трепетното чувство, че се намира пред вратите на велико откритие. Мислете, че е застрахован срещу всякаква изненада, която би могла да му предложи гледката, и все пак...

Погледна надолу и по гърба му премина тръпка на ужас — блещукащата гора бе изчезнала!

На нейно място там, в сумрачните дълбини, стоеше и го гледаше втренчено и настойчиво мистър Казацкян, уголемен до необясними размери, сякаш чакаше смъртоносното му сгромолясване в пустотата.

Това беше първото впечатление на Корнелиус. Но то трая само част от секундата. Тутакси една по-смислена и по-точна представа за действителността накара сърцето му да подскочи от радост.

Необикновената картина под краката му наистина беше образът на президента на компанията. Ала не ставаше дума за някакво чудовищно превъплъщение. Ни повече, ни по-малко това беше вълшебната гора, която, гледана от високо, образуваше великанската фигура. От равнището на земята или от някое по-малко издигнато място бе невъзможно тя да се различи. Обаче оттам брадясалото лице и разрешената коса на стария ковач на чудеса, така както и всички подробности по лика му, бяха изобразени с удивителна точност.

Съзрял вече следата, по която да върви, Корнелиус си спомни посланието, издълбано в края на голямата гора:

ОЧИТЕ, КОИТО СА ГЛЕДАЛИ БЕЗКРАЯ, ЩЕ ТЕ ОТВЕДАТ В СЪРЦЕТО НА ЛАБИРИНТА

Разбира се, мистър Казацкян не беше устоял на изкушението да си сътвори автопортрет, както са правили преди него безброй художници, а не по-малко ще правят същото и занапред. Но както всичко в работите на компанията, той носеше белезите на неизмеримост и загадъчност, проникнати от безумието за гениалност и от величавото опиянение на стария президент.

Ала въпреки прекалената пищност на великанския автопортрет, от него лъхаше истинска сценографична дарба. Казацкян си беше отдал тази зрелищна почит, това извънмерно увековечаване на своя образ може би като отплата за преживените от него ужасни и големи тревоги. Не беше за учудване подобна величава творба от страна на човек, който се вижда пред прага на невероятни събития. Това, което в очите на посетителя можеше да изглежда нелепо, в тъмните намерения на владетеля на Тъокланд може би имаше здрав смисъл.

Защото от далечното си скривалище в Индийския океан Анастасе Казацкян беше гледал безкрая...

От своята вишка Корнелиус отбеляза мислено разположението на дърветата, които образуваха очите на портрета. Не биваше да сбърка, като се върне. Без да губи време, той започна да слиза по стената, която бе изкатерил. Докато се спускаше, събщи за разкритието си на „Дедал“. Беше сигурен, че е попаднал на вярна следа. Когато приближаваше началото на кристалната гора, кътникът му започна да трепти. Помощната група му отговаряше:

„Изход около очите. Решението наблизно. Край на предаването.“

Корнелиус прекоси тичешком омагьосаната гора и стигна до „очите, които бяха гледали безкрая“. След подробен оглед установи, че гората лабиринт няма да му разбули толкова лесно тайната си. Ни най-малък признак не му посочваше пътя или начина, по който да се измъкне оттам.

Нова промяна в обкръжението утежни неговото положение: разпръсваната от стъкловидното вещество светлина, в която дърветата се бяха къпали, постепенно отслабваше. Посредством непозната химична реакция създателите на лабиринта успяха да ограничат фосфоресценцията. Превръщането на светлината в мъждукащ зеленикав отблясък, въпреки че ставаше бавно, заплашваше след няколко минути да го остави на тъмно.

Изгледите да остане сам, загубен и в безпътица в осеяната с призрачни дървета мрачна долина, почти го докараха до отчаяние.

В този решителен миг, подчинявайки се слепешката на някакво светкавично прозрение и сразен от умора, Корнелиус се просна на земята между дърветата. Погледна нагоре в полумрака на свода. При това положение посоката на погледа му съвпадаше с посоката на предполагаемия поглед на дърветата очи, отиваше право към небето,

към безкрая на тъмната и вечна нощ. И тогава подобно на избликнал внезапно извор се случи тъй очакваното!

Там, притихнали и величествени, досущ ледени и изумрудени корони, стояха и гаснеха върхарите на дърветата, които също чакаха този миг. И един от върхарите, този със зеницата на дясното око, пусна чудото във въздуха.

През пролуките между листата, през оскъдната кристална плътност Корнелиус съзря неочаквано това, което за него се равняваше на появата на ослепителен архангел. Огромен като приказан кондор, чудна комета на подземния свят, един смайващ бял прилеп се катереше към свода на пещерата и му известяваше, че последният час на неговото приключение още не е прозвучал.

Как това чудо с дълги бели криле и от съвсем лека оризова хартия бе успяло да се издигне? Защо досега бе стояло спокойно?

Призрачният прилеп се скри в мрака на височината. Корнелиус се обърна по очи и допря лицето си до каменния под. Скалата бе осеяна с множество тънички като топлийки твърди влакънца, които пронизваха лицето му. От мъничките им връхчета струяха потоци топъл въздух!

Когато се беше проснал върху тях, Корнелиус ги бе затулил и бе спрял изтичането им. Въздухът бе потърсил друг път, през вътрешността на един дънер, и бе стигнал до върха му, където чакаше сгънатият и невидим прилеп, готов да се издигне с първия полъх и да покаже пътеката към сърцето на лабиринта.

Когато нашият изследовател разбра всичко, красивата комета вече падаше. Макар че беше толкова лека, та дъхът на дете би могъл да я издигне, тънкият въздушен стълб не я удържа.

Корнелиус я хвана с ръце като ловец, който, вместо да убива, получава живот от уловения дивеч. Мнимият прилеп му отваряше вратата към следващите тайнствени помещения в подземния свят.

Дърветата продължаваха да избледняват. Бляскавата чернилка на подземното му изгнание постоянно се увеличаваше. Мракът не позволяваше вече ни минута бавене.

Берцот се надигна и се покатери на дървото, откъдето бе изскочило бялото видение. Там в стъкловидната листовина, така както очакваше, към вътрешността на кухия дънер водеше тесен канал. Изходът, единственият възможен изход от кристалната гора, беше тук.

Той привърза с ремък фенерчето за главата си, защото ръцете му трябваше да бъдат свободни. Слезе по вътрешността на дървото. Щом дървото свърши, той продължи да се спуска. Кухият ствол бе свързан с малко по-широк естествен комин в същата скала, който проникваше надолу в следващите подземия и се отдалечаваше от бездната със светлинния мост.

Когато отвесното каменно гърло се поразшири и той вече не можеше да се спуска, подпирайки се с краката и гърба, една пратена от провидението възжена стълба направи невъзможното възможно и му помогна да продължи пътя си към дълбините. От стените на конусовидния кладенец започваха множество водоравни тунели, високи колкото човешки бой, които явно водеха към безброй криволичещи коридори. Но за пръв път създателите на лабиринта с помощта на стълбата посочваха на изследователя върна следа и му спестяваха опасността да се заблуди може би завинаги.

Подир неколкominутно спускане, след като напипваше под краката си само мрак, снопът светлина от мощното фенерче най-последно се отрази от черното дъно като че ли от далечна диамантена повърхност.

Корнелиус разбра веднага — приближаваше се към подземно езеро. И внезапно, сякаш лъчът, излязъл от фенерчето на главата му, бе задействувал механизъм с фотоелектричен ефект, водата започна да искри, цялото езеро заприлича на жарава от светлина. Стълбата свършваше до брега на голямо блестящо езеро. А в него имаше не само вода. Множество неправилни форми, съзирани благодарение на осветената прозрачна течност, издаваха, че нови чудеса на дъното, посети от непредвидимата ръка на мистър Казацкян, поставят загадката си пред слисания пътник.

Берцот се спусна бързо по останалата отсечка и се приготви да съзерцава ослепителната картина.

Езерото бе осветено по такъв начин от непромокаеми изкуствени огньове, че се виждаше цялото му водно богатство. Потопените в него безброй каменни картини, макети и храмове, палати и замъци от всички времена и цивилизации образуваха чудновато подводно поселище.

Там имаше готически катедрали, японски погребални храмове, индийски светилища, жилища от Възраждането, ислямски джамии,

скандинавски крепости, доколумбовски пирамиди, бирмански пагоди, китайски императорски гробници, романски базилики, турски мавзолеи, европейски манастири... и много други необясними пострройки, навярно по-стари от паметта на хората или може би хрумвания на архитекти фантасти, решили да предизвикат разума.

Тази сбирка от епохи и стилове, тази почит към всички времена, дори към неизвестните, тази внушителна Атлантида в Тъокланд съдържаше загадка, която думите не могат да предадат.

Под въздействието на непознати причини водата бе надиплена от игрови водовъртежи. Потопените форми непрекъснато потрепваха, сякаш всеки миг щяха да се разпилеят, да станат по-големи или да се превърнат в нещо друго.

Едно ново препятствие го тревожеше най-много. От галерията с езерото тръгваха безчетни коридори, повече от двайсет, в различни посоки. Явно повечето от тях, ако не всичките, водеха към лъкатушни и задънени разклонения. Да се впусне наслуки по някой от тях, щеше да бъде направо безумие. От друга страна, чудните пъстроцветни факли, които пламтяха дори потопени, нямаше да осветяват дълго. Налагаше се да действа бързо и сигурно.

Въпреки притесненото си положение и обезкуражен от неизпитвано дотогава чувство, Корнелиус, смазан от несравнимата красота на новото творение на Анастасе Казацкян, се питаше за кой ли път вече какви скрити подбуди таи създателят на лабиринта.

Какво го бе накарало да сътвори такива странни чудеса? Не беше възможно самото удоволствие от направата им да е достатъчен повод. Не беше възможно единствената преследвана цел да бъде възхищението на хилядите вероятни посетители. Въпреки всичко трябваше да има друга причина, която го бе вдъхновила да се захване с едно почти свръхчовешко дело.

Обаче преди върховния миг, когато истинската тайна на Тъокланд, каквато и да беше тя, ще се появи пред него, Корнелиус можеше само да се придвижва загадка подир загадка към най-заплетените места на лабиринта.

Когато се канеше да установи връзка с „Дедал“, за да предаде, че с излязъл от кристалната гора и се е спуснал в околностите на фантастичен потънал град, изпревари го съобщението на приятелите му:

„Внимание. Опасност. Моторницата на компанията приближава към нас. Съобщи веднага положението си. Край на предаването.“

„Намерен изход кристална гора. Сега нова загадка — езеро с потънали сгради. Ще опитам да продължа междувременно сам. Край на предаването.“

„Прието. Напредвай. Прекъсваме предаванията. Може да бъдем проверени. Ще съобщим по-късно. Сполука. Край на предаването.“

Макар че известната неприятност не се отрази особено на пъргавото въображение на Корнелиус Берцот, след като знаеше, че е съвсем сам, дори и за кратко, стори му се, че загадката на езерото става по-голяма.

Докато това усещане се въртеше още в главата му, той забеляза, че сиянието на подводните огънове отслабва. Ако угаснеха, само с помощта на фенерчето си едва ли щеше да види нещо под водата. Създалото се опасно положение изостри способността му да действа.

След малко колебание той реши да направи опит на своя отговорност, тъй като засега приятелите му не бяха в състояние да му помогнат. В тази решителна минута усети с още по-голяма сила поглъщащия пламък на някакви очи, които, дебнейки и най-малкото му движение, не само че не намаляваха самотата му, но я правеха дори по-жестока и непоносима. Но Корнелиус, който небе отстъпил, а и сега нямаше да отстъпи, щеше да стигне до края.

[1] Иглолистно дърво в Чили, достигащо петдесет метра височина — Б.пр. ↑

НАПРЕЖЕНИЕ В ОТКРИТО МОРЕ

Наистина „Дедал“ се беше оказал внезапно в обезпокоително положение — една от моторниците на Казацкян току-що бе открила местонахождението му в открито море срещу бреговете на Тъокланд.

В лодката на компанията пътуваха четирима мъже, навярно вържени. Сътрудниците на Корнелиус се намираха в териториалните води на острова. Там компанията имаше върховна власт по договор, сключен с правителството на Дондрапур. Следователно „Дедал“ можеше да бъде задържан и никой не би могъл да му се притече на помощ.

Разполагаме с малко време, докато се приближи моторницата, за да научим кои са членовете на групата (имената на пътниците на „Дедал“), която помагаше на Корнелиус отдалеко.

Норберт Дип — опитен спелеолог, световна величина по подземни изследвания.

Пиер Паоло Манцони — археолог, изтъкнат специалист в тълкуването на загадки, послания и надписи, принадлежащи на древни цивилизации.

Валентина Маркулова — професор по логика и превъзходна познавачка в областта на занимателната математика, езиковите загадки и първоизточниците на таланта.

Изидор де Маливерт — вещ криминолог и директор на прочута агенция за частни детективи.

Марлен Баумгартен — знаменит психолог и психиатър, специалистка по нервни разстройства, от каквото навярно страдаше мистър Казацкян.

Фулхенсио Фабрегас — разностранен спортист и борец, отличен алпинист и подводничар, запознат с най-необикновените техники за бой и персонална защита.

Минос Тахтер — специалист по микроелектроника и създател на прибора, който позволяваше да се осъществява връзката между Корнелиус и хората от „Дедал“.

Експедицията попълваше журналистът Натаниел Марис, когото вече познаваме, същият, който убеди останалите, че загадката на Тъокланд си струва приключението.

Те по един или друг начин бяха участвували в действията на Корнелиус като част от групата му. Ала никога дотогава не бяха пътували заедно. Предвид сложността на случая Тъокланд, опитът и познанията на всички можеха да бъдат от полза, за да се разкрие цялата тайна.

„Дедал“ се намираще близо до брега на мрачното островче, но отдалечен от обичайния път на моторниците, които плаваха за Дондрапур. Беше точно на противоположната страна, за да се избегне всяка възможна среща. Случайно или не, една от лодките на компанията, които патрулираха около Тъокланд, откри присъствието на съзаклятниците и се насочи право към тях.

За краткото време, с което разполагаха, изненаданите пътници пуснаха в действие плана за извънредно положение, предвиден с надеждата, че няма да става нужда да го прилагат. Те обявиха „маскировъчна уборка“, като скриха предавателните уредби, специализираната литература на борда, камерите за подводно снимане и всички материали и сечива, които, ако бяха намерени, лесно щяха да издадат предназначението на тяхната експедиция.

С бързи, но точни движения, те успяха да придадат на „Дедал“ горе-долу убедителен вид на развлекателно корабче, управлявано от няколко богати туристи, отклонили се от курса, които случайно проявяват любопитство в тези негостоприемни води.

Натаниел Марис се скри зад едно буре, понеже, ако го познаеше някой от хората на компанията, измамата щеше да излезе наяве веднага. Мушнаха се в бъчви Фабрегас и Дип, останали като резерва, ако положението стане опасно. Другите, напрегнати и угрижени, чакаха на палубата и се стараеха да изглеждат колкото се може по-усмихнати и равнодушни, все едно че нищо не се е случило.

Когато моторницата на компанията беше вече толкова близо, сякаш се готвеше да ги удари с носа си, тя внезапно изви и спря с десния борд до тях.

— Сигурно ще ни проверяват — прошепна Минос Тахтер така, че можеха да го чуят само приятелите му.

— Никоой да не губи самообладание. Може да хвърлят само един поглед — добави Валентина Маркулова, като казваше половината от това, което си мислеше.

— Най-малкото ще ни заповядат да обърнем и да отплаваме оттук с пълна скорост — рече мрачно Минос Тахтер, най-черногледият в групата.

— Няма да се отърват толкова лесно от нас — подхвърли Изидор Маливерт. — Не можем да оставим Корнелиус сам. При всички случаи ще се престорим, че си заминаваме, а по-късно ще се върнем.

— Вижте, те са четирима. Гледат ни, сякаш сме мишени на стрелбище. Какво ли им дава този Казацкян, за да ги държи в такова покорство? — не разваляше доброто си настроение Манцони дори в най-лошите мигове.

Един от агентите на компанията взе мегафон, който бе скрит дотогава.

— Мистър Анастасе Казацкян, президент на Компанията наемател на повърхността и недрата на остров Тъокланд, има честта да ви покани днес в девет часа вечерта в лагера на островчето. Голямото уважение, с което е удостоен нашият президент от присъствието на такива знаменити пътници в териториалните води на компанията, може да се сравнява единствено с удоволствието вие да му окажете чест, като приемете гостоприемството му.

След като изкряска посланието, онзи тип изчака известно време, без да престава да ги гледа. Тримата му приятели вършеха същото, като угодливи пирати, готови за изненадващо нападение.

Накрая с по-мрачен и безличен глас, почти заповеднически, този с мегафона попита:

— Какъв е отговорът?

На „Дедал“ бе настанал смут. Поканата по всичко напомняше на клопка, миришеше на съблазнителна отрова. Можеха да дадат само стратегически отговор. Подир кратко съвещание със своите приятели Изидор де Маливерт взе думата.

— Разбира се, ние сме възхитени от поканата, макар че не знаем на какво се дължи тази чест, нито кой е знаменитият президент. Но винаги е приятно, когато пътуваш, да се запознаеш с най-известните личности на всяка страна...

Като прекъсна последните му думи, агентът на Казацкян им посочи пътя към малкия пристан.

— ... там ще хвърлите котва в девет без четвърт и ще бъдете откарани в лагера с нашите коли. Молим за пълна точност, нашият президент е много строг в това отношение.

Тозчас, без да се размени между двата плавателни съда ни дума повече, моторницата се обърна и потегли с пълна скорост, оставяйки пътниците на „Дедал“ в море от съмнения.

— Това означава, че те знаят кои сме и какво правим тук — изпъшка Минос, леко разтревожен.

— Разбира се, нашето присъствие е било забелязано — потвърди Марлен Баумгартен. — Моторницата знаеше, че ще ни намери тук.

— Сигурно са засекли нашите сигнали с Корнелиус — пошушна Натаниел Марис, който в този миг напускаше скривалището си ведно с Фабрегас и Дип.

— Това е почти невъзможно — отсече Минос, докачен и угрижен. — Използуваме съвсем непривични честоти. За да ги прехванат, трябва да разполагат с невъведени още устройства, невъзможно е да ги имат на Тъокланд! Конструираниите съоръжения са последната новост в свръхминиатюрната електроника, само няколко страни са способни да ги разработят, все още са официална тайна. Как Казацкян би могъл да има подобно нещо? Това е глупост!

— Да, но постоянният надзирател на правителството в Дондрапур, тази загадъчна личност, която никой не е виждал, може да разполага с някакво много мощно съоръжение — намеси се Фулхенсио Фабрегас.

— Въпреки всичко, уверявам те, без да съм го виждал — Тахтер искаше да премахне от своите уреди всяко засягащо ги подозрение, — то дори не може да помирише нашите вълни!

— Тогава как са научили, че се намираме тук? — попита Норберт Дип. — От острова не могат да ни видят, закрива ни хребетът му. Не са минавали ни хеликоптери, ни самолети, никакъв друг кораб не ни е пресичал пътя... Може би компанията има радарно устройство!

— Ако е само това, няма причина за тревога. — Вечният оптимист Натаниел все пак не забравяше, че той е виновникът за експедицията; ако нещата свършеха зле, нямаше да си го прости. —

Единствено са открили нашето присъствие, но не могат да знаят на какво се дължи...

— Обаче ще се опитат да разберат. Странен човек като Казацкян е способен да подозира най-лошото. Възможно е като предястие преди вечерята да ни подложи на подробен разпит — наруши мълчанието си Валентина Маркулова.

— Те ни го напомниха — намираме се в техни териториални води. Дори биха могли да ни предадат на правителството в Дондрапур — подхвърли Манцони със страх, че всичко ще отиде на вятъра, преди да е настанал върховният миг.

— Не, похватът на Казацкян не е такъв. Сигурно той най-много е заинтересуван правителството да не си пъха носа в работите му — следвайки привичките на своята професия, Маливерт се мъчеше да внесе ред в новите данни. — Ще видите как ще се опита да разбере всичко сам, с помощта на копоите си. Само от тях трябва да се пазим.

— Сега вярвам, че трябва да се пазя от тях! Тези типове са готови на всичко, достатъчно е да ги погледнеш — все така неспокоен, Минос предаваше тревогата си и на останалите.

В течение на няколко минути те продължиха да обсъждат положението. Поканата беше уловка. Постоянният надзирател на правителството беше уплашен и не проверяваше нищо. Имаше ли възможност да отхвърлят неприятната вечеря, без да излагат на опасност Корнелиус? Ще могат ли да подновят връзката подир всичко това? Докъде беше готов да стигне мистър Казацкян? Да вдигнат тревога в Дондрапур, би могло да бъде погрешна стъпка, все още нямаха точни доказателства срещу компанията. Щеше ли Тъокланд да стане тяхна гробница?

Накрая, като обобщи всички мнения с помощта на опита си да прилага логиката към сложните въпроси, Валентина Маркулова набеляза план за действие през следващите часове.

— Пред нас е почти целият подиробед. После, предвид новите събития, ще решим дали да отидем, или не на срещата с мистър Казацкян. Отсега нататък ще действуваме с удвоена предпазливост, моторниците на компанията могат да се появят всяка минута. Няма да променяме местонахождението си, за да не събудим подозрение. Веднага ще пуснем в действие втората част от предназначения план, макар че предвиждахме да го направим по-късно. Натаниел,

Фулхенсио и Норберт ще слезат от яхтата още сега. Те единствени могат да го сторят, тъй като хората от моторницата не знаят за присъствието им. Изидор ще ги придружи, за да се върне после с лодката, защото онези от острова биха забелязали, че я няма. Ако слезлите ги грози опасност да бъдат открити, указанието е да се разпръснат. Ако някой бъде заловен, ще настоява да го заведат при постоянния надзирател. Ако той не е на работа или е изчезнал, а положението е много сериозно, ще стреля със сигналния пистолет, който всеки от нас носи със себе си. Тогава останалите ще предприемат окончателно нападение. Нужно е обаче да не избързваме и да не се поддаваме на паниката — нашият главен неприятел. Трябва да се пазим от някое прибързано решение, за да не разкрием играта си преждевременно. Сполука на всички и нека това приключение скоро да има добър завършек.

Членовете на спешно събраната изследователска група се разшетаха отново, макар че повечето от тях не бяха свикнали на преки действия; възбудени бяха от силното влияние, което загадката на Тъокланд упражняваше над тях, и от общото желание да помагат на Корнелиус до краен предел на силите си.

Докато лодката с определените четирима пътници се отправяше към островчето със скалистия бряг, който се спускаше отвесно над водата, останалите на яхтата включиха отново предавателя и пратиха ново съобщение:

„Пречката преодоляна. Пречката преодоляна. Засега никакви спънки. На борда всичко наред. Подновяваме връзката. Събщи положението. Край на предаването.“

Вместо очаквания отговор, по веригата за приемане се настани мрачно мълчание.

— Не отговаря! — забеляза ненужно Минос, защото всички си даваха сметка, че дешифраторът не отбелязва нищо.

— Повтори предаването два, три пъти, колкото е необходимо! — настоя Манцони.

„«Дедал» вика Корнелиус. «Дедал» вика Корнелиус. Събщи положението. Край на предаването.“

Все по-често и по-настоятелно посланието се носеше в ефира. Нямахше и помен от отговор.

Преварвайки всякаква забележка от страна на приятелите си, Минос от своя гледна точка направи бърза диагностика.

— Не е възможно микропредавателят му да се е повредил. Има постоянен капацитет на действие при всякакви изпитания в продължение на пет хиляди часа. Нещо сериозно трябва да се е случило с Корнелиус.

— Настоявай, изпращай му съобщението всеки трийсет секунди — невъзмутимо рече Валентина.

— Да, но ако не отговаря? — Минос имаше определена слабост да смята всичко за загубено.

— Ако не отговаря — взе най-сериозно думата Марлен, — ако Казацкян е предизвикал някакво огромно нещастие, нека знае отсега нататък, че всеки, който опетни нашето миролюбиво приключение с кръв или смърт, накрая ще бъде стъпкан от собствената си лудост. Няма да си тръгнем оттук, докато по един или друг начин не бъде въдворена справедливост.

— Корнелиус си е Корнелиус, а освен това е и един от нас. Случи ли му се нещо, компанията ще отговаря пред света — извика, макар и без да губи контрол, Валентина, като че искаше да я чуят от острова.

Като добави нови черни краски към отчаяното положение, спокойният досега участник в действието, океанът, разтърси с първия си щурм разнебитения „Дедал“. Зараждащата се ярост на вълните и смрачаващото се навремени небе известяваха опасността от надигаща се буря.

ТЪОКЛАНД — ЗЕМЯ НА КЛОПКИ

Малката групичка, която пътуваше в лодката, беше открила сред стръмните скали не съвсем непристъпно заливче. С намерение да не удължават завръщането на Маливерт, вече доста застрашено от нарастващата ярост на вълните, Марис, Фабрегас и Дип предпочетоха веднага да слязат и да се изкатерят, вместо да търсят по-безопасно място за изкачване.

Докато Изидор пое мъчителния си обратен курс към яхтата, тримата набедени нашественици почнаха да се катерят с най-голяма предпазливост по хлъзгавите крайбрежни канари.

Целта на малката бойна група, колкото и безумна да изглеждаше, бе съвсем ясна на всеки един от тях — да намерят достъп право към сърцето на лабиринта.

Норберт Дип бе убеден, а беше уверил в това и приятелите си, че огромната система от подземни галерии в Тъокланд има безбройни естествени входове, разпръснати по цялото островче. Кандидатите изследователи, както сега Корнелиус, се движеха по път, за който не се знаеше дали е свързан пряко с повърхността; според предположението на Дип обаче, подкрепено от немалко външни белези и от познанията му по геология, се смяташе, че е напълно възможно през някои пещери или дупки на повърхността да се влезе в различни участъци от лабиринта.

Въпросът беше да се стигне до тях, без да бъдат разкрити. Намерението не беше безразсъдно — малко на брой, хората от компанията не смогваха да наблюдават непрекъснато всички кътчета на Тъокланд, нито да пазят безкрайните подземни коридори.

Не по-малко вярно беше, че операцията „Дедал“ — Корнелиус неминуемо ще се провали, ако ги изненадат или заловят.

При осъществяване на намерението си те можеха да се приближат до крайната цел, но същевременно излагаха на опасност почти всичко. В началото мислеха да прибегнат към това само „in extremis“^[1], ако Корнелиус претърпи несполука или види, че не може да продължи поради някаква неразрешима загадка, ала

неотдавнашните събития ги бяха принудили да слязат веднага на брега и да действуват.

С голяма доза храброст тримата решителни катерачи успяха да изкачат неприветливите скали. Щом стигнаха до върха над морската бездна, с радост откриха, че мястото позволява да навлязат скришом в острова.

— Чудесно! Неравна камениста местност, хълмиста... възможни скривалища на всяка крачка! Мъчно ще ни видят. — Фулхенсио Фабрегас не преувеличаваше. — Тук може да се прикрие цял полк.

— Колко голяма е разликата между тази извънземна пустош и чудесиите, които се спотайват долу. Тук всичко е безизходност, дори камъните изглеждат измъчвани от съдържащите се в тях загадки. — Натаниел Марис никога не пропускаше да прецени положението от литературна страна. Мисълта му почти автоматически нахвърляше основните бележки за бъдещите му статии в „Имажинасион“.

— Ще напредваме към средата на островчето. На известно разстояние от морския бряг възможностите да намерим вход на пещера ще се увеличат — рече пещерникът Норберт Дип и малката експедиционна редица се размърда.

Въпреки ранния подиробед дивият релеф на островчето приличаше на погребално видение посред гъстата мъгла. Бурята надвисваше бавно и отлагаше минутата, когато щеше да се развихри неудържимо. Черните облаци не пропускаха никаква светлина. Наоколо почти не се виждаше — като посред нощ.

Нашите настойчиви търсачи на приключения, като не знаеха за напрежението на „Дедал“, причинено от тревожното мълчание на Корнелиус, вървяха насърчени от надеждата, че докато те крачат по повърхността, Берцот напредва под земята и всички се приближават към незнайната цел, която Казацкян бе направил почти недостижима.

Ненадейно, с дълбоката увереност на злокобно предчувствие, и на тримата приятели им се стори, че нещо враждебно витае около тях и дебне в уединеното място. Без да разменят дума, те бързо се разпръснаха. Сгушили се всеки в своето укритие, затаили дъх, те се послушаха и се огледаха. Само далечният ропот на бурята, която вече бушуваше в открито море, нарушаваше мълчанието. Подир малко, след като се убедиха, че няма причина да се безпокоят и потиснали страха си, те се уговориха със знаци да се покажат отново.

— Може да е от атмосферата, заредена е с електричество, дори изглежда, че дъхът скърца...

— Да не губим повече време, Натаниел — измънка Фулхенсио.
— Трябва да намерим подслон, ако завали дъжд.

— Възможно е да намерим нещо повече, ако обиколим скалите.
Хайде!

С удвоена предпазливост, почти хлъзгайки се с ботушите си по скалистите издатини, те продължиха да навлизат в острова. В разреждения въздух вече не витаеше усещането, че някой ги дебне. Единствената им грижа беше да се доберат до близката цел.

Когато накрая стигнаха до една висока скала, разбраха, че предсказанието на Норберт излезе вярно. Спелеологът не можа да съдържа едно радостно възклицание:

— Знаех си го! Мястото отговаря на всички изисквания.

Без никакви препятствия и ненаблюдавано, в основата на скалите зееше каменно гърло.

— Ама ти си бил прав! И като си помислиш, че отгук можем да се проврем в лабиринта без „Договор за изследване“, ха-ха-ха! — засмя се звучно Фулхенсио, забравил за неотдавнашната си предпазливост.

— Не викай толкова силно! Да влизаме. Тепърва ще видим дали пещерата е задънена, или продължава под земята — настоя Дип, който гореше от желание да провери как стоят нещата.

Докато приятелите му претърсваха вътрешността, Натаниел все се оглеждаше подозрително, привидно напълно спокоен.

— Преди да влезем, трябва да се уверим, че наоколо няма никой. От онова баирче ще мога да огледам известна площ. Връщам се веднага. През това време се скрийте до входа и следете за всеки даден от мене сигнал.

Норберт и Фулхенсио одобриха благоразумието на Натаниел и почакаха, докато той се отдалечаваше, но нетърпението им беше голямо — струваше им се, че тайната на лабиринта е почти на педя от тях.

Натаниел, напротив, беше много подозрителен.

Леснината, с която досега навлизаха в острова, му приличаше на нож с две остриета.

— Понякога спокойствието е наметка, която прикрива клопка — повтаряше си той, докато се придвижваше към избраната наблюдателница, сякаш самата мисъл за това му служеше като предпазен талисман.

Въпреки черните предвиждания, които минаваха през главата му, той не забави ход. След малко изпълзя на скалите, които хем го прикриваха, хем му позволяваха да разгледа широк пояс от каменистата местност.

Никакъв човек не се появи в зрителното му поле. Все пак нещо привлече погледа му — недалеч, полускрит сред скалите, лежеше изоставен някакъв метален сандък, надписан с условните знаци на компанията.

— Макар че в него би се побрал човек, не вярвам някой агент на Казацкян да го използва за караулна будка — рече си на шега той. — Нито пък има вид на експлозив. Едва ли е оставен нарочно, но не би било зле да проверя дали има нещо в него. Макар че, ако после излезе, че с празен...

Марис искаше да се убеди, че не си струва труда да се излага на опасност. Но при вероятността сандъкът да съдържа нещо насочващо или полезно за плановете им, той не пожела да се откаже. Във владенията на президента на Тъокланд всяко нещо можеше да бъде следа или знак, който би помогнал да намерят пътища към лабиринта.

С помощта на гримаси и жестове, които всички много добре знаеха, Натаниел показа на двамата си приятели, че няма повод за тревога наоколо. После ги осведоми, че ще направи малко разследване, което ще му отнеме най-много три-четири минути.

Норберт и Фулхенсио отвърнаха по същия начин, като му препоръчаха да бъде благоразумен. Мракът в пещерата зад гърба им продължаваше да ги изкушава. Желанието им колкото се може по-бързо да я изследват растеше с всеки изминал миг и те не можаха да устоят на повика на една неизвестност, тъй склонна да се разсее. Навлязоха припряно няколко метра в спускащия се надолу тунел, двамата наведнъж...

Навярно един опитен патрул, тръгнал на разузнаване, не би допуснал подобна грешка. Ала те, въодушевени преследвачи на загадки, по случайност в разузнавателна акция, я извършиха.

Слиса ги силен грохот от сгромолясващи се скали, който съвпадна със страхотен гръм — предпоследен предвестник на бурята. Ако беше възможно, сред трясъка на камъните и природните стихии щяха да чуят победоносен кикот. За миг малкият вход на галерията бе задръстен от огромни скални отломъци.

В отчаянието си Фулхенсио се помъчи да ги отстрани. Но само напъните на десетина или дванайсет снажни мъже биха могли да ги помръднат.

— Проклети да са! Ние сме хванати! — възкликна Фулхенсио.

— Някой отвън е причинил срутване. Хората от компанията са ни разкрили — заключи мрачно Норберт.

— Ако, предупреден от шума при срутването, Натаниел дойде насам, ще бъде беззащитен пред тях — предсказа Фабрегас.

— От трясъка на гръмотевицата едва ли е чул нещо. Но все едно е. При всички случаи ще го нападнат — проговори Норберт с горчивата прозорливост на човек, който се смята безвъзвратно загубен.

— С нищо не можем да му помогнем. Нито даже да го предупредим! — въртеше се ядосан от безсилието си Фулхенсио.

— Стой тук, може да чуеш нещо. През това време ще проверя дали тази бърлога води нанякъде, макар че подир случилото се много се боя, че не стига доникъде.

Долепен до току-що падналата стена, Фулхенсио остана да дебне. Норберт тръгна към дъното да търси отговора.

В това време Марис, който изобщо не знаеше какво се бе случило, се канеше да отвори с голяма предпазливост загадъчния метален сандък. Погълнат от своето начинание, той не усети, че сега съвсем близо зад гърба му една заплашителна и потайна сянка, която преди това бе издала победоносния смях, се готвеше да срине окончателно последните надежди на слезлите от яхтата пътници.

[1] При крайно положение, в краен случай (лат.) — Б.пр. ↑

ОПАСНОТО РЕШЕНИЕ НА АНАСТАСЕ КАЗАЦКЯН

През това време обстановката на „Дедал“ бе непоносима. Непрестанните повиквания до Корнелиус оставаха все така без никакъв отглас. Разбушувалото се яростно море заплашваше да преобърне всеки миг яхтата. Изидор де Маливерт не се върна. Хората от яхтата сметнаха, че огромните вълни са му попречили и са го заставили да се присъедини към групата на Натаниел Марис. Нищо не знаеха за съдбата му — бързината, с която бе вкаран в действие планът за нахлуване, не позволи да бъде пренастроен главният предавател на друга честота. Нямаха никаква връзка с Тъокланд.

В тази съдбоносна минута Минос успя да хване неочаквано последния осведомителен бюлетин, предаван от радио Дондрапур във всекидневната му програма.

„... съвсем изненадващо публикуваното комюнике днес в пет часа подиробед Компанията наемател на повърхността и недрата на остров Тъокланд съобщи, че нейният президент мистър Анастасе Казацкян, подтикнат от наложителни съображения, се е видял принуден да закрие международния конкурс, провеждан под негово шефство. В такъв случай баснословната парична награда няма да бъде дадена никому. Вследствие на това пробните изпитания и приемането на кандидати са прекратени. Всички, които са добили право да участвуват и очакват да бъдат натоварени тази вечер на лодката, никога няма да заминат за Тъокланд.

Веднага след като новината на компанията бе разпространена, канторите ѝ в Дондрапур бяха опразнени и затворени. Нейните служители са изчезнали и нищо не се знае за местонахождението им.

По тази причина не ни беше възможно да допълним съобщението с повече данни. Засега не се знае какво становище ще вземе нашето правителство относно престоя на постоянния надзирател в Тъокланд или относно другите страни на този въпрос.

Нашата предавателна станция ще дежури непрекъснато. Щом получим нови сведения и подробности, ще ви осведомим своевременно.“

— Давате ли си сметка? — възкликна Валентина Маркулова. — Часът на посланието на компанията съвпада почти напълно с времето, когато бе прекъсната връзката ни с Корнелиус!

— Голямата упоритост на Казацкян може да бъде пречупена само от непредвидено събитие, което той не може да контролира — рече Марлен, като влагаше огромно старание да изтълкува действията на президента. — Нещо много сериозно трябва да се е случило!

В този миг великанска вълна подхвърли „Дедал“ няколко метра над развълнуваното море, запращайки го после в бездна от разпенена вода. По чудо яхтата не се преобърна, но пътниците ѝ се изпотъркаляха по пода, докато успяха да се хванат за нещо устойчиво.

Това може би беше последното предупреждение на морето, готово да ги погълне завинаги. Сред грохота, който предвещаваше подводен земетръс, четиримата мокри до кости „моряци“, като плюеха вода, стигнаха бързо до решение, наложено им от обстановката.

— Ако преди това не потънем, ще се подслоним в пристана — извика Манцони. — Щом стъпим на острова, ще видим какво може да се направи.

— Да, разбира се, ще ни посрещнат с отворени обятия, вместо вечеря, ще ни дадат „лека закуска“. По-добре да изпия цял литър солена вода, отколкото да опитам „ястията“ на мистър Казацкян — рече Минос, който явно се боеше повече от хората на Тъокланд, отколкото от жадния за корабокрушенци океан.

— Дори да нямаше буря, трябваше да отидем на всяка цена — уточни Марлен, вкопчила се в някакви въжета. — Закриването на конкурса и мълчанието на Корнелиус променят всичко.

— Сигурно се нуждае от бърза помощ. Трябва да се намесим, преди да е станало прекалено късно, макар и да разкрием по този начин играта си — добави Валентина Маркулова, като нарочно не спомена морските усложнения и даде последното, единствено възможно наставление.

И тъй вдъхновените изследователи, пристигнали в Индийския океан с намерението да приложат научните си знания и силата на въображението си в най-невероятното изпитание, обречени на отчаяна борба да оцелеят, започнаха своето сражение с вълните, с надеждата да не се издавят и в същото време — да помогнат приключението на Берцот да не завърши с гибелен край.

Ала бурята, стигнала най-връхната точка на яростта си, издигаше хиляди клопки между тях и целта им.

Точно в тези минути, чувствувайки се разнищен от неуправляеми сили, които нямаха нищо общо с Корнелиус и приятелите му, Анастасе Казацкян бе започнал в кабинета си трескава разрушителна работа.

Натрупало енергия, изнемощялото му тяло, изглежда, се готвеше за последната си битка. В една застрашително нарастваща влада той хвърляше всичките си планове, ръкописи и книжа.

Отвън, смутени и гневни, неколцина от хората му, чийто вид сега бе по-отблъскващ от всякога, спореха на глас, обаче не смееха да се намесят.

Вътре, задушен от топлината и пушека, без да прекъсва работата си, исполинският мършав президент шепнеше с горчивина, почти плачейки, незавършени изречения:

— ... ако дойде страшният миг, невероятното зазоряване, денят на безкрайната прозрачност, нека стане наведнъж, без предварително известие, без страх и без страдание... може всичко да продължи известно време както винаги, без страхът от съмнението...

Лицето му вече не се променяше така внезапно. Сега той приличаше на старец, който е на границата на силите си.

— ... всичко вече е загубено, направих всичко възможно, но не стигна... Корнелиус Берцот беше най-голямата ми и последна надежда... сега съм сигурен, жестоко и пагубно сигурен, че той никога няма да стигне дотам...

След като изгори книгата, Казацкян пристъпи към прага, като се опитваше да се измъкне от стаята, в която вече не можеше да се диша.

— ... би могъл да бъде най-красивият миг в историята, денят на утвърждаването на нашия свят... можеше...

Когато вече се канеше да излезе, той видя, че вратата е обсадена — разбунтуваните мъже, които бяха спорили, му препречваха пътя.

Разгорещен и предизвикателен, от тълпата се отдели един мъж. Не носеше като останалите работна дреха, облечен беше във военна униформа, разкопчан и небрежен, със звездички на полковник от войската на Дондрапур. Виждаше се съвсем ясно, че е главният подбудител на размирицата. Той се нахвърли грубо срещу мистър Казацкян:

— Стига вече съзерцания и преструвки, стара лисицо! Тази комедия не може да продължава нито миг повече. Престанете да се правите на луд и кажете веднъж завинаги за какво сте дошли на Тъокланд или в противен случай...

Тонът му беше заплашителен. Не се шегуваше. Останалите типове мълчаливо подкрепяха дързостта на военния.

Изненадващо Анастасе Казацкян превъзможна явната си слабост, гласът му се издигна и отекна оглушително над наглите думи на разгневения водач.

— Разбирам в известна степен неверността на моите хора, но вие, проклет глупако, сте единственият, който няма никакво право да иска нещо. Погълнете отровния си език, предател такъв! — изплющя като камшик отговорът. — Вашето правителство не ви е изпратило тук, за да насърчавате безсмислени бунтове, „господин постоянни надзирателю“! Вие трябва да наглеждате само как се спазва договорът, а в това отношение не е имало нарушение. Така че... назад!

Макар и изненадан от убедителния довод, подстрекателят изкрещя заповеднически:

— Това е последната ви възможност! Що за дяволии искате да измъкнете от острова? Залежи ли има скрити тук? Или съкровища, заровени от пиратите? Минерали с несметна стойност? Каквото и да е, кажете го най-после. Няма да постигнете своето, искаме си нашия дял. Говорете или ще ви убия тук на място!

По лицата на размирниците премина тръпка — мистър Казацкян бе избухнал в ужасяващ смях.

— Ха, ха, ха! Залежи, съкровища, минерали!... Кръгъл глупак, не си разбрал нищо. Нямаш и най-далечна представа какво се крие на острова. Никога не ще го узнаеш. А дори да го узнаеш, жалки заговорнико, никога то не ще стане жертва на твоите грабителски стремежи... Но да не губим повече време за низости, а да влезем в последното действие на великата трагична опера. Твоята задача на Тъокланд е приключена. Махай се от очите ми!

За изненада на всички мистър Казацкян така силно блъсна полковника, че го събори.

Когато безочливият представител на властта понечи да отвърне и измъкна револвера от кобура си, хората на президента, подчинени на необузданата сила на своя шеф, го обезоръжиха и укротиха.

През това време кладата в бараката бе угаснала, без огънят да се разпространи.

Размирниците навън поутихваха. Мистър Казацкян използва почивката, за да нареди на хората си:

— Това ще бъде последната ми заповед и е сигурно, че вие всички ще я изпълните, както е сигурно, че светът съществува. Трябва да успеем, ако все още стигнем навреме, Корнелиус Берцот да излезе жив от лабиринта. Не мога да позволя този проклет остров да погребее най-добрия от всички влезли в него! Напред!

КЪМ ДЪЛБОКАТА БЕЗДНА

Според всички признаци Изидор де Маливерт би трябвало по това време отдавна да е в списъка на множеството удавници, които през цялата история на човечеството не са устоявали пред морската стихия.

Положението му стана толкова мрачно и безнадеждно, че в тези най-трудни мигове на своето премеждие той бе готов да се сбогува с живота. Забележителните му способности на криминален следовател не струваха нищо сред беззащитната самота, в която се намираше.

Малко след като бе оставил приятелите си да превземат устремно стръмния бряг, той разбра, че яростта на океана не ще му позволи да стигне здрав и читав до „Дедал“, и направи опит да се приближи отново към отвесните скали, за да догони слезлите преди него. Но и за това намерение беше твърде късно. Изцяло беше във властта на вълните.

Люшкана неспирно от напирещите вълни, крехката лодка бе отвлечена за кратко време на значително разстояние от целта му, макар и недалеч от брега. Сигналният пистолет не служеше за нищо. Проникналата в лодката вода бе разкашкала барута. Не можеше да сигнализира на „Дедал“ за своето местонахождение. Освен това трябваше да впрегне всичките си сили да изгребе водата, за да отдалечи угрозата от потъване.

Всеки път, когато надигаше глава, за да се огледа, той виждаше все по-близо брега, наежен от рифове и остри скали.

— Само внезапно безветрие, уви, невъзможно по тези краища, би попречило да се разбия о подводните скали! — помисли мрачно Изидор.

Наистина нещата вървяха от зле по-зле. Ако се хвърлеше във водата, не след дълго щеше да го погълне някой водовъртеж. Ако останеше в лодката и я удържеше да не се обърне — нещо много трудно, — щеше да се приближава безвъзвратно към брега, докато някой тласък на морето го запрати срещу скалите и го направи на пихтия.

— Ще се оставя да ме носят вълните и когато бъда на няколко метра от брега, ще скоча. Все ще се намери някоя скала, за която да се вкопча! — рече си Маливерт, решен на тая смела постъпка, защото, докато беше жив, никога нямаше да се предаде. И той продължи да се бори, като изгребваше водата. Вече бе на няколко метра от острите скали. Но когато настъпи решителният миг да скочи, той разбра, че няма смелост да го стори, и слепешката понечи да запази за още една секунда люлеещата се опора под краката си, предопределена може би съвсем скоро да стане символичен негов ковчег.

И по някаква странна случайност тъкмо тази последна нерешителност го спаси.

Изидор неволно затвори очи в очакване на неизбежния сблъсък. След като бе тласнат грубо от вълните, той забеляза смаян, че бурята е утихнала, а лодката си е възвърнала устойчивостта. Грохотът на северняка се отдалечаваше, а вилнеенето на бурята, която заплашваше да го прекаатури, беше замряло почти напълно.

— Дали това затишие не е на другия свят? — промърмори той, докато отваряше недоверчиво очи.

Наоколо бе паднала нощ — не успя да види нищо. В същия миг съгледа зад гърба си тъничък процеп светлина. Тогава започна да разбира какво се е случило. Вместо да бъде премазан о скалите, той бе имал огромното щастие да бъде тласнат във вътрешността на някаква пещера, чието гърло зееше в основата на отвесния бряг.

Тутакси нещо, което дотогава не беше имало стойност, придоби решителна важност. Пъхнато в плътна пластмасова калъфка, на пояса си носеше фенерче. Провери състоянието му. Работеше. Така видя, че се намира в нещо като вътрешно езеро, свързано с ревящото море.

Макар че по време на бурята веслата бяха изчезнали, той се придвижи из наводнената пещера, като гребеше с ръце. Недалеч водата се укротяваше в малко каменисто заливче, което се разклоняваше в различни естествени тунели към подземие на острова. След няколко минути успя да стигне дотам и подир много премеждия стъпи на твърда земя. Ужасната случка завършваше щастливо. Побъркан от радост, Маливерт си мислеше:

— Ех, че невероятен късмет! Ето че съм проникнал на острова незабелязан от досадни пазачи и часови. Ами ако сега излезе, че през

тези тунели мога да стигна до вътрешността на лабиринта? Ако и занапред щастието продължава да ме съпровожда, всичко е възможно.

И така Маливерт, преди малко сигурен кандидат за безславна смърт в океана, сега се намираще едва ли не в благоприятно положение, което му позволяваше пръв от съзаклятниците на „Дедал“ да се добере до замлъкналия Корнелиус и до потайното лице на голямата загадка на лабиринта.

Без да се изненадва от мрачния вид на подземие, решителен и непредпазлив, той предприе втората част от приключението си. Лодката остави в малкото заливче, за да се подsigури в случай на извънредно положение. Обаче разбушуваното море във в неспирното си търсене на жертви не позволяваше никакво отстъпление.

За пътниците на „Дедал“ нещата също не вървяха по мед и масло.

Неизправната яхта, блъскана от природните стихии, бе успяла да измине голяма част от пътя си към пристана благодарение на неочакваната сръчност на четиримата смели „моряци“. Ала напорът на бурята беше толкова силен, че възможностите ѝ да плава намаляваха с всяка минута — имаше гибелна пробойна във ватерлинията.

Деляха ги само три мили от жадуваното пристанище, но преодоляването и на това късо разстояние представляваше неизпълним подвиг — с пробития корпус и изтощените мотори щяха да потънат незабавно.

Единствената лодка, с която разполагаха, бе използвана при първото слизане на брега и я смятаха за изгубена. Малките спасителни пояси нямаше да им послужат срещу огромните вълни.

Тогава като дар от съдбата недалеч се появи спасителна сянка!

Една от моторниците на компанията, която развълнуваното море явно бе изтръгнало от пристана, бързо се приближаваше към тях, полюшвана от вълните, с угаснали светлини и без пътници в нея.

— Погледнете! Трябва да я хванем на всяка цена — надвил страха си в сериозната обстановка, се обади Минос Тахтер. Като най-боязлив обаче, той не се реши да направлява смелостта на останалите.

Моментът беше подходящ, тъй като вятърът бе сменил посоката си и приближаваше моторницата встрани от тях.

— Ако не я хванем, ще ни отмине! — извика силно Манцони, превърнал се в сноп от нерви.

Всички си даваха сметка, че спасението им зависи от тяхната ловкост. Налагаше се да действуват бързо.

Мигом двете жени на борда подадоха на своите приятели завързаните с въжета котви, с които щяха да си послужат като с абордажни куки.

Когато дойде сгодният миг, моторницата беше само на пет метра и препускаше лудо, подгонена от ветрищата. Минос и Пиер Паоло едновременно метнаха котвите. Тази на Манцони не улучи целта. Хвърлената от Тахтер се закачи здраво за металния борд на морската плячка.

От придърпването с куката и от надигналата се огромна вълна двата плавателни съда се удариха. Сблъсъкът беше силен, по-силен, отколкото „Дедал“ можеше вече да понесе — нови потоци вода го наклониха тутакси на една страна. Но важното бе постигнато.

С маймунска ловкост Минос хвана крайчеца на въжената стълба, която висеше откъм левия борд на пленената моторница.

— По дяволите, това е по-мъчно, отколкото да ловиш китове! — възкликна високо Марлен, засяяла като човек, готов да извърши нещо необикновено.

Всичките заедно привързаха стълбичката за кабината на „Дедал“, така че, преди да потъне, яхтата да им послужи за последен път — да опъне стълбата и да я превърне в набързо стъкмен мостик. Моторницата, едва засегната от бурята и много по-устойчива от старата яхта на нашите приятели, бе излязла почти невредима от силния сблъсък.

Когато четиримата се озоваха на борда на морската единица на компанията, те откачиха бързо бордажната котва, да не би „Дедал“ в безвъзвратното си крушение да потопи и тях.

С чувството, че загубват верен и безстрашен приятел, те гледаха как водите поглъщат плавателния съд, който бе предназначен и оборудван за по-спокойни води и не беше устоял на внезапната ярост на Индийския океан. Припряно и с големи мъки, блъскани от ураганната стихия, те овладяха моторницата. Машините бяха в изправност. Най-после можеха да стигнат до пристана.

— Поне този мистър Казацкян ще има за нещо да ни благодари, ще му върнем лодчицата цяла. Ако не бяхме ние, не би му оставало нищо друго, освен да я забрави — рече Минос, който я управляваше, доволен като дете от новата си играчка.

— Не бъди сигурен! — отвърна подигравателно Марлен. — Все едно ще ни нарече пирати!

Не без трудности, тъй като бурята не спираше, те насочиха лодката към пристана. Там вълните не бяха толкова яростни. Тозчас съзряха с облекчение, че никой от хората на компанията не стои на пост. Малкото естествено пристанище беше пусто и както обикновено един покрит с платнище джип, който едва се виждаше в нарастващата чернилка, чакаше пътниците.

Като превъзмогнаха последните пречки, те спряха до брега и завързаха здраво, колкото можаха, моторницата, да не би вълните отново да я изтръгнат.

— Кой знае дали след няколко часа от нея няма да зависи последната ни възможност за бягство? — предсказа Валентина.

— А-а, това вече не! — живо възрази Минос. — Докато не спре бурята, не ме търсете в морето. Сравнени с великанските вълни, типове от компанията ще ми приличат на ангелчета.

Няколко минути по-късно четиримата седяха в джипа.

— А сега всичко е заложено на една карта. Напред към лагера! — рече Манцони и потегли.

И така, без да имат и най-малката представа за развързката, която щеше да предложи историята на Компанията, без да знаят нищо за съдбата на останалите си приятели, те навлязоха в Тъокланд, последното владение на загадката и крепост на бленувания лабиринт.

Сянката, дебнеца Натаниел Марис, се движеше съвсем тихо, явно познаваше особеностите на местността. Само едно шесто чувство, внезапното усещане за враждебно присъствие наблизо накара Марис да се обърне бързо в момента на нападението.

Когато двамата мъже застанаха един срещу друг, лицата им светнаха и еднакво се издължиха в крайна изненада.

— Юрий Свановски! — възкликна Натаниел, сякаш пред него беше се изпречило призрачно видение.

— Но, вие, значи... да, разбира се, тогава, в лагера... Вие бяхте в бараката на Казацкян!

— Да, чаках да се напъхам под земята и да изпробвам късмета си в лабиринта. Има вече близо месец. Ние се погледнахме за миг, аз помислих, че искате да напуснете островчето колкото се може по-скоро. Затова, като нямаше доказателства по-късно за вашето връщане в Дондрапур, сметнах, че сте срещнали спънки...

— Значи вие сте журналистът, който вдигна такъв шум около моето изчезване! — рече Свановски с явни признаци на благосклонност, забравил вече всяко подозрение. — Когато преди малко ви видях да слизате на брега, взех ви за повиканите от полковник Бонкар престъпници. Каква голяма грешка щях да направя, ако ви бях ударил, приятелю!

Като изрече последните думи, той пусна на земята тежък чук за трошене на камъни, който размахваше като оръжие.

— Юрий Свановски! — повтори Натаниел все още слисан. — Значи аз бях прав да подозирам...

Световният шампион по шах не му позволи да довърши и го засипа с куп въпроси.

— Защо се върнахте в Тъокланд? Кои са придружителите ви? Колко време стояхте в лабиринта? Докъде стигнахте? Направихте ли някакво важно откритие? Какви са плановете ви?...

Натаниел веднага разбра, че тази среща е сякаш пратена от провидението. Несъмнено Свановски беше в отлично физическо и умствено състояние, въпреки усамотението му на островчето, и вероятно знаеше много неща, неизвестни на хората от експедицията. Като се съдържаше да не разпитва първи, с най-голямо доверие той задоволи обяснимото любопитство на прочутия шахматист.

Простичко, като не забрави нищо съществено, той му разправи за всичките си догадки, за стратегическото си предаване в лабиринта, за съдружието Корнелиус Берцот — „Дедал“, изложи причините за преждевременното слизане на брега и последните цели, които те преследват.

Излязлото отново на сцената действащо лице го изслуша жадно, като често кимаше одобрително. Когато на свой ред Марис се нареди да разпитва, той си даде сметка, че Дип и Фабрегас не дават признаци на живот.

— Би трябвало да се присъединим колкото се може по-скоро към двамата ми приятели. Ще се безпокоят за закъснението ми. Странно, че не дойдоха да ме потърсят.

— Опасявам се, че не са в състояние да го сторят. Попаднаха в една от клопките, които приготвих, с надеждата да отстраня от битката поддръжниците на Бонкар. Няма лесно да ги измъкнем оттам. Но по-добре да отидем, за да им обясним случилото се. Хайде!

Свановски и Марис тръгнаха обратно. Натрапващата се безлюдност на местността навяваше мисли, че двамата са единствените обитатели на прокълнатото островче. Силният вятър ги заставяше да вървят приведени, бавно и много предпазливо. Въпреки това те подновиха по пътя прекъснатия си разговор.

— Полковник Бонкар? Това измислено име на Казацкян ли е? — запита Натаниел.

— Не. Става дума за постоянния надзирател на държавата Дондрапур. Зад гърба на своето правителство той крои да се домогне до някакви баснословни богатства, които смята, че са скрити в Тъокланд. Подлецът му неден не може да си представи, че тайните подбуди на президента са от друго естество. Мечтае само за плякосване, грабежи и контрабанда. Предизвиква хората от компанията да не се подчиняват, за да му помогнат да затвори Казацкян. Но и тях се кани да измами. Щом се сдобие с въображаемото съкровище, ще избяга със съучастниците си, които чака. Мисля, че за да избяга с пляката, е способен на истинска касапница. Но подобно нещо няма да се случи — убеден съм, че такава плячка не съществува.

— Казацкян не е ли доложил за Бонкар на правителството в Дондрапур?

— Не, положението е опасно, твърде опасно и той не може да се занимава с тази работа. Освен това пристигането на длъжностни лица би могло да усложни много нещата и да провали последните възможности всичко да стигне до желанието от него край. Казацкян явно предпочита да се опълчи сам срещу бунтовниците, отколкото да вдига шум, който не приляга на плановете му.

След като установиха, че пещерата няма друг изход към повърхността, нито продължава към подземие, Норберт и Фулхенсио зачакаха с нетърпение завръщането на Натаниел.

Когато двамата герои на ненадейната среща дойдоха до обречената пещера, те запознаха пленниците с действителното положение. Те до известна степен се зарадваха, тъй като в своята тъмница бяха имали вече опасения за най-мрачна развръзка.

— Само едно средство може да освободи приятелите ви и ще го използваме. Динамитът! — реши Юрий Свановски.

— Но взривът ще издаде присъствието ни на Бонкар и на хората от компанията — възрази Марис.

— Вече няма значение. Мисля, че най-главното в тази история е толкова близо, че няма да им остане време да се занимават с нас. Освен това островът е пълен с тунели и пещери. Лесно ще намерим скривалище, ако решат да ни преследват.

— Тези тунели водят ли към вътрешността на лабиринта? — попита Норберт с глас, приглушен от преградата на тъмницата им.

— Да, някои. Скоро ще се уверите, ако решите да ме последвате. Елате с мене, Марис. Недалеч оттук компанията държи склад с боеприпаси, който изобщо не пазят, и в него още има фишеци в добро състояние. Ще ни потрябват няколко.

Буреносните облаци продължаваха да сипят мрак върху Тъокланд и надвисваха над островчето като плътна грамада, срещу която дори ураганният вятър нямаше никаква власт. Но по сляпата милост на случайността още не беше завалило.

— Трябва да побързаме. Както се готви да плисне дъжд, не ще запалим фитилите — каза Свановски ненадеен актьор в тази трагедия, който неволно предусещаше, че последната сцена приближава, и не искаше да отсъствува в края на драмата.

Двамата с Натаниел отидоха да търсят експлозивите. Високо, за да се чува сред воя на урагана, гениалният шахматист му разправи най-главното от своите похождения и разкрития през седмиците на доброволно изгнание в Тъокланд.

— Аз също помислих, след като влязох в лабиринта, че странният музей със загадки пази някаква тайна, около която Казацкян не иска или не може да даде указания. Стигнах до езерото с потопените храмове, но наистина не знаех как да продължа. Напуснах принудително, а не стратегически. Но бях против да замина от островчето със загубена партия. Изведоха ме навън, за да ме изхвърлят от Тъокланд. Тъкмо тогава ние се видяхме набързо. А аз вече кроях

планове как да остана близо до голямата загадка, но трябваше да изчакам сгодния случай. На излизане от лагера ме прехвърлиха на друга кола. Пазеха строго. После подкараха с голяма скорост, изглежда, бързаха. Да скоча в движение, би било лудост. Като стигнахме на пристана, разбрах, че имам само една възможност — да избягам пеша. Така и направих. Издебнах разсейването на онези типове, докато приготвиха моторницата за отплаване. Когато усетиха, аз все още бях наблизил, но на онова място има толкова възможности да изчезнеш, че те не можах да ме открият. От друга страна, не бяха подготвени за подобен случай. Имаха указания почти за всичко, но бягство на участник в конкурса не бе предвидено. Уморени от напразното търсене, допуснаха грешката да отидат до лагера и да вдигнат тревога. Това ми позволи да проникна навътре в острова и да намеря по-добри скривалища. През следващите часове ме диреха отчаяно. За щастие нямаха кучета, иначе щяха да ме открият много лесно. — Свановски прекъсна за малко разказа си и после продължи. — Казацкян явно се безпокоеше от присъствието на един непредвиден гост, който души насам-натам из островчето. Но диренето не можеше да продължи дълго. Компанията не разполагаше с достатъчно хора, за да претърсва непрекъснато цялото островче, ако не искаше да занемари поддържането на лабиринта и работата по приемането и проверката на изследователите. Привечер наличните сили, хвърлени за моето преследване, намаляха много. След шест-седем дни търсенето спря напълно. Сигурно са си помислили, че съм умрял от глад. Компанията реши да премълчи станалото и да отхвърля всяка отговорност. И действително мнозина бяха умрели от глад при подобни обстоятелства. На този остров няма ни животно, ни зеленина или корен — няма какво да набодеш на зъба си. Но аз съм свикнал да издържам на принудителни условия. Винаги когато се подготвям за шампионати по шах, се оттеглям в необитаеми места и спазвам много строг режим на хранене. Това ми създава необикновена умствена яснота при тренировките.

Натаниел си помисли, че дори и така, трябва да е било много трудно да преживееш на острова.

— Както винаги — продължи шахматистът — носех скрити в колана изобилни запаси от витаминозни хапчета и белтъчини, каквито вземат космонавтите. По-късно открих, че един рядък вид птици

гнезди на Тъокланд — нужен им е само за да снесат яйцата си. После те отлитат и ги изоставят, сякаш островът е прокълната земя, където инстинктът не им препоръчва да мътят. Тези наистина вкусни яйца бяха цялата ми прехрана. За пиене няха никакви пречки — дъждовната вода образува многобройни локвички във вдлъбнатините по камъните.

Когато чу това, Натаниел даде на Свановски част от своите припаси — сирене, сухари, фурми и печени бадеми. Прекарал толкова дни, без да вкуси нормална храна, световният шампион задъвка с наслада, без да спира, нито да намали ход.

— При нашето положение това е почти разкош. Благодаря ти — рече Свановски, като ядеше лакомо. — Вярно е, че се напатих доста, но откакто престанаха да ме търсят, аз се радвах на голяма свобода на действие, много по-голяма, отколкото бях си представял. Дори съм извършвал набези в лагера!

Бурята виеше с още по-голяма сила и ги накара да млъкнат, за да продължат по-бързо напред. Подир няколко секунди Свановски извика:

— Стигнахме. В оная пещера са.

Пипнешком те намериха целта си. От благоразумие не запалиха фенерчетата, докато не се озоваха вътре. Взеха оттам най-различни фишеци, фитили и ракети и веднага се върнаха обратно. Долепен до Свановски, за да може да чува, Натаниел не го оставяше на мира с въпросите си.

— Проникнахте ли в лабиринта през някой от страничните коридори?

— Само колкото да узная кои водят към него. Решителната крачка, слизането чак до сърцето му, е последното нещо, което се канех да предприема, когато ви съзрях.

— Какво открихте в лагера?

— Успях да прегледам книгата на Казацкян. Всеки подиробед президентът отиваше в лабиринта с неколцина от хората си и в лагера не оставаше почти никой. За нещастие ръкописите му са шифровани и не успях да ги разчета. Явно вършеше това, за да се предпази от прекаленото любопитство на хората си и от непрестанното следене от страна на полковник Бонкар, който злоупотребяваше с правата си. Там имаше също голямо количество орфани книги и стари ръкописи, но аз не разбирам кой знае колко от библиография и освен това не

разполагах с толкова време, че да ги прелистя всичките и да намеря някакво указание. Все пак успях да направя няколко заключения, които поддържам твърдо. Първо, въвн от всяко съмнение е, че Казацкян е предприел приключението с лабиринта поради някаква извънредно важна причина, която не е разкрил на никого от сътрудниците си и дори на кандидат-изследователите. На второ място, Бонкар не е единственият разбойник, който дебне в Тъокланд. Повечето от типовете на компанията са престъпници, които са се съгласили да изпълняват заповедите на Казацкян и да подкрепят явните му щуротии с надеждата, че като работят здраво по преустройството на подземиеото, ще заграбят накрая предполагаемите съкровища, които президентът търси. На трето място, знам всичките машинации на Бонкар, защото случайно чух съобщението до копоите му в Дондрапур. Когато той, злоупотребявайки подло с предавателната станция, предоставена му от министъра на вътрешните работи, извика мошениците от своята шайка, аз стоях и дебнех под прозореца на бараката му. За щастие той се обърна към тях на английски и аз не изпуснах нито думичка... И накрая, въпреки всичко най-голямата опасност иде от там, че една част от лабиринта може да се срути всеки миг.

— И като си помисля, че Корнелиус е там! Какво е предизвикало опасността от срутване? — попита със свито сърце Натаниел.

— Казацкян е майстор на сценографията, по познанията му по минно инженерство са много оскъдни. Той е разчитал, че ще намери техници сред наетите от него хора, по те са го измамили, за да влязат в компанията. Сега всички са много ядосани — боят се, че „съкровището“ ще бъде затрупано и загубено завинаги. Вярно е, че въодушевен от величието на своя проект и излъган от неопитността на хората си, президентът бе наредил да извършат многобройни изследвания под земята, за да приспособи естествения лабиринт към изискванията си и да може да вкарат и поставят нужните материали. Това е отслабило структурата на подземиеото до такава степен, че често се случват малки срутвания. Досега главната конструкция е издържала, но си мисля, че е достатъчен един лек земетръс и централната, най-дълбоката част ще се сгромоляса.

— Но в такъв случай загадката на лабиринта би била погребана завинаги — рече Марис.

— Много се боя, че тъкмо това ще се случи. През този сезон земните трусове, макар и леки, са чести тук. Развихрилата се в океана буря е предвестник, че опасността е неизбежна, и Казацкян явно го знае. Какво ще направи, ако настане катастрофата? Ще се реши ли да разбули това, което толкова го измъчва, или ще издъхне при страхотното бедствие? Не можем да гадаем, приятелю Марис.

На това място разговорът бе прекъснат отново. Сигнали бяха до пещерата с Фабрегас и Дип. Наслагах се бързо фишеците и свързаха фитилите.

— Вървете навътре и залегнете. Взривната вълна едва ли ще стигне до вас, ако се притулите добре — нареди Свановски на пленниците.

С треперещи от вълнение ръце, лично Натаниел Марис подпали фитила, който трябваше да освободи приятелите му. Тозчас двамата набедени бомбаджии изтичаха на безопасно разстояние в очакване на експлозията.

Последицата от взрива беше очакваната. Когато се натроши основата ѝ, грамадата от скали се слегна и в горната ѝ част се появи широка пролука. Няколко секунди по-късно четиримата мъже се събраха пред победената бариера.

В същата минута, сякаш безвъзмездният срок на благородните търсачи на приключения бе изтекъл, върху островчето се изля проливен дъжд, съпроводен с гръмотевици и мълнии.

— На четиристотин метра северно оттук има вход, който е свързан с лабиринта. Да бягаме! — извика Свановски между два страхотни трясъка.

Когато накрая, мокри до кости, те се подслониха в пещерата, посочена от Юрий Свановски, Натаниел запозна двамата си приятели със заключенията на шахматния майстор. После, пришпорван от обстоятелствата, Свановски взе думата:

— Все още съм готов да вляза в лабиринта. Сега имам нова причина, дори по-важна — да спася Корнелиус Берцот и да узная какви открития може би е направил. Навярно сега той се намира съвсем близо до голямата загадка на лабиринта.

— Да, възможно е. Но има вероятност и да е изправен пред някоя сериозна пречка. Кой знае дали нашата помощ не му е необходима колкото се може по-рано — рече Норберт Дип.

— Едно е ясно, трябва да го намерим — добави Фулхенсио, готов да се втурне мигом навътре в пещерата.

Говореха на тъмно, с угасени фенерчета, за да не изтощават батериите, които по-късно можеха да им бъдат нужни.

— Всички сме съгласни с това — продължи Свановски. — Загадката на Тъокланд така силно ме притегля, че няма значение дали ще изложи на опасност живота си. Искам да стигна до края, какъвто и да е той. Мисля, че вашето състояние на духа е същото. Ала не бива да забравяме сега, когато сме в безопасност, че това приключение може да завърши зле, много зле.

— Да, вярно с. Но може да има и чудесна развръзка, ако стигнем до същността на загадката — подметна неуморимият търсач на фантастични явления Марис, който все още живееше с надеждата да намери нещо необикновено и неочаквано в края на приключението.

— Що се отнася до опасността от срутване — намеси се Норберт Дип, — няма да е толкова голяма, ако е само частично. Вярвам, че опитът ми при разкопките ще ми помогне да разпозная подпорките и скалистите стени, които са по-издръжливи, за да ни послужат за убежище в случай на земетръс. Разбира се, че освен опасността да бъдем премазани, има още една — да останем пленени под земята, ако срутванията ни препречат пътя било напред, било назад...

— И това също би могло да се случи, но по-опасно е да не се срути всичко — уточни Свановски. — Има безброй галерии и тунели, които са свързани помежду си, и мисля, че все някъде ще намерим спасение. Прекалено голямо злощастие би било всички проходи да се окажат запушени.

— Е, да тръгваме! Сигурен съм, че победата ще бъде паша — превъзможвайки съмненията, закри съвещанието поривистият Фабрегас, като стана изразител на желанията на всички.

— Напред! — извика силно Свановски. — На шестстотин метра оттук има само един тунел. После ще видим по кое разклонение да тръгнем. Всички водят към лабиринта!

Подир няколко секунди, докато навън плющеше поройният дъжд и Тъокланд бе разкъсан от светкавици, четиримата смели изследователи поеха към мрачните подземни зали.

ГЛАСЪТ, КОИТО РАЗПЛИТА ЗАГАДКАТА И ВСЯВА УЖАС

В онзи славен час всички вече бяха във вътрешността на лабиринта, оставили зад себе си урагана на повърхността, за да се срещнат с най-страшните бури под земята.

Командваният от Анастасе Казацкян патрул, който познаваше подземните пътеки, бе напреднал към централните зали. Хората от компанията хич не ги беше грижа за съдбата на Корнелиус Берцот. Причината за привидното им послушание бе съвсем друга — надяваха се в последния миг президентът да им разкрие местонахождението на желаната, ала несъществуваща плячка.

Изидор де Маливерт, неуморим като детектив, който е попаднал на следа, също бе извървял огромен път, прорязан от тунели и пещери. Обаче не знаеше дали се приближава към истинското ядро на лабиринта, или се лута по външните разклонения, отдалечени от главната сцена на драмата.

И понеже не му беше известна грозящата опасност от срутване, не вземаше никакви предпазни мерки. Най-много се боеше да не се заблуди в плетеницата от безкрайни разклонения.

Валентина, Марлен, Тахтер и Манцони намериха лагера напълно изоставен и опустошен от бурята. Разбраха, че се е случило нещо сериозно, и взеха единственото възможно решение — да влязат в лабиринта. Нямаха време, пито средства, за да търсят посред нощ странични входове. Въоръжени с фенерчетата, те се запътиха към главния вход, който използваха изследователите от закрития конкурс, тъй като него най-лесно можаха да намерят. Влезеха ли вътре, щяха да подирят преки пътеки, за да се приближат колкото се може по-бързо към най-дълбоките места в лабиринта.

Сигурен, че съзаклятниците му засега няма да могат да пристигнат — бурята би осуетила всеки опит за слизване на брега, — полковник Бонкар в пристъп на отчаяние реши да изиграе последния си коз. И самичък, тласкан от страха, че ако издирят тайното скривалище, към което се стремеше, хората на Казацкян ще го

измамат, той също проникна през входа, използван обикновено от служителите по поддръжка на лабиринта.

Както добре знаем, в недрата на Тъокланд беше и групата на Свановски с останалите трима приятели на Корнелиус Берцот. Благодарение на достъпния тунел, по който крачеше тази група, без да знае, тя беше много по-близо до желаната цел, отколкото останалите. По пътят им нямаше все да върви по права линия — неизброимите криволичения на разклоненото подземие можеха да ги забавят с часове, дори с дни, докато пристигнат до горещата точка на мрачното царство.

А там, с неизвестна съдба, в най-дълбокото, сражавайки се със загадките на тъмните помещения, вероятно се намираше и най-храбрият изследовател Корнелиус Берцот.

Прави ли бяха онези, които не искаха да изтълкуват дългото му мълчание като сигурен признак, че е издъхнал? Не беше ли се превърнал лабиринтът в негов гроб? Имаше ли тогава смисъл да полагат толкова усилия, за да го спасят?...

Президентът и неговите привидно подчинени хора вървяха успоредно на пътя, по който минаваха участниците в конкурса. От различни наблюдателници те можеха да следят „официалната“ пътека. Така предишните седмици наглеждаха и проверяваха изследователите и включваха в действие разните приспособления по пътя на търсачите на приключения. Сега всичко им позволяваше да напредват по-бързо.

Макар и да крачеше неуморимо, мистър Казацкян даваше видими признаци на задушаване в светлината на факлите и фенерчетата на придружителите си. Ъгловатото му лице приличаше на жива маска, подкрепяно единствено от желанието да осъществи едно последно паметно дело, подир което вече нищо не би имало значение.

Изведнъж, сякаш подтикнат от внезапно предчувствие, президентът спря и заговори гръмко, а гласът му се разнесе по тунели и проходи:

— Корнелиус Берцот, за бога, отговорете ми. Където и да се намирате, съобщете ми за вашето присъствие... Идваме да ви спасим!

След като заглъхна многобройното ехо от призива, мълчанието се възцари без никакъв отговор или признак на живот.

Сподирян от хората си, които ставаха все по-недоволни, Казацкян се запъти към следващата наблюдателница. Оттам гласът му

щеше да се чуе по-далече. Щом стигна целта си, той извика отново:

— Корнелиус Берцот, говори ви Анастасе Казацкян. В думите ми няма ни коварство, ни клопка, говоря ви направо от все сърце. Ако ме чувате, повярвайте ми! Трябва да излезете от лабиринта колкото се може по-скоро, ако уважавате поне малко живота си. Минутите на лабиринта в Тъокланд са преброени, след това не може да избягате.

Без да отслабва ни най-малко силата на гласа си, президентът произнесе последните две изречения почти хълцайки.

Призивът му успя само да ожесточи още повече типовете, които го заобикаляха. Ядосани, че доскорошният им шеф пропилява ценни минути, като се опитва да намери Корнелиус, вместо да поведе експедицията към съкровището на Тъокланд, те съвсем престанаха да му се подчиняват.

Защото, колкото и глупаво да изглежда, тези клетки наивници все още вярваха, че ще могат да се измъкнат от островчето с някоя много търсена на международните черни пазари стока. До преди малко даваха вид, че приемат водачеството на Бонкар, по от страх, че той, като се осланя на служебния си пост, би могъл да им отнеме цялата заграбена плячка, го зарязаха. Сега полковникът предател не влизаше вече в плановете им.

Готови бяха да прибегнат до мъчения, за да научат истината от устата на бившия си президент. Нищо не би им попречило да подложат Казацкян на физически насилия, по-присъщи на зверовете, нищо... освен заплашителният глас, който скова движенията им.

Той се чу съвсем ясно. Идеше от близките до повърхността пещери, изпълнен със заплаха и наглост:

— За какво си се развряскал толкова, Казацкян? Какво значение има вече този жалък урод Корнелиус Берцот, или как там се казва? Ако е станал жертва на твоята лудост, така му се пада. На кого би скимнало да се пише изследовател в тези препълнени с глупости катакомби? Получил си е заслуженото, глупакът му с глупак. Търси го, да, търси го и сложи наградата в нозете му, ако го намериш, но преди това...

Гласът, макар и малко провлачен поради далечината, можеше да се различи точно — говореше Бонкар от някакво не много далечно място.

Акустиката на подземието в Тъокланд бе още една от особеностите на лабиринта. Чрез поредици еха, отгласи и бързи

отражения звукът изминаваше големи разстояния под земята почти непроменен. Така хора, намиращи се в различни и отдалечени една от друга галерии, можеха да се чуят, без да знаят точно кой къде е. Защото не можеше да се открие веднага от кое място иде звукът, след като е прекосил толкова дупки и пещери.

Мистър Казацкян се капеше да отвърне на Бонкар, по в пристъп на отчаяние се отказа. Повторното появяване на полковника предател в тези решителни минути можеше да бъде капката, която да препълни чашата на нещастieto. Президентът съжали, че не е взел действени мерки, за да го отстрани от битката до следващия ден.

Зловещият глас разтресе отново мрачните дълбини.

— Изслушай моя ултиматум, Казацкян. Искам това, което търся, и го искам сега. Тъй като всичко е чиста лудост, ще видим кой е способен да иде по-далеч по пътя на лудостта. Слушай внимателно, няма да повторя пито думичка. До себе си имам, готово да избухне, необходимото количество динамит, за да превърне цялото това подземие в огромна лавина — няма нужда да чакам земетръса, аз самият съм достатъчен да подпаля фитила. Може да не отнеса нищо от това проклето островче, но поне ще замина с удоволствието, че съм си отмъстил. Трябва да извлека някаква полза от дългите месеци мръсно съществуване в очакване на това, което ти искаш да ми откажеш. А между другото ще изтрепя неудобните свидетели. Пред моето правителство ще заявя, че всичко е било „нещастен случай“... Никой няма да може да ме опровергае. Ха-ха-ха! Така че или ще ми кажеш още сега как да измъкна оттук това, което толкова усърдно криеш, или ще отрицаш яростта на динамита. Познаваш ме добре, Казацкян, и знаеш, че съм способен да изпълня заплахата си. Нещо повече желая да я изпълня. Ето го първото и последно предупреждение.

Бонкар взриви един от фишеците с динамит. Въздухът в подземиято потрепна, а после се чу грохотът от много срутени камъни. Ясно беше, че ако употреби наведнъж целия заряд, бедствието би било неминуемо.

Косите на придружителите на Казацкян настръхнаха. Явното им числено превъзходство пред Бонкар не чинеше засега нищо, напротив, щяха да дадат по-голям брой жертви, които не биха могли да се припишат на злодея.

Уплашени, те повярваха, колкото и невъзможно да изглеждаше, че мистър Казацкян ще пробие отново обсадата на полковника. Трудно можеше да се отгатне, като го видеше човек, дали президентът е поразен от съдбовността на обстоятелствата, или е наясно с някаква отбранителна стратегия. Подир напрегнати минути на мълчание, без да се помръдне от мястото, където стоеше, Казацкян заговори още по-силно от преди. Но вместо, както всички очакваха, да се обърне към Бонкар, той упорито продължи посланието си в мрака към Корнелиус Берцот:

— Като творец, който се страхува да види как загива най-любимото му творение, с цялата сила на душата си, с обич моля за твоя отговор, Дихание на зората. Отговори в каквото и състояние да се намираш. Отговори ми, синко, отговори ми, дори да си в отвъдния свят!

Думите на Казацкян, вълнуващи и силни, бяха произнесени с такава тържественост и нежност, че за миг престъпниците, които стояха близо до стареца, се трогнаха.

Затова пък крясъкът на Бонкар, прозвучал отново сред тъмнината, показва, че стопанинът му е безчувствен към онова, което е далечно на неговите стремежи.

— Всички ще се озовете много скоро в отвъдния свят или по-скоро ще бъдете погребани живи в тази преизподня. Да, ти, проклети Казацкян, и страхливците, които са с тебе и се поколебаха, когато трябваше да ме послушат, за да те накарам да говориш, а сетне решиха да водят битката за своя сметка. Ха-ха-ха! Жалки глупаци! Всички ще бъдете смазани под тоновете скали, ако не изпълните желанията ми. Ще броя до десет. Няма да дам никаква отсрочка. Много си мисля, че това ще са последните десет секунди от вашия кучешки живот. ЕДНО... ДВЕ... ТРИ...

Пътечките от барут чакаха нетърпеливо мига на запалването. Жадна за жертви, смъртта бродеше из гъстия мрак на лабиринта. Гласът на палача пронизваше ушите им. Само Казацкян запазваше нужното приличие със своята неподвижност и с вярата, която излъчваше погледът му.

— ... ЧЕТИРИ... ПЕТ... ШЕСТ...

И в този злокобен миг един мощен непознат глас, силен и далечен едновременно, излитайки от най-дълбоките галерии, трептящ

като лъч на надеждата, се чу съвсем ясно:

— Реших да се върна, за да те накарам да млъкнеш, противен грак, омразен дърдорко, изтъкан от предателство и скъперничество. Аз, когото приживе наричаха Корнелиус Берцот, Диханието на зората, се надигам от моята ослепителна гробница, за да запуша змийската ти уста, за да изтръгна с корен безчестната ръка, която напразно се мъчи да изкриви неразгадаемия път на съдбата.

Този почти задгробен глас зашемети докрай ужасените типове на компанията. В блясъка на факлите, мъртвешки бледен и изпит, президентът бе обзет от силно вълнение.

В скритата си наблюдателница Бонкар замлъкна вцепенен. Не смогваше ни да промълви дума, ни да се бунтува срещу непредвидимото.

Тутакси призрачният глас на този, който се представи за Корнелиус Берцот, прокълнтя сега невероятно близо в гъстата чернилка:

— Докато ти, злокобни изнудвачо, беше обгърнат само от ужас, аз напредвах, за да дойда насреща ти. Ти си на досег ръка от мене. Сега разстоянието няма значение за мене. Моята сила е над всякаква човешка власт. Ще те премахна по най-страшния начин. Ще изтрия завинаги от земята досадното ти присъствие. Пригответи се, Бонкар. ПРИСТИГАМ ЗА ТЕБЕ!

Бонкар нададе вик на ужас. Хората от компанията заговориха бързо един през друг:

— Преди гласът идеше от по-дълбоко...

— Сега, изглежда, е до сами нас...

— Аз не вярвам в живи мъртвци, но... Кой ще обясни това?

— Вече е навсякъде, навсякъде. Не може да избяга! — рече Казацкян, като ги гледаше с очи, досущ жарава.

— Да се махаме оттук! Нищо не можем да сторим...

— По-добре да напуснем. Призраците са лошо нещо!

— Какво да правим с Казацкян?

— Оставете го тук с неговите магии.

Тогава президентът нададе вик, от който настръхваха косите:

— КОРНЕЛИУС, КОРНЕЛИУС, ПОЧАКАЙ МЕ, АКО ТОВА Е ПОСЛЕДНИЯТ МИ ЧАС!

Групата, която го заобикаляше, полудяла от страх, се изниза в трескаво и безредно бягство. Отнесоха със себе си всички фенерчета и

факли. Останал в още по-голяма тъмнина, президентът избухна в силен смях.

Бързото бягство на бандитите получи неочаквано обезщетение. Малко преди да стигнат до един от изходите, те съзряха скривалището на Бонкар, който, сгушил се до купчината взрив, се опитваше да остане незабелязан.

Възбудата на престъпниците, които смятаха, че едва са се отървали от задгробния свят, се срина с дива жестокост върху този, който преди малко така сериозно бе заплашвал живота им. С изпокъсани дрехи и премазано от бой лице, те го повлякоха навън, с намерение там да довършат суровото линчуване.

А горе развълнуваното море продължаваше своите набези срещу островната крепост, скалите на повърхността очакваха земетръса, който щеше да ги срине, ураганът шибаше крехките сенки на размирниците. Но за нищо на света нито те, нито глупакът, когото бяха заловили, не биха посмели да се върнат в лабиринта.

С приближаването на върховния час на развързката трагичната опера се беше избавила от второстепенните неудобни лица. Голямото последно действие щеше да премине гладко, без затруднения.

ЛЕГЕНДАТА ЗА ЮЖНАТА ВСЕЛЕНА

Вече без да се притеснява от нежеланите свидетели, мистър Казацкян заговори на току-що дошлия.

— Корнелиус, твоята хитрост беше страхотна! Чу ли уплашените им викове? Но нека забравим дребните неща. Кажи, беше ли там? Успя ли да стигнеш до най-дълбоката зала?

Междувременно невидимият събеседник на президента се беше приближил. Сега стоеше до сами него. Не носеше фенерче или поне не си служеше с него. Двамата мъже бяха обгърнати в мрак.

— Да, бях там, в сърцето на лабиринта. Бях там и направих необходимото. Дори аз самият не знам как успях, по твоето дело е завършено — нищо не е било напразно. Чувствувам се, като че ли съм се събудил подир дълъг сън. Макар че не бих могъл да обясня нищо...

Без да се усъмни в тези думи, на които толкова му се искаше да повярва, мистър Казацкян го прекъсна.

— Много скоро ще разбереш дълбокия смисъл на твоя подвиг. Сега вече това, за което толкова мечтаех, е завършено и мога да разкрия причината за голямата потайност. Сега ще я узнаеш. Моля те да слушаш много внимателно. Гласът ми вече е слаб и скоро ще издъхна. Боя се, че не ще стигна до края...

— Превърнат съм целият в слух.

— От младини моето тайно и голямо желание, за което почти не знаят и най-близките ми приятели, беше изучаването на легендите и митовете от всички епохи на познатата ни история. Заниманието на прадедите ми, което стана и мое призвание, ми позволи да имам винаги достъп до стари книги, ръкописи и папируси. Разлиствах ги неуморно и търсех митологични данни. На тази дейност, ведно със силното ми влечение към загадките и изобретенията, посветих голямата част от живота си, а през последните години и всичките си часове, всички подир важното откритие, създадено от моите ръце...

В този миг на безкрайна мъка и надежда земните сили пожелаха да пратят първото си заплашително предупреждение. Лекичко, само за

няколко мига, подземието потрепери. Предварителният, първоначалният напън на неминуемия трус току-що би тревога.

Мъжът, който слушаше предсмъртните признания на мистър Казацкян, усети съвсем ясно потръпването и бученето под земята. Сърцето му се сви разтревожено. Ала не каза нищо. Старият президент, като че не беше ги забелязал, продължи да говори с мъка. Потиснал страха си, свидетелят на изповедта сметна за уместно да не го прекъсва, нито да всява суматоха и да издържи някоя и друга секунда.

— ... изучих задълбочено, доколкото може да го стори човек, преданията и митовете на най-различните цивилизации и култури: финикийските суеверия, библейската история на сътворяването на света, законника на Хамурапи, етиката на Заратустра, прорицателите на древен Израел, келтските митове, гръко-римските религии, егейската и критско-микенската култура, индийските традиции, етруската археология, повествованията от времето на Карл Велики, устните предания в Япония, космогоничната китайска митология, боговете на древен Египет, индианските крале на Слънцето в Америка, германските средновековни литератури, светотатствените тайнства на Възраждането... и така постепенно чак до великите писания от наше време. Пълното изброяване би било безкрайно и няма време за това. Важното е, Корнелиус, какво избрах от тази баснословна грамада.

В този миг, сякаш вярваше, че така би могъл да се сближи повече с мълчаливия си слушател в тъмното, мистър Казацкян стисна силно китките му.

— Във всички изучени от мене култури успях да открия за пръв път в историята на анализа, неочаквани, скрити и даже преиначени, следите на една велика световна легенда, обща за всички епохи, която макар и видоизменена винаги съвпаднаше с основната. Като взех от всеки период най-леснодостъпните откъси, успях да съставя чудната загадка. Получил веднъж пълния ѝ израз, аз направих нужните проверки във всички и във всяка поотделно от изучаваните епохи: моят текст винаги пасваше точно! Постигнах го подир петдесетгодишен труд. Извадих на бял свят великия мит, невероятното познание от всички времена — ЛЕГЕНДАТА ЗА ЮЖНАТА ВСЕЛЕНА!

Тъмнината не позволи на мистър Казацкян да забележи какво ужасно въздействие оказаха неговите разкрития на мъжа, представил

се за Корнелиус Берцот. Въпреки че присъстващият се бранеше да не изпадне под влиянието на пламенните думи, известието на президента си връзваше силно във въображението му и го подготвяше да чуе небивали заключения.

— Ще ти доверя с малко думи, простичко, какво се казва в легендата. Същността ѝ може да се предаде с няколко оскъдни изречения. И недей да мислиш, че съм изгубил разсъдъка си, моята глава е изпитала големи тревоги, но винаги съм притежавал съвсем бистър ум, можеш да ми повярваш...

Сякаш да постави драматичен контрапункт на спокойствието, излъчвано от мистър Казацкян, подземие то пак забоботи застрашително, а грамадата от скали отново се разтърси. Този път старецът почувствува опасността и побърза да завърши разкритието си.

— За да ме разбереш отведнъж, ще ти кажа следното: вселената, сборът от всичко съществуващо, е като приказно живо „същество“ с размери и сила практически безгранични. Сред многото други способности, това необхватно „същество“ има и способността да мечтае. Ала неговите мечти са трайни. Благодарение на това, ние съществуваме — НИЕ СМЕ КАТО ЕДНА МЕЧТА НА ВСЕЛЕНАТА!

На това място предполагаемият Корнелиус Берцот не се съдържа повече.

— Но тогава ние не съществуваме ли? Нашите тела, нашата планета, Слънчевата система, пашата галактика само видение ли са?

— Всичко това, а и някои други галактики, близки до нас, в легендата се знаят като ЮЖНА ВСЕЛЕНА.

— И всичко това не съществува? — настоя с явно недоверие събеседникът на Казацкян.

— Естествено, че съществува. Тоест, то е действително от нашата гледна точка за действителността. Но в сравнение с най-плътните места на вселената, с това, което бихме нарекли нейно сърце и неин мозък, ние сме само подобни на мираж, който се повтаря през вековете — толкова е малка плътността на нашата материя. Съществуват други действителни обекти, невероятни по-плътни от нашия. Обаче сега, след като се е изпълнило предвещанието на легендата, хората, дори без да се помръднат от собствената си планета, ще имат достъп до тях. След твоя подвиг вече нищо няма да попречи.

Макар и бавно, ще се научим да правим в пас необикновени преобразования.

— Но как? Какви преобразования? Докъде ще ни отведат те? — попита разтреперан невидимият слушател, сякаш се боеше, че премълчаването на някоя дума би заплело още повече загадката.

— Човекът, без да престава да бъде човек, сиреч, като бъде човек повече от всякога, още е способен да достигне фантастични върхове на творчество и щастие, породени от порива на любовта, волята и въображението. По този начин действителността ще се разкрива пред нас като прекрасна и материална истина, е хиляди нови и ослепителни страни, подсилвана непрекъснато от безстрашието на хората.

В този миг, когато изглеждаше, че Казацкян е привършил със своите разкрития, макар че и това не можеше да се сметне за сигурно, първата лавина от големи скални отломъци сложи началото на края.

— Не ще имам сили да избягам от природните стихии! — извика Казацкян. — Тялото ми не издържа повече. Обаче ти, който най-много заслужаваш да живееш, трябва да се опиташ на всяка цена. Остави ме и се опитай да се спасиш. Моят живот вече е получил очакваната награда.

Близката до тях галерия се сгромоляса напълно със страхотен трясък — срутването на лабиринта започваше. Неволно, слепешката, двамата мъже се хвърлиха един към друг. Казацкян падна безчувствен в прегръдките на своя другар. Тогава последният се реши да запали фенерчето, нещо, което бе избягвал да направи поради стратегически съображения. Напразно подири признаци на живот в умореното тяло — Анастасе Георги Казацкян бе издъхнал.

— Ако знаеше... ако знаеше, че не съм този, за когото ме смяташе... ако знаеше, че онзи, когото назоваваше любими синко, не е бил тук до тебе, подхранвайки с надежда предсмъртните ти мъки... обаче никога не ще го узнаеш, почивай в мир.

Оцелелият прошепна тези думи, прегърнал с уважение и обич бездиханното тяло. После стана светкавично и се приготви да извърши най-трудното — да излезе жив от преизподнята, която се сриваше.

Ала нещо го задържа за малко. Като се обърна, за да види за последен път тленните останки на президента, забеляза, че той бе издъхнал с повдигната дясна ръка към горната част на дрехите си. Сякаш ръката му не бе довършила движението си, сякаш търсеше

нещо. Следейки този посочен след смъртта знак, единственият свидетел пхна там ръката си и намери нагъната папка със следния надпис:

ЗАВЕЩАНИЕ НА А. Г. КАЗАЦКЯН,

президент на Компанията наемател на повърхността и недрата на остров Тьокланд

Без да се задържа ни секунда повече, мъжът, който бе намерил посмъртното завещание, грабна малката папка и хукна да бяга през единствения тунел, незатрупан още от скорошните срутвания. Докато тичаше, изпълнен с огромно вълнение, той се провикна:

— Корнелиус! Корнелиус! Ако още съществуваш, прекрачи последния праг и влез в сърцето на лабиринта. Каквото и да е, каквото и да те чака в последната зала, трябва да го посрещнеш твърдо. Тази част тук се срива, но оная, където се намираш ти, както си мисля, още ще издържи благодарение на силата на легендата. Сега вече знам, сега не се съмнявам повече — Казацкян не бе луд! Той се беше добрал до някакъв тайнствен лост на света. В твоите ръце е възможността да го раздвижиш и да направляваш хода на времето. За бога, ако още си жив, не падай духом сега. Нашето приключение трябва да завърши. Направи така, че смъртта ми да не е напразна, ако, както се опасявам, настъпи скоро. Това е последната молба на твой приятел — Изидор де Маливерт... направи го за мене, направи го за всички мас... сигурен съм, че ако успееш, няма да съжаляваш. Пази те легендата за Южната вселена!

Страстните призови на Изидор де Маливерт бяха внезапно заглушени. Трусят, разбеснял се на мястото, откъдето се опитваше да избяга, причини падането на множество скални отломъци, а умоляващият глас замря, без да знае, че ни една негова дума няма никаква възможност да стигне до слуха на този, за когото бяха казани.

Защото в тази минута Корнелиус Берцот, безстрашният изследовател на Тьокланд, не можеше да чуе вече нищо. Той беше толкова далеч от виковете, толкова невероятно далеч от всяко нормално усещане, че дори оглушителното бучене на земетръса нямаше за него ни смисъл, ни облик.

През това време екипът, съставен от Свановски, Марис, Фабрегас и Дип, благодарение на геоложките познания на последния бе успял

изненадващо да напредне към дълбините, почти без да попадне в многобройните клопки, които криеше подземие.

Навлезли бяха в участъка, където цареше пълно мълчание, вече съвсем близо до сърцето на лабиринта, като не се натъкнаха на нито една от галериите на Казацкян, украсени с неговите мъчно разрешими сцени. Бяха следвали един отвесен път покрай музея със загадките, като се бяха приближили до последната му част, без да се наложи да преодоляват нито едно препятствие.

До това страшно дълбоко място не стигаха отраженията на звуците, които идваха от останалите подземни пластове. По тази причина те също не знаеха нищо за току-що станалите събития в съседните галерии. И не защото не обръщаха внимание на шумовете. От няколко минути насам те вървяха по една звукова дия, която идеше от най-дълбокото. Беше някакво особено дишане, възбудено и красиво едновременно, изпълнено с очарованието, присъщо на необяснимите неща.

Те бяха на път да се заблудят безвъзвратно в плетеницата от тунели, когато го чува за пръв път, като почти недоловимо за ухото шумолене. Този звук им възвърна надеждата и те се устремиха да търсят източника му на всяка цена. Свистенето на дробовете им сочеше невидима следа, ясна и звучна, която обаче не съвпаднаше с другите пътеки. Като наостряха слух, те успяваха на всяка кръстовка да налучкат верния път.

Почти не разбраха как влязоха в една широка галерия. Там дишането ехтеше по-силно. Сякаш го отронваше самата пещера. По пода на залата бяха безредно разхвърляни и гледаха свода различни по големина статуи, неподвижни и величествени, подобни на тези от остров Пасха.

Изведнъж Натаниел Марис възкликна:

— Погледнете! Някой скоро е бил тук! — Снопът светлина от фенерчето му откри пресни следи от кръв до сами основата на една от статуите.

— Ако са на Корнелиус, значи е ранен — прошепна Фабрегас.

— Дано все пак са негови — рече Свановски.

— Вижте там! — рече Норберт и освети с фенерчето си част от стената близо до купола.

Всички видяха горе, над главите на каменните същества, издълбан в стената надпис:

БЛАГОДАРЕНИЕ НА ТВОЯТА БЛАГОРОДНА
САМОЖЕРТВА ТИ ПРИСТИГНА, ИЗСЛЕДОВАТЕЛЮ, В
ПРЕДПОСЛЕДНАТА ЗАЛА НА ЛАБИРИНТА. ОСТАВА
ТИ САМО ДА НАМЕРИШ ВХОДА ЗА НАЙ-ГОЛЯМОТО
УКРЕПЛЕНИЕ И ДА ИЗВЪРШИШ ТАМ СВОЯ ПОДВИГ.
АКО ЩАСТИЕТО НЕ ТЕ ИЗОСТАВИ В МИГА НА НАЙ-
ГОЛЯМОТО ИЗПИТАНИЕ, ЩЕ СТИГНЕШ ДО
ПОБЕДАТА И ЛЕСНО ЩЕ НАМЕРИШ ИЗХОДА.

Освен процепа, през който проникнаха чак до дъното на музея със загадките, те не откриха по каменните зидове никаква друга пукнатина.

— Корнелиус се намира в последното укрепление. Сигурно е! — рече Фулхенсио, предвкусвайки вече победата.

— Да, но как да влезем там? — възкликна Натаниел. — Тази пещера не води наникъде.

— Трябва да има начин за излизане оттук. Корнелиус го е направил! — увери го Свановски.

— Вероятно решението на загадката се крие в някоя от фигурите — допусна Норберт, като ги разглеждаше, макар и без да изясни нещо.

— Нямаме време да решаваме загадки според предписанията на конкурса — напомни излишно Натаниел, понеже всички много добре знаеха, че не бива да чакат последния трус.

— В края на краищата пие не сме изследователи на мистър Казацкян, задачата ни е извънредна — потвърди Фулхенсио Фабрегас.

— Ще ни води дишането, да долепим уши до степените — посъветва накрая Норберт.

Изведнъж ново и мощно бучене на земеръса постави естествените основи на лабиринта в такова несигурно равновесие, че само по чудо всичко не се сгромоляса за миг. Неминуемо обаче това нямаше да се забави много — в зидовете, където бяха долепили уши, вече се бяха появили застрашителни пукнатини.

Ала те им посочиха накъде да тръгнат; от разтърсването в скалата се откри люлеещ се каменен отломък, зад който се виждаше някаква дупка. Шмугнаха се в нея без повече въпроси.

Като се спуснаха надолу по един тунел, те влязоха в най-дълбоката пещера на лабиринта в Тъокланд. Най-послед се намираха в истинското му сърце!

Последната пещера имаше кълбовидна форма. Стените и сводът бяха излъскани и блестяха в светлината на фенерчетата като вълшебно огледало. В началото останаха заслепени. Дишането вече ехтеше с учудваща сила, дори беше непоносимо. Нямаше съмнение, че идеше от някого съвсем близо до тях.

Натаниел го видя пръв. Ужасен, той нададе покъртителен вик, докато тримата му придружители неволно отстъпиха назад.

— Корнелиус! Какво страшно зло е изкривило така тялото ти? Как си загубил до такава степен човешкия си облик. Какво е останало от човека, когото познавахме, от човека, когото обичахме? По-добре беше да не те намерим никога, отколкото да те видим такъв!

Подир първото объркване, обяснимо както с голямото напрежение на четиримата другари, така и с особения вид на тялото, облечено в дрехите на Корнелиус Берцот, те разгледаха по-спокойно този, който така гръмка дишаше.

Беше се увил на кравай около себе си по необясним начин. Дори най-гъвкавият йога не би могъл да наподобява стойката му. Неподвижен, но обзет от някакъв вътрешен съвсем лек трепет, той образуваше нещо като кълбовидно тяло, в чийто център може би се намираше главата. Ала въпреки ненормалния усукан вид, ако човек малко се вгледа, щеше да открие, че тялото излъчва извънредно блаженство и захлас. Като че вкушваше вълшебна наслада на огромно разстояние от загадъчното укрепление.

— На гърба си има рана! Кръвта, която видяхме преди малко! — доближи се Фабрегас до тялото.

— Само одраскване е, не вярвам да има значение... — Думите на Свановски бяха прекъснати от възклицанието на Норберт.

— Погледнете, друг надпис. Издълбан е кръгообразно на пода.

— Прочети го, прочети веднага — подкани Марис.

— Малко е объркан... Дайте повече светлина. Да, сега го виждам добре...

ОТ ТОВА ЗАТЪНТЕНО МЯСТО, ОТКЪДЕТО НЕ СЕ ВИЖДА НЕБОСВОДЪТ ПОРАДИ ГРАМАДИТЕ НЕПРОБИВАЕМА СКАЛА, СТИГНАЛИЯТ В СЪРЦЕТО НА ЛАБИРИНТА ИЗСЛЕДОВАТЕЛ ЩЕ НАБЛЮДАВА ВСЕЛЕНАТА И ЩЕ Я ВИДИ С ДРУГИ ОЧИ. ТАКА НЕГОВОТО ГОЛЯМО ПРИКЛЮЧЕНИЕ ЩЕ БЪДЕ ЗАВЪРШЕНО И ЩЕ ОСТАНЕ ЗАВИНАГИ В ПАМЕТТА МУ

— Приятели, намираме се пред самия праг на голямата загадка — извика Натаниел, който въпреки всичко не можеше да скрие радостта си.

— А може би Корнелиус вече го е прекрачил! — каза Свановски, като сочеше кълбовидното тяло.

— Но как може да се види небосводът от „обсерватория“, затрупана стотици метри под земята, без отдушник и без комин?

— Не знаем още, Фулхенсио — отвърна Натаниел. — Но би трябвало да има начин. Корнелиус вижда някакъв сън, по-дълбок от самата смърт, сигурен, съм в това.

Последното изречение не беше излязло още от устата на Марис, когато ново разклащане на подземиято увеличи пукнатините, набраздили подобно жили каменните зидове. В необикновеното си положение Корнелиус, изглежда, ни най-малко не бе усетил друга нето.

— Внимание! Ще започне окончателното срутване, след няколко секунди земетръсът ще се отприщи напълно. Трябва да излезем оттук, сега се намираме на най-опасното място. Цялата конструкция на лабиринта почива върху пас. Съвсем скоро тук няма да остане ни педя свободно пространство. Всичко ще се превърне в купища натрошени скали!

— Да, Норберт. Но преди това трябва да накараме Корнелиус да дойде на себе си. Не можем да го изоставим! — крещеше до сами тялото Фулхенсио, колкото се може по-близо до него, ала не смееше да го докосне.

— Нека опитаме да го отнесем някак си... на ръце, ако е нужно — настоя отчаян Натаниел.

— Но така никога няма да стигнем до повърхността — не преглътна истината Свановски. — Единствената ни надежда е да излезем тичешком, ако налучкаме пътя, без да се изгубим.

— Приятели — заключи Норберт, — вече е късно за бягство. Ослушайте се как бучи земята!

Неудържим рев продъни недрата на острова. Скоро тунелите и галериите в Тъокланд щяха да изчезнат завинаги и всичко в тях щеше да бъде смачкано от хиляди топове камък.

Обаче в оня час, предопределен да бъде последен за пашите петима търсачи на приключения, един неукротим вик на радост с фантастична сила, стотици пъти по-моцнен от началния рев на земеръса, разтърси гърбовете на тези, които бдяха над Корнелиус. Секундите се нижеха с такава скорост, че всъщност се сливаха в една. Дори днес свидетелите не могат да си спомнят точно случилото се. Но трябва да се разкаже по някакъв начин.

Земеръсът отприщи цялата си съдържана мощ, но мигом тя бе скована от друга, още по-голяма сила, която действуваше в противоположна посока. Сякаш беше борба на живот и смърт между две огромни невидими чудовища. Енергията, която обуздаваше труса, произлизаше от мястото, където стояха, от самото сърце на лабиринта.

Вместо да настане очакваното общо срутване, започнаха да хвърчат нагоре големи скални отломъци и в същия миг като по чудо пред погледа на ужасените свидетели изникна невероятна картина: там високо, през огромен отвор на повърхността на островчето, те съзряха частица от осеяното със звезди небе.

Гледката бе съпроводена с обилно нахлуване на свеж въздух в дълбоката яма, където се намираха.

Мигновено си дадоха сметка за произхода на неимоверно силното изригване. Съвсем изправен, макар и със смутено лице и несигурни движения, сякаш събудил се внезапно от ослепителен сън, зад тях стоеше здрав и читав Корнелиус Берцот, Диханието на зората.

Изводът се налагаше — чудовищният изблик на енергия бе причинен от ненадейното му завръщане в нормално състояние! Освен това всички бяха непокътнати и пътят към повърхността изглеждаше пряк и достъпен.

Без ни секунда да се впускат в догадки, четиримата търсачи на приключения започнаха да се изкачват. Корнелиус ги следваше като

замаян, без да разбере, че е потушил земетръса в собствената му бърлога. Все още беше под въздействието на страшното си събуждане, но не забавяше ход. Ако се спираше за малко, приятелите му го дърпаха и Корнелиус продължаваше бягството, без да се бави повече.

След четиринайсетминутно мъчително и изпълнено с надежда изкачване, групата излезе на повърхността. Норберт Дип отново пое командуването, за да ги отведе бързо по-близо до бреговата ивица, където земетръсът не се усещаше толкова много. След като Корнелиус се отдалечи от центъра му, трусът преодоля силата, която го възпираше, и накрая стигна страхотната си връхна точка. Последниците бяха унищожителни — цялата плетеница от коридори и галерии, целият естествен лабиринт на Тъокланд се срина с кошмарен грохот. Бреговете се нацепиха и океанът заля незатрупаните подземни рудници. Една голяма част от повърхността на островчето изчезна в току-що образуваната пропаст. Лагерът на компанията и две трети от земята на Тъокланд бяха погълнати от водата. На мястото им остана великански кратер с неправилни очертания, а дълбоко на дъното му се образува мрачно езеро.

След разрушаването на лабиринта земята си отдъхна, водите на Индийския океан се укротиха, а яростта на урагана разпръсна последните си пориви в пазвата на зараждащ се лек морски ветреца.

Тъкмо тогава под закрилата на това затишие спокойно, със сияещ от щастие поглед, Корнелиус Берцот се върна в предишното си нормално състояние. Когато започна да говори, беше се проснал близо до ръба на кратера, където бяха намерили убежище. Загледан в обсипаното със звезди нощно небе, той пророни следните думи:

— Няма я вече загадката на Тъокланд, приятели мои. Наистина подобно усилие си заслужаваше цената, макар че още не разбирам напълно причината за построяването на лабиринта. Стотици пъти се усъмних дали ще го преодолея, ала в края на краищата, понеже много исках, успях. По-късно ще ви разправа всичко, но сега съм уморен, много уморен, спи ми се, много ми се спи...

Клепачите му натежаха и той се унесе в дълбок сън. Останалите сдържаха желанието си да чуят разказа за неговия подвиг, време щяха да имат достатъчно. И тъй като също бяха уморени, те начаса забравиха въпросите си и заспаха край него.

Приятната нощ се изнизваше над тях и чакаше жадно новия ден...

БЪДЕЩЕТО Е ЯСНО — ПОСЛЕДНИ РАЗКРИТИЯ

Всички, които видяха величествената красота на тази утрин, ще я помнят винаги. От страшното бедствие нямаше и следа. Само огромната яма оставаше като веществен доказателство за случилото се в Тъокланд.

С първите лъчи на слънцето на острова отново настъпи оживление. До ръба на кратера, на същото място, където заспаха сломен от умората, Корнелиус и приятелите му сега се протягаха.

Също до ръба на голямата пропаст, но точно на противоположната страна, друга група, съставена също от петима души, се надигаше в зараждащия се ден. И докато членовете на всяка една от групите се питаха неспокойно каква ли съдба е сполетяла хората от другата група, те изведнъж се съгледаха.

Поради голямото разстояние отначало не можаха да се познаят ясно, макар че искаха да отгатнат кои са хората, които правят знаци на другия бряг.

Тръгнаха веднага едни срещу други. След като се приближиха, престанаха да се съмняват.

— Да, те са, те са! — рече весело Натаниел. — Но Казацкян го няма...

— Погледнете, всички са, дори Корнелиус! Но кой е петият? — рече Марлен от другата група.

Подир няколко минути двете групи се срещнаха, обзети от радост.

След като премина вълнението им от новата среща, Свановски бе представен на тези, които още не го познаваха. После всички разказаха накратко за своите приключения, освен Корнелиус, който мълчеше, но слушаше жадно.

Даденото от Изидор потвърждение за смъртта на Анастасе Казацкян бе прието с трогателна почит от страна на тези, които още не знаеха за тъжната случка.

— ... земетръсът, досущ сляп и чудовищен гробар, се зае да зарови бездиханното му тяло под голямата лавина от скали —

разправяше Маливерт. — Несъмнено аз също щях да си отида, ако не бяхте дошли така изневиделица вие — продължи той, като обгърна с едно движение Марлен, Валентина, Тахтер и Манцони, корабкрушенците от „Дедал“. — Когато се бях загубил, почти в безсъзнание, когато не ми достигаха въздух и воля, за да се боря по-нататък, имах щастието да ви срещна или по-скоро вие да ме срещнете. Изведохте ме в последния миг навън, почти ме влачихте. На вас дължа живота си.

— Как се изхитри да се отървеш от хората на компанията? — попита Норберт Дип.

— С един чудесен номер да говоря с корема си, който ми помага да съчетавам привидно далечни гласове с други, звучащи много близо. Като използвах още и ехото в пещерите, последицата за тях беше доста изненадваща. Ха-ха-ха! Най-хубавото от всичко беше, че така можах да остана насаме с Казацкян, като се престорих на Корнелиус, а по този начин спасих документа, който в друг случай би се загубил завинаги.

И той показа папката, която бе измъкнал от дрехите на починалия президент.

— Хайде да го прочетем веднага — рече Манцони.

— Трябва да го прочетеш ти, Корнелиус — уточни Маливерт и му протегна папката. — Явно на тебе искаше да го повери.

— Какво значение има аз или друг! — отвърна с искрена скромност Берцот. — Всички играхте решаваща роля! Аз самият например без помощ, мисля, че нямаше да стигна до повърхността... Но добре, щом така желаете, мога да прочета документа, все някой трябва да го направи.

Всички кимнаха мълчаливо. Корнелиус взе папката и развърза конците ѝ. Извади свитък хартия, изписан набързо със ситни букви. Любопитството беше огромно...

Изведнъж откъм север се дочу бръмчене на хеликоптер. Групичката от десетина души погледна едновременно в тази посока. Не беше зрителна измама. На кръгозора се открояваше сянката на вертолет, която не можеше да бъде сбъркана с друго. Наближаваше острова с пълна скорост.

— Проклет да е! Дали не са ортаците на Бонкар? — възкликна Фулхенсио Фабрегас.

— Навярно си мислят, че сме се добрали до жадуваната от тях богатата плячка — предположи Марлен, като се боеше от нови неприятности.

— Сега само едно ни липсва, нежеланите гости да ни изтребят в последния миг! — възкликна боязливо Минос.

По това време нашите герои не знаеха за местонахождението на хората от бившата компания и на полковника предател. Дори не бяха сигурни дали са живи.

— Да се подслоним някъде, преди да са ни открили — пошушна настоятелно Валентина.

— Да — отвърна Марис. — Нека уредят нещата помежду си!

По крайбрежната ивица бяха останали непокътнати още няколко пещери. Десетината души бързо намериха убежище в една от тях. Засега бяха спасени.

Пътниците в хеликоптера разгледаха с учудване страшния вид на островчето. Прелетяха няколко пъти над големия кратер. После се насочиха бързо към пристана, който за щастие бе относително далеч от мястото, където се намираха нашите приятели. Накрая вертолетът стигна до целта си и кацна на земята, вече извън зрителното поле на спотаените миролюбиво настроени хора.

— Дали пък не са открили останалите живи от компанията? — попита Манцони.

— Да, твърде е вероятно. Сигурно са на пристана и се мъчат да влязат в морето или поправят повредите по моторницата — предсказа Свановски. — Сега ще мислят само как да изчезнат колкото може по-бързо от Тъокланд. Може би ще държат Бонкар като заложник...

— Тогава ще настане голяма патърдия с тези от хеликоптера! — рече Минос, който се боеше да не би в последния час да го въвлекат в някакво опасно сражение.

— Да, уреждане на сметки между негодници, присъщо на типове от тоя род — постави диагноза Марлен, без да му придава голямо значение.

— Да не мислим за тях! Разполагаме с няколко минути почивка — намеси се Натаниел. — Нужно е всички да знаем останалото. В най-лошия случай все някой от нас ще запази после ключа към загадката и нейното значение няма да се изгуби.

Корнелиус веднага започна да чете:

„В този последен час, когато всичко, изглежда, е осъществено, аз, Анастасе Казацкян, непримирен със съдбата, която ме дебне, и насърчен от далечната надежда, че посмъртното ми послание ще стигне тази вечер в ръцете на Корнелиус Берцот, се захващам бързо да го напиша, преди моите разбунтувани хора да ме лишат от последните ми самотни минути.

Щом съчиня окончателното послание, ще унищожа всички мои книжа, папируси и документи, за да попреча да се направят от тях погрешни изводи, които не биха имали нищо общо с моето ослепително приключение.

Разбира се, текстът ще бъде сух и непълен. Той ще може да се разтълкува единствено ако Корнелиус Берцот изпълни, както аз много желая, предсказаното от легендата в сърцето на лабиринта. Ако за нещастие не стане така, ще бъде по-добре думите ми да се затрият завинаги. Може би цялото ми начинание е било само една голяма грешка. В такъв случай нека историята следва своя път и ме надари с милостта на забравата.

ЛЕГЕНДА ПРОРОЧЕСТВО ЗА ЮЖНАТА ВСЕЛЕНА

ИЗТЪЛКУВАНА ОТ А. Г. КАЗАЦКЯН

Ще се случи на малка планета от Слънчевата система, наречена от нейните обитатели ЗЕМЯ.

Когато дойде времето на това южно място от Вселената да умре старият изследователски и приключенски дух, когато не останат вече неоткрити земи и морета, когато човекът сметне, че познава своята планета — все едно че наблюдава стъклено топче, поставено на дланта си, — когато той овладее страхотните сили, които биха му позволили да унищожи и нея, и себе си, когато великата одисея на външното пространство едва започне... така наречената «Земя» и нейните обитатели ще бъдат застрашени да се изпарят от силно избухване, поради което загадъчната Вселена ще се събуди ненадейно от своя сън.

Но по същото време е вероятно хората да разберат накрая, че могат да придобият лека-полека неподозирани умения. Биха престанали да бъдат мечта на Вселената и ще почнат да живеят свой собствен сън.

На един забравен остров ще пристигне, БЕЗ ДА ЗНАЕ НИЩО, ПЪТНИКЪТ, обзет изцяло от жажда за приключения. Ще премине през много изпитания, които ще разпалят ВЪОБРАЖЕНИЕТО му до такава удивителна степен, че накрая, виждайки своята вселена, ще успее да ВИДИ Вселената, скрита у всеки човек.

След като се събуди от самовглъбеното си пътешествие, ще отдели такава енергия, че един лек трус ще прекоси цялата планета.

После ПЪТНИКЪТ ще се върне и ще разкаже какво си спомня за своя подвиг. Сетне БАВНО, БАВНО, БАВНО на тази ЗЕМЯ ще почне нова епоха.

Като си послужих с език, лесен за разбиране в наши дни, аз открих опростена разновидност на легендата, която, притулена зад най-различни символи, присъствува във всички култури на познатите ни цивилизации.

Веднага щом схванах огромното ѝ значение, реших да ускоря сбъдването на пророчеството, макар и да изпреваря така хода на времето. Имах намерение да улесня идването на тази епоха и да намаля донякъде опасността от предреченото бедствие.

Освен това така бих осъществил другата голяма мечта в моя живот — създаването на огромен музей със загадки във вид на лабиринт. С тази двойна цел обиколих земното кълбо, докато намерих в забравения Тъокланд необходимите условия, за да изпълня двете си намерения. Запазих в тайна подготвителните работи и криех до последната минута повода за моя призив, защото такъв е духът на легендата: «ще пристигне, БЕЗ ДА ЗНАЕ НИЩО, ПЪТНИКЪТ...» Трябваше да бъде много предпазлив, за да не премахна необходимото доброволно начало на подвига. От друга страна, ако бях разкрил веднага истинската

причина, хората щяха да ме превърнат в мишена на най-жестоки подигравки.

Възможно е дори самият аз да не съм изтълкувал правилно легендата. Възможно е също, дори разсъжденията ми да са верни, самият източник на пророчеството да е плод единствено на трескавото въображение на поети, които са съчинили една постоянно повтаряща се басня. Възможно е. При всички случаи обаче твърдо вярвам, че ако се сбъдне предреченото в нея развитие на нещата, ще настанат знаменателни събития. Понякога човек трябва да си измисля басни, за да предизвика открития, за които иначе би се чакало дълго. Такава беше истината на моето начинание и на нея винаги сляпо съм се уповавал.

Имах чувството, че съм драматург на видения, който предлага на себеподобните си необикновена сцена, където някой от тях ще постави най-прекрасната си творба. На тебе, КОРНЕЛИУС БЕРЦОТ, ако си успял да го сториш, се пада да известиш нейната развързка.

Но знам също, че е твърде възможно всичко да спре на НУЛАТА. Боя се много, че нещастното срутване на скалите ще попречи да завърши твоят героичен подвиг. Не искам да погубиш живота си и на това ще посветя последните си сили. Ще те потърся в лабиринта. Дано успея, преди да изгасна, да ти покажа спасителния път!

Анастасе Георги Казацкян

П. С. Натаниел Марис, без да разбере, осъществи моите планове. Знаех, че той ще намери подходящ човек, който да преброди лабиринта. Затова улесних явяването му на конкурса. Ако го нямаше него, едва ли щях да се запозная с тебе. На него дължа твоето идване и много съм му благодарен.

Що се отнася до плаващата тъдява яхта, наречена любопитно «Дедал», подозирам, че има нещо общо с това. Отначало смятах да я премахна. Ти трябваше да изживееш

своя подвиг самичък! Но сега вече това няма никакво значение! Те също дойдоха късно. Надявам се само, че са могли да избягат навреме от земетръса в морето.

А. Г. К.“

След прочитането на ценния документ, всички се умълчаха. После очите им се приковаха нетърпеливо в Корнелиус — крайт на историята щеше да излезе от неговата уста.

Тържественният миг бе нарушен от Минос Тахтер. Нещо го безпокоеше повече от всичко друго.

— Корнелиус, възможно ли е преподавателят да е отказал? Не мога да повярвам!

Леко усмихнат, Берцот започна да разказва:

— Не отказа, Минос, не отказа. Причината за моето мълчание беше направо смешна. Не разбрах как, но го глътнах! Случи се, когато стигнах в тайнственото селище с потопените макети. Сещате ли се?

Всички кимнаха — беше последното съобщение на техния приятел.

— За да реша загадката, трябваше да се гмурна и нагълтах вода. Тя отнесе апарата до гърлото ми и аз го преглътнах. После го усетих да трепти в стомаха ми, но не можах да разшифровам предаванията. Дори се опитах да го повърна, но не успях. И както се подразбира, не изчаках да излезе отдолу...

Разказът за премеждието бе посрещнат с весел смях. Корнелиус също се засмя от все сърце. После, е приближаването на последните разкрития, те отново съсредоточиха вниманието си.

— За всичко случило се насетне — продължи пътникът от легендата, — не пазя много точен спомен. Обикалях из лабиринта, изясних извънредно красиви загадки, от сложни по-сложни, от чудни по-чудни. Дори не мога да кажа колко бяха — може би повече от двайсет. Единствено остана в паметта ми усещането, че израствам, че отивам по-далече...

Тук Корнелиус спря, като да търсеше по-точни думи. Марлен му помогна.

— Искаш да кажеш, че ти приличаше на тренировка, че все по-лесно ти е било да решаваш усложняващите се загадки?

— Да, нещо подобно. С мене ставаше това, за което се разказва в легендата. По едно време помислих, че ще ми се пръсне главата. Но напротив, все по-ясно виждах, по-бързо правех заключения, представях си нещата неограничаван от нищо, както никога не съм допускар, че мога. А колко радост ми доставяше, приятели! Искаше ми се да не завърши...

— Ами стигна ли до сърцето на лабиринта? — попита Минос.

— Да. Вече бях толкова подготвен, толкова близо, че не ми струваше никакви усилия да проумея загадката. Каква друга картина освен на самия човек можех да наблюдавам от кълбовидната пещера? Погледнах към или по-точно в себе си.

Сега не бих могъл да го повторя, но в състоянието, в което се намирах след преброждането на лабиринта, аз я видях. Повярвайте ми, вътре в нас съществува толкова богата и толкова просторна Вселена, че тя почти може да се сравни с вселената, изпълнена със звезди и планети... Знам, че пътувах из нея, и знам също, че от всичко, което видях, ние познаваме досега една малка част. Можем да го предугаждаме, но то става още по-неразбираемо. И то е там, чака да го овладеем. Тогава, само тогава, ще се развие животът и всичко, казано в легендата, ще стане действителност. Най-възвишените мечти ще станат реалност. Само от нас зависи, сигурен съм, скорошното им осъществяване.

Корнелиус млъкна. Изглежда, бе свършил. Натаниел наруши мълчанието с въпроса:

— Не можеш ли да ни кажеш повече подробности? Какво друго видя през твоето пътешествие?

— Видях много неща, невероятни чудеса, които хората ще направят, любими герои... Но всичко забравих. Освен това може би не бива да си ги спомням. Всичко ще дойде, ако избухването, за което се говори в легендата, не се случи. Да дадем време на времето, без да заспиваме. Ние, нашите деца, децата на нашите деца и тези, които ще дойдат по-късно, трябва да създадем нашия рай. Видях го толкова ясно, че колкото и недостижим да изглежда, вярвам в него напълно. Макар и да са нужни големи усилия, ще дойде денят, когато хората, станали повече от всякога ярки индивидуални личности, ще се

почувствуват равни. Ще се наложи да изоставят старите машини, да прогонят войната и несправедливостта, да превърнат всяка работа в творчество... трябва да се борим за това непрекъснато. Защото процъфтяването на този вътрешен свят, който видях аз, сега е в наши ръце, той ще бъде овладян от хората и ще извиси човешкия живот до фантастични предели. Но ще остане празна мечта, ако възпираме знанията си и не ги прилагаме всеки ден... Повече не знам какво да кажа, отговорът е в бъдещето... Нека великото откритие на Анастасе Казацкян и моето приключение останат като предплата за новата епоха. Имах щастието да представям цялото човечество.

Когато Корнелиус завърши разказа си, другарите му останаха малко смутени. Бяха хранили надежда да чуят нещо по-определено и ослепително, нещо по-конкретно и важно.

Но по-късно изреченото от техния приятел лека-полека проникна в съзнанието им. Без да помръднат от мястото си, те неволно си представиха хилядите начини, по които всичко предвещано можеше да се СЛУЧИ... Това, което винаги някак бяха предугаждали, току-що бе казано от Корнелиус и почваше постепенно да става истина...

И така тази история би могла почти да завърши. Всичко съществено в нея вече е изложено. Но като имаме предвид читателите, не ще бъде излишно да задоволим поне малко любопитството им.

Страшната решителна битка между мошениците не се завърза. Пристигналият хеликоптер не принадлежеше на съмишлениците на Бонкар, а на войската в Дондрапур. Няколко часа преди това в столицата бяха регистрирали странен земен трус, чийто епицентър се намирал точно в Тъокланд. Освен това известното предния ден от Казацкян закриване на конкурса бе събудило немалко подозрения. Опитаха да се свържат с Бонкар, по той, както знаем, беше зает с други неща... Всичко това накара правителството да прати един разузнавателен хеликоптер. Намериха хората от компанията действително да поправят моторницата. Не оказаха съпротива. Що се отнася до алчния полковник, нека споменем само, че макар сломен и пребит от бой, беше жив. Останалите не бяха извършили глупостта да го убият. Бяха се задоволили да го държат като заложник, в случай че дойдат подкрепленията, на които той се надяваше.

Между другото, споменатите подкрепления изобщо не пристигнаха. Явно ги бе задържало земетресението, а също и опасността, на която се излагаха, тъй като правителството беше нащрек.

По-късно, към пладне, други три хеликоптера кацнаха в Тъокланд. Бонкар и хората от разтурената компания бяха откарани в Дондрапур, а с друг полет натам заминаха и нашите спасени приятели.

Вечерта бяха в Европа. Макар че служебните им задължения ги принуждаваха да се разделят, те си обещаха всеки на своя пост да се труди съвестно до края на дните си, за да се сбъдне пророчеството както при тях самите, така и при всички останали около тях.

Същия ден новината за бедствието в Тъокланд обиколи света. А малко след това в няколко специални издания на списание „Имажинасион“ Натаниел Марис отпечати пълния текст на историята, който в тази книга е посъкратен.

Отзивите бяха най-различни — направо подигравателни или много, или малко изпълнени с недоверие, докато се узна нещо, което разсея отчасти съмненията и даде голям простор на надеждата.

Главните международни земетръсни центрове съобщиха едновременно, че през нощта на Тъокландската епопея, точно когато Корнелиус се бе събудил от пътешествието си из „човешката вътрешна вселена“, по цялата планета бил усетен лек, почти недоловим, но истински трус.

Очевидно не е бил причинен от природното земетресение, опустошило островчето, тъй като то бе само малък местен трус, който не бе отбелязан по другите континенти.

Така че явно РЕГИСТРИРАНОТО ЗЕМЕТРЕСЕНИЕ БЕШЕ ПРЕДВИДЕНОТО В ЛЕГЕНДАТА ЗА ЮЖНАТА ВСЕЛЕНА...

Издание:

Хоан Мануел Хисберт. Загадката на остров Тъокланд
Испанска. Първо издание. Изд. № 1250.

Рецензент: Симеон Хаджикосев

Редактор: Станимира Тенева

Художник: Иван Подеков

Художествен редактор: Борис Бранков

Технически редактор: Иван Андреев

Коректор: Мая Халачева

Дадена за печат м. IV. 1986.

Подписана за печат м. V. 1986.

Излязла от печат м. VII. 1986.

Издателски коли 9,45. Печатни коли 12,50.

УИК 8,15. Формат 32/70/100. Цена 0,56 лева

Издателство „Отечество“, София, 1986

Държавна печатница „Балкан“

Espasa-Calpe, S. A. Madrid, 1981

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.